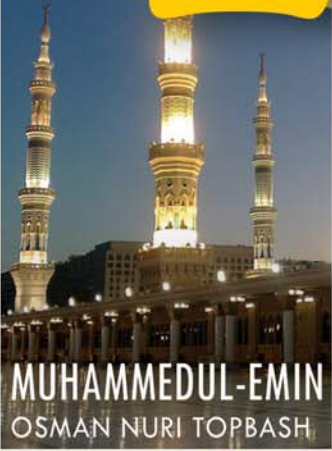

Gusht 2013
Numri: 65
E përmuajshme

Revistë edukative-kulturore - www.revistaetika.com

Shqipëri: 200 Lekë
Kosovë: 1.5 Euro
Maqedoni: 90 Den

ETIKA

MUHAMMEDUL-EMIN
OSMAN NURI TOPBASH

7 ARSYET PSE NJË
SHKENCËTAR BESON ZOTIN
A. CRESSY MORRISON

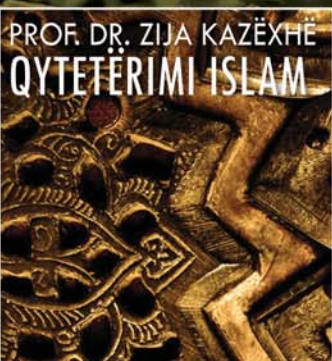
SI DUHET TA
LEXOJMË KURANIN?
ALIJA IZZETBEGOVIÇ

FTESË PËR LUMTURIM
DR. AID EL-KARNI

BAJRAMET E DASHURISË
DHE RESPEKTIT
XHAHER DURMUSH

PROF. DR. ZIJA KAZËXHË
QYTETËRIMI ISLAM

Ë Gëzuar Bajramin!

ISSN 2227-3611

0 8

Hayatın Tatlı Yanı...

O Zot!

Falënderimet janë veç për Ty, o Zot. Ti je Drita e tokës, e qiellit dhe e çdo gjëje që ndodhet në to...

Falënderimet janë veç për Ty! Ti je Ai që i jep jetë tokës, qiellit dhe çdo gjëje që ndodhet në to.

Falënderimet janë veç për Ty, o Allah! Ti je Sunduesi i tokës, i qiellit dhe çdo gjëje që ndodhet në to.

Falënderimet janë veç për Ty, o Zot. Ti je e Vërteta... Premtimi Yt është i vërtetë. Takimi me Ty është i vërtetë. Fjala Jote është e vërtetë. Xheneti Yt është i vërtetë. Xhehenemi Yt është i vërtetë. Të dërguarit e Tu janë të vërtetë... Muhamedi (a.s.), është i vërtetë. U dorëzova tek Ty, o Zot! Të besova Ty. U mbështeta tek Ti. U drejtova nga Ti. Luftova dhe u përpoqa për Ty. Në çdo çështje zgjodha gjykimin Tënd. Më fal, o Zot. M'i fal të gjitha gjynahet e së shkuarës dhe të së ardhmes, të hapurat dhe të fshehtat... Ti je fillimi i fillimit dhe fundi i fundit... Përveç Teje nuk ka Zot tjetër, o Allah.

Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë, o Zot...

Prej Teje dëshiroj të më falësh... Dëshiroj falje, dëshiroj falje, o Zoti im i Madhëruar, o Bujari, o Mëshiruesi, o i Pashoqi, o i Gjalli, o Mbajtësi dhe Drejtuesi i çdo gjëje! Pendohem, o Zoti im... Prej Teje dëshiroj të më japësh forcën për t'u penduar, dëshiroj falje, rrugën e drejtë dhe ndriçimin e saj... Ti je Ai që e pastron njeriun në ujëvarën e pendimit. Ti je Ai që e mbulon atë në mëshirën Tënde... Ti je Ai që i mbulon me mëshirë të pashpresët si ne, që i kanë bërë padrejtësi vetvetes...

Jam në derën Tënde, o Zot. Të përgjohem dhe strehohem tek Ti... T'u drejtova me përgjërime në vetminë që kaplon nata. Erdha në derën tënde...

Ti je Zoti im, o Allah... Nuk ka Zot tjetër përveç Teje. Ti më ke krijuar. Unë jam robi Yt. Unë po e mbaj premtimin që të kam dhënë. Me aq sa kam fuqi po qëndroj aty ku të kam premtuar, o Zot. Strehohem tek Ti prej punëve të këqija që kam bërë. I pranoj edhe mirësitë që më ke dhuruar, edhe gabimet e mia. Fali gjynahet e mia o Zot, sepse përveç Teje nuk ka askush tjetër t'i falë.

Mbase lotët tona nuk janë edhe aq të pastra sa lotët e Resulit Tënd, Muhamedit (a.s.), i cili ra në sexhde dhe t'u përgjërue në Bedër...

Por Ti Je Zoti im që ke thënë: "Nëse nuk do të ishte lutja juaj, çfarë t'ju bëjë Zoti"...

Ti na e mësove lutjen... Ti i shkrove në zemrat tona cilësitë e Tua Rrahman dhe Rrahim... Ti i shkrove shpresat tona. Ti na mësove si të ruhemi prej humbjes së shpresës. Ti ke thënë: "Lutmeni që t'ju përgjigjem"... Ti je Ai që "nuk e braktis premtimin"... Ti ke thesare të pashtershme...

Zoti im, ne po lutemi në derën Tënde dhe të besojmë Ty...

Na mbulo me mëshirën Tënde, në tokën tonë tek njerëzit tanë...

Hapi dyert e mëshirës, o Zoti im!

Na jep zemra të shëndosha!

Na jep zemra që do të të duan Ty... Na jep zemra që do t'i duan ata që do Ti...

Gusht 2013

VITI: VII
NUMRI: 65

BOTUESI
Shtëpia botuese "Progresi"

DREJTOR & KRYEREDAKTOR
Alban Kali

REDAKTOR
Zija Vukaj

LEKTOR
Albri Brahusa

KORREKTORE
Dr. Irida Hoti

PËRKTHYES
Albert Halili
Arjan Ymeraj
Artur Tagani
Fatmir Sulaj
Ilir Hoxha

DIZAJN
Bledar Xama

ADRESA
Rr: Studenti; Sheshi "2 Prilli"
Shkodër; Shqipëri

MOBILE
+355 67 208 6767

E-MAIL
revistaetika@progresibotime.com

WEBSITE
www.revistaetika.com

KOSOVË
Rr: Ardian Zurnaxhiu; pn. Ralin
Prizren; Kosovë
Mob: +377 4411 9848

MAQEDONI
Drvarska 28; Stara Carsija
Skopje; Makedonija
Mob: +389 7042 8245

ABONIMI VJETOR
Shqipëri: 2000 lekë
Kosovë: 15 Euro
Maqedoni: 900 Denar

Ju bëjmë të ditur se materialet e sjella në redaksi pavarësisht nëse botohen apo jo nuk i kthehen autorit. Koha e botimit të një materiali përcaktohet nga redaksia. Honoraret e shkrimeve autoriale ose përkthimeve duhet të vini t'i tërhiqni pranë Shtëpisë Botuese "Progresi" ose pranë zyrave të përfaqësimit në Kosovë dhe Maqedoni.

Përmbajtja

Qytetërimi Islam
Prof. dr. Zija Kazëxhë

46

- 5 La dhe il-la
Ahmet Tashgetiren
- 10 Të dashuruar pas Parajsës
Altin Torba
- 13 Shiko kurthin e jo ushqimin
Altin Torba
- 16 Shtatë arsyet pse një shkencëtar
beson Zotin
A. Cressy Morrison
- 19 Zemra e pastër
M. Sami Ramazanogllu
- 20 Idhujt e kohëve moderne
Nuredin Nazarko
- 22 Vraponi pas Kuranit
Prof. dr. Hasan Kamil Jëllmaz
- 30 Lutem! Pra, ekzistoj!
M. Ashër Karabaxhak

Një Ajet - Një Hadith 32

"Unë jam lutja e babait tim Ibrahimit
dhe sihariqi i Isait!"

Imam Muhamed Sytari

Shehadet do të thotë aksion 42

Zybejir Jetik

Bajramet e dashurisë dhe respektit 44

Xhafer Durmush

Trajektorja e njeriut 50

Osman Sëkëxhë

Ëmbëlsia e besimit 54

Ferid Piku

Randsi e martesës 58

Zani i s'kaluemes

Sony edhe me smartwatch 63

Teknologji

Armiku i vërtetë i Islamit dhe myslimanëve është injoranca
Ma. Muhidin Ahmeti

52

La dhe Il-la

"La" dhe "il-la..."

Kjo është një disiplinë mendimi.

"Përkufizimi" i përkufizimit, është i lidhur pikërisht me këtë disiplinë mendimi.

Përkufizimi është procesi i inkuadrimit të plotë të pjesëve përbërëse dhe lënia jashtë e pjesëve të huaja. Këtë disiplinë mendimi, Kurani na e mëson me anë të parimit themelor të besimit.

"La" është procesi i pastrimit dhe filtrimit të mendjes nga çdo gjë e papranueshme. Ndërsa **"il-la"** është procesi i vendosjes së të vërtetës themelore në bazamentin e mendjes së pastruar plotësisht.

"La" dhe **"il-la"** janë stacione të cilat duhet të jenë në shkallë të caktuara të mendjes. Nuk mund të ecet gjithmonë me **"la"**, sepse kjo do të thotë të shumëzosh me hiç çdo gjë tjetër. Kur mendja kalon nga **"la"** tek **"il-la"**, arrin pjekurinë dhe besimin e vërtetë.

Përdorimin më të qartë dhe më të afërt të **"la"** dhe **"il-la"**, e gjejmë te Formula e Teuhidit.

- La ilahe il-lallah

Nëse e shqyrtojmë këtë përdorim, vëmë re se këto fjalë janë krijuar për të qëndruar pranë njëra-tjetrës. Mbase për këtë arsye, Islami i ka përmbledhur pjesët më themelore të besimit në këto katër fjalë.

A ka ndonjë vend tjetër ku **"la"** dhe **"il-la"** mund të përdoren në mënyrë kaq ndikuese? Një vend ku **"la"** fiton një identitet kaq mohues dhe **"il-la"** një identitet kaq këmbëngulës në ekzistencë dhe ku ky përdorim fiton një cilësi kaq jetësore? Në fakt, kjo nuk dihet!

Me shprehjen **"la ilahe"**, themi **"nuk ka Zot"**. Ky është një pohim i rëndë. Prandaj nuk mund të qëndrohet këtu. Nëse i japim **"la"** së qëndrueshmëri në rolin që ka këtu, mendja juaj shkon drejt shkaktërimit, sepse nuk është e mundur të mendohet një botë **"pa Zot"**.

Për të deklaruar ekzistencën dhe njëshmërinë e **"Allahut"** me qartësi dhe pa lënë pas asnjë fije dyshimi, më parë duhet bërë **"një mohim gjithëpërfshirës"** dhe më pas vjen në mënyrën më të qartë të mundshme, **"deklarimi i ekzistencës"**.

Për t'i dhënë deklarimit të ekzistencës cilësinë më determinuese, është futur në lojë mohimi gjithëpërfshirës, si një instrument mendor. Kur shihet nga kjo pikëpamje, mund të lind pyetja: **"A duhet të kuptohet Formula e Teuhidit: "Nuk ka zot tjetër përveç Allahut?"** Kjo mënyrë e të shprehurit nuk është e gabuar. Por, nëse vihet re me kujdes, kjo është një shprehje e ndërtuar mbi **"la"**. Ndërsa në fakt, theksi në Formulën e Teuhidit bie mbi **"il-la"**. **"Mosekzistenca e Zotit"** është thënë **"vetëm për të shprehur ekzistencën e Allahut"**. Për këtë arsye, mbase kuptimi i drejtë do të ishte:

"Përveç Allahut nuk ka Zot tjetër".

Kjo është edhe arsyeja që gjatë dhikrit përsëritet ose e gjithë Formula e Teuhidit **"La ilahe il-lallah"**, ose vetëm pjesa e dytë **"il-lallah"** dhe, asnjëherë nuk bëhet dhikër vetëm me pjesën e parë **"La ilahe"**.

Kjo gjë nuk e bën të pakuptimtë dhe nuk ia humbet funksionin **"la"**-së. Përkundrazi, në sajë të **"la"**-së, realizohet procesi i pastrimit të mendjes. Të gjitha mundësitë e tjera shumëzohen me zero dhe përgatitet baza për një të vërtetë të madhe.

Sigurisht që në edukimin e **"Teuhidit të vërtetë"**, është paraparë që **"la"**-ja të kryejë pastrimin e vërtetë të mendjes. Prandaj, njeriu duhet të jetë i vetëdijshëm ndaj çdo gjëje që përmban rrezikun për t'u konsideruar si një "zot" dhe kur të thotë **"la"**, nga mendja e tij duhet të pastrohen të gjitha fundërrinat.

Kurani i identifikon ato që njerëzit adhurojnë si "zot" dhe kërkon të vendosë formulën e teuhidit në vend të tyre. Ndër ato që njerëzit i adhurojnë si "zot", mund të përmendim:

- Shenjtërimi i "heva"-së, pra i dëshirave të ulëta të nefsit...

- Shenjtërimi i atyre që cilësohen si "tagut". Pra, çdo përqendrim fuqie e cila pretendohet të jetë e fortë kundër Allahut...

- Shenjtërimi i njerëzve të fesë dhe murgjve, nëse pranohet gjykimi i tyre kur e bëjnë hallallin haram dhe haramin hallall...

- Shenjtërimi i gurit, drurit, diellit, hënës etj...

- Shenjtërimi i vetes nga ana e liderëve politikë ose besimi nga ana e të tjerëve se ata zotërojnë fuqi hyjnore...

- Shenjtërimi i pasurisë dhe pronës...

- Dashuria dhe respekti i tepruar për fëmijët apo familjen, deri në atë masë sa të shtyjnë dikë që, për hir të dashurisë ndaj tyre, të shkelë urdhrat dhe ndalesat e Allahut Teala...

Islami kërkon t'u thuhet **"la"** të gjitha këtyre dhe mbase çdo gjëje që zotëron damarin e **"shenjtërimit"**. Të jesh i vetëdijshëm për **"damarin e shenjtërimit"**, kërkon një vetëdije teuhidi të veçantë.

"Damari i shenjtërimit", për të cilin po flasim këtu, duhet të kuptohet drejt. Mund të thuhet se njeriu nuk mund ta bëjë veten zot, t'i përulet e t'i bëjë sexhde ose nuk del përpara murgut dhe e adhuron atë, ose edhe se nuk i bën sexhde pasurisë e pronës... Atëherë çfarë është shenjtërimi?

Shenjtërim do të thotë, t'i përdorësh të gjitha këto për ndërmjetësim dhe të kalosh të gjithë kufijtë që ka

vendosur Allahu Teala. Pra, pikërisht kjo është ajo që duhet kuptuar kur themi **"damari i shenjtërimit"**. Dhe të gjitha këtyre duhet t'u hiqet **"vija e la"**-së.

Nëse themi **"La ilahe"** me gojë, qoftë edhe njëmijë herë në ditë dhe në zemrën dhe jetën tonë vazhdojnë të jetojnë idhujt e ngulur prej nefsit, do të thotë se **"la"**-ja nuk po e kryen funksionin e saj, pra nuk po i spastron ata idhuj.

Mund të themi edhe se, nëse zemra juaj nuk është kapur fort pas vetëdijes **"il-lallah"**, nuk është e mundur që **"La ilahe"** të kthehet në një mekanizëm spastrimi të vetëdijshëm.

Mbase shumë njerëz jetojnë duke thënë gjithmonë **"La ilahe"**, pra duke mohuar të gjitha fuqitë dhe mes këtyre edhe ekzistencën e Allahut. Për shembull, agnosticizmi, i cili ndikon më së shumti tek intelektualët, është një rrymë filozofie e cila shpreh "mosdijen". Në fakt, nuk beson në asnjë gjë e cila adhurohet si zot, por nuk arrin as tek pika e **"besimit të Allahut"**. Pra,

ngelet në një vend duke thënë vetëm, **"nuk e di"**, por të njohësh Krijuesin dhe ekzistencën e Allahut, është e domosdoshme. Mendjen, që nuk mund ta konceptojë ekzistencën e Tij, islami nuk mund ta pranojë si një mendje e cila i ka përcaktuar koordinatat e veta.

Një mendimtar, këta të devijuar modernë, i përkufizon si **"intelektualë "la"** istë. Pra, bota e mendimit, e cila çdo gjëje i thotë **"la"** dhe nuk arrin të vijë deri tek **"il-la"**...

Kurani Kerim, gjatë ndërtimit të vetëdijes së besimtarit, mekanizmin e **"refuzimit dhe dëshmisë- mohimit dhe deklarimit të ekzistencës"**, e përdor shpesh dhe në kombinime të ndryshme:

- **"Ijjake na'budu ue Ijjake nesteijn."** Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë. (el-Fatiha, 5.)

Ky është një kombinim i refuzimit dhe dëshmisë ku fjala **"Ijjake"** përmban **"la"** në dhe **"il-la"** në.

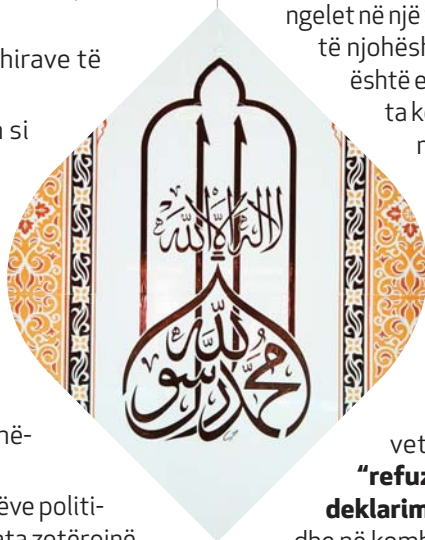
"Jo qenieve të tjera që hiqen si hyjni, por vetëm Ty..."

- **"Ue ma halaktu'l-xhinne ue'l-inse il-la li ja'buduun"** **Nuk i kam krijuar xhindët dhe njerëzit (për diçka tjetër), përveçse të më adhurojnë Mua.** (Dharijat, 56)

Në këtë ajet, vendin e **"la"**-së, e ka marrë para fjala mohore **"Ma"**. Por në fund, përsëri ka ardhur **"il-la"**.

Pastrimi nga gjërat negative dhe vendosja e Hakut (Allahut)...

Nëse myslimani e përvetëson në kuptimin e vërtetë të fjalës disiplinën e mendimit të Formulës së Teuhidit, kjo do të bëhet një element ndikues në vendosjen e së vërtetës në të gjitha fushat e jetës. Lum ai që e gdhend në mendje vetëdijen e teuhidit...

Çfarë humbi ai QË TË FITOI Çfarë fitoi ai QË TË HUMBI

Albri Brahusha

(Pasi e vrau populli i vet, atij)
iu tha: "Hyr në Xhenet!"

Ai tha: "Ah, sikur ta dinte populli im
se si më fali Zoti im dhe më bëri të nderuar!"

Jâ Sîn (20-27)

Allahu Teala e ka lejuar tregtinë e të mirave që Ai ka krijuar në këtë botë, me qëllim që njerëzit të nxjerrin përfitim prej tyre, e kështu ata sigurojnë përmes tregtisë, domosdoshmëritë e së përditshmes. Por edhe në aspektin shpirtëror, Allahu nëpërmjet profetëve dhe Librave të Tij, i fton njerëzit në një "tregti" të një lloji tjetër: në tregtinë që njerëzit mund të bëjnë me Allahun, të Pasurin, pasuria e të Cilit nuk mbaron kurrë. Besimi në një Zot të vetëm i fton njerëzit: ta njohin Krijuesin e tyre, ta adhurojnë në namaz, pra lidhje të afërt me Të, të jenë të rregullt në dhënien zekatit për pastrimin e pasurisë, të jenë të durueshëm, dhe të përkujtojnë emrat e Tij (dhikër). Kështu, në këmbim, Ai jep shpërblimin në këtë botë, dhuron qetësi, begati dhe kuptueshmëri, pastaj shpëtimin e shpirtit dhe ringjalljen në jetën e përjetshme në Xhenetin e pastër, ku nuk do të ketë më asnjë lloj shqetësimi a vuajtjeje.

Allahu e njeh njeriun më mirë se ky i fundit veten e tij, duke qenë se Ai është Krijuesi dhe Dhuruesi i sekreteve të shpirtit njerëzor, i Gjithëdituri, Ai është Rrahman dhe Rrahim, i Gjithëmëshirshëm dhe Mëshirëplotë. Dhe sa herë njeriun e mbulon harresa, Ai ia kujton të Vërtetën dhe rrugën e shpëtimit. Duke ditur se njeriu e do fitimin, shpesh gjuha e paralajmërimit është një gjuhë "tregtie", në mënyrë që krijesa e Tij, ta kuptojë se është gjithnjë nevojtare për ndihmën e Zotit. **"Ja, juve ju bëhet thirrje të shpenzoni në rrugën e Allahut, por disa prej jush janë koprracë. Kush tregohet koprrac, ta dijë se i bën dëm vetes, sepse Allahu është i Pasur (s'ka nevojë për asgjë), ndërsa ju jeni të varfër. E,**

nëse ju ia ktheni shpinën dhe i largoheni Atij, Ai do t'ju zëvendësojë me një popull tjetër, i cili nuk do ta ndjekë shembullin tuaj.” (Muhamed, 38.)

Nga ana tjetër, të gjithë profetët dhe miqtë e Zotit nuk kërkuar kurrë shpërblim nga njerëzit, për lajmet e mira dhe paralajmërimet. **“O populli im! Unë nuk kërkoj nga ju shpërblim për këtë. Mua më shpërblen vetëm Ai që më ka krijuar! A nuk kuptoni?” (Hud, 51)** Ata janë njerëzit e besëlidhjes mes njeriut dhe Zotit, ata nuk kërkojnë asgjë, sepse janë emisarët e të Pasurit. Sepse ata e shihnin dhe dinin më së miri shpërblimin të Zoti i tyre dhe u ishte hequr lakmia për këtë botë, e pikërisht duke parë thesaret e mëdha të Allahut, ata dhanë gjithçka kishin në rrugën e Tij. Duke u frymëzur prej Tij me dije të vërteta, ata nuk flisnin prej vetes së tyre e kështu, ata janë ndërmjetësues që njerëzit të përfitojnë nga këto lajme dhe të bëhen falënderues dhe “tregtarë” të mirë duke iu bindur thirrjes dhe dëgjuar këshillat e të Gjithëmëshirshmit.

Për të treguar se Allahu ia jep dijen kujt të dojë dhe se shpërblimi të ai është i menjëhershëm, në Kuran ka një dëshmi:

“Dhe nga skajet e qytetit erdhi një njeri, duke nxituar dhe tha: “O populli im, ndiqni të dërguarit! Ndiqni ata, që nuk kërkojnë prej jush kurrfarë shpërblimi e që janë në rrugë të drejtë! Përse të mos e adhuroj Atë, i Cili më ka krijuar e tek i Cili do të ktheheni të gjithë? Vallë, përse duhet të adhuroj zota të tjerë përveç Tij? Nëse i Gjithëmëshirshmi do të dëshironte të më godiste me ndonjë të keqe, ndërmjetësimi i atyre (zotave) nuk do të më sillte kurrfarë dobie e as që do të mund të më shpëtonin. Atëherë, unë do të isha me siguri në humbje të dukshme. Unë i kam besuar Zotit tuaj, andaj, më dëgjoni!” (Pasi e vrau populli i vet, atij) iu tha: “Hy në Xhenet!” Ai tha: “Ah, sikur ta dinte populli im se si më fali Zoti im dhe më bëri të nderuar!” (Jâ Sîn, 20-27.)

Ky njeri nuk ishte profet, por megjithatë e kuptoi rëndësinë e paralajmërimit të profetëve. Allahu i dha atij dije si shpërblim, se ia njohu zemrën. Njerëzit e qytetit, e vranë me gurë, Allahu e futi në Xhenet. Pasi ai pa shpërblimin, i erdhi keq për njerëzit që nuk besuan profetët, që të përfitonin edhe ata nderimin që iu dha atij. Më pas vjen shkatërrimi i popullit. Allahu e bëri shembull. Ai i shpëton ata që do, prej ndëshkimit të Vet.

Besimi në Allahun dhe njohja e autoritetit të Tij, nënshtrimi ndaj Tij, është respekt, frikë, dashuri, mirënjohje dhe detyrë, jo pse Zoti ka nevojë për këto, por se pikërisht njeriu ka nevojë, t'i lutet Krijuesit ta ruajë nga vetja njerëzore. Ky është një përfitim në këtë botë, por njëkohësisht përgatitje për botën tjetër, ku egoja është e patolerueshme. Siç Allahu thotë: **“Ata që besojnë dhe kryejnë vepra të mira, falin namazin dhe**

japin zeqatin, do të kenë shpërblim te Zoti i tyre dhe nuk do të kenë pse të frikësohen apo pikëllohen.” (Bekare, 277).

Kjo është më e pakta që mund të bëjë njeriu, pasi njeriu, sado të bëjë nuk mund t'ia japë hakun Krijuesit, pra nuk mund ta adhurojë kurrë asnjëherë, ashtu siç Ai e meriton. Gjithsesi Allahu e njeh kapacitetin e krijesës së Tij, prandaj e do atë. Fitimi të i Pasuri është gjithnjë i sigurt dhe larg Tij, humbja po ashtu është e sigurt. Larg Tij jemi në duart e Egos që luan me ne si me një kukull, na çon drejt dëshirave egoiste duke na konsumuar e lodhur, ndërsa kush afrohet te Zoti, ndjen sërish jetën që i vlon, zemra e tij është e gjallë, gjithçka merr kuptim dhe ai fillon t'ua njohë haqet gjërave dhe kupton se duhet të jetë mirënjohës ndaj Atij që e ka krijuar dhe i vjen turp, sepse një ditë do të dalë para Tij, prandaj me lot në sy kërkon falje ditën e natën.

Allahu na kujton: **“Thuaj: “Kush ju ushqen nga qielli dhe Toka? Kush mundëson të dëgjuarit dhe të parit? Kush mund të nxjerrë të gjallën nga e vdekura dhe të vdekurën nga e gjalla? Kush i drejton gjërat?” Ata do të thonë “Allahu”. E ti (o Muhamed) thuaj: “Atëherë, përse nuk e keni frikë Atë?” Ky është Allahu, Zoti juaj i vërtetë. E çfarë ka pas së vërtetës, përveç humbjes? Atëherë, përse largoheni?” (Junus, 31.)**

Fitimi i parë në afrinë me Allahun, është vetëdija dhe respekti për krijesat e Tij, për gjithçka ka krijuar, ndjen

afërsi në çdo gjë, edhe pse larg shtëpisë së premtuar, Xhenetit, kjo botë bëhet e ngjashme me të, sepse është mjeti me të cilin mbërrihet shpërblimi, por jo qëllimi. Duke u bërë falënderues, njeriu në çdo gjë sheh shenjë e krijimit të Allahut. Shumica e njerëzve në këtë botë e shohin përfitimin vetëm në mbledhje të mirash materiale, pushteti dhe siguri në pasuri duke e kthyer jetën e kësaj bote, në qëllimin e tyre të vetëm. Në fakt, kjo është një humbje e madhe, kur nuk ka vetëdijen se kjo pasuri nuk u dha kot, por për ta provuar njeriun. Lum kush ka pasuri të kësaj bote dhe është i vetëdijshëm për Zotin e Tij, sepse pasuria është një sprovë e madhe dhe mund të çojë shumë kollaj në humbje të kësaj bote dhe tjetrës. Po ashtu, ata që kanë grumbulluar dije dhe mbahen me të madh si të dijshtëm nga vetja e tyre, duke harruar se këtë dije ua ka dhuruar Allahu që ta përdorin për tu shërbyer krijesave të tij: **“Vepra e atyre, që nuk besojnë Zotin e tyre, i shëmbëllen hirit, të cilin e shpërndan era në një ditë të stuhishme. Ata nuk do të kenë asnjë dobi nga veprat që kanë punuar. Kjo është humbja e madhe.” (Ibrahim, 18.)**

Kriza e sotme ekonomike, rrënjët i ka në krizën morale dhe harresën ndaj detyrimeve që kemi ndaj Krijuesit, duke humbur vetëdijen dhe respektin për krijesat e Zotit dhe krijimin e Tij. Sistemi po i çon njerëzit në një konkurrencë kafshërore dhe egoistike për mbijetesë, frikë, xheloz, zili, luftëra dhe intriga, dhe humbja shihet

kudo. Edukata dhe butësia tashmë janë të rralla, egoja i çon njerëzit në kacafytje për jetë a vdekje. Njerëzit shohin se autoritetet që i udhëheqin janë të zhytur në humbje, dhe ata imitojnë duke thënë: “Kur e bëjnë ata, pse të mos e bëjmë edhe ne”. Por, siç thotë Allahu në Kuran: **“Të gjithë do të dalin para Allahut. (Atëherë), ata që kanë qenë të përlur, do t’u thonë atyre që kanë qenë kryelartë: “Ne kemi qenë ithtarët tuaj. A do të mund të lehtësoni ju prej nesh diçka nga dënimi i Allahut?” Ata do të thonë: “Sikur të na kishte udhëzuar Allahu në rrugën e drejtë, edhe ne do t’ju kishim udhëzuar ju. Rënkojmë apo durojmë, për ne njësoj është, nuk do të ketë shpëtim.” (Ibrahim, 21.)** Dhe kjo, sepse ata ndoqën tregtinë e gabuar, duke ndjekur të humburit dhe jo të fituarit. Ndërsa besimtarët, ata që duruan në rrugën e drejtë të Zotit, që dhanë nga pasuria e tyre dhe bënë vepra të mira me emrin e Allahut (Bismillah), duruan dhe qëndruan në besëlidhje, Allahu i përgëzon: **“Sigurisht që Ne do t’ju provojmë me frikë dhe uri, me dëmtim të pasurisë, të njerëzve dhe të të lashtave! Prandaj, përgëzoji të duruarit, të cilët, kur i godet ndonjë fatkeqësi, thonë: “Të Allahut jemi dhe vetëm tek Ai do të kthehem!” Ata do të shpërblehen me bekim dhe mëshirë nga Zoti i tyre; ata janë në rrugën e drejtë!” (Bekare, 155-157)**

Lidhja me Allahun është një lidhje e fortë, sepse kalon nëpër sprovë të mëdha. Në vështirësi njihen miqtë e mirë, ata që nuk e tradhetojnë lidhjen me Allahun, u binden me durim urdhrave të Tij dhe lënë gjithçka kur dëgjojnë thirrjen. Shembulli më i përkryer njerëzor në këtë thirrje është profeti Muhamed (Paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të!). Ai u mbështet vetëm te Allahu Teala, pati barrën e shpalljes hyjnore dhe përgjegjësinë e të qenit i saktë në transmetimin e kësaj shpalljeje (Kuranit), Libër i cili i sqaron të gjitha çështjet dhe është dhuntia me të cilën Allahu e përsosi fenë për njerëzit në këtë botë. Në zemrën e këtij Zotërie, kaluan historitë e të gjithë profetëve të mëparshëm, u sqaruan të gjitha keqkuptimet, u shtrua rruga e drejtë për njerëzit dhe erdhi Drita. **“Në të vërtetë, ky Kuran udhëzon drejt asaj që është më e mira dhe u jep lajmin e gëzuar besimtarëve, që bëjnë vepra të mira, se ata do të kenë shpërblim të madh.” (Isra, 9)**

Ky është libri i “tregtisë së mirë”, ku njeriu mëson t’i lagohet humbjes dhe i hapet mundësia drejt fitimit në këtë botë dhe përjetësi. Ky është libri që Allahu ia dhuron njerëzimit dhe profeti Muhamed (a.s.), është mëshira për të gjitha botët, ndërmjetësuesi, lidhësi, besniku dhe i dashuri i Allahut, të cilit iu besua misioni fisnik i “tregtisë së mirë” mes kësaj bote dhe tjetrës. Siç paralajmëron Allahu Teala: **“Jeta e kësaj bote, nuk është gjë tjetër, veçse argëtim dhe lojë. Ndërsa jeta e botës tjetër, pikërisht ajo është jeta e vërtetë. Veç sikur ta dinin!” (Ankebut, 64)**

Të dashuruar pas Parajsës

Altin Torba

PËRKUFIZIMI I XHENETIT- PARAJSËS

Xheneti:

Është streha dhe vendbanimi i atyre që adhurojnë vetëm Allahun dhe nuk i shoqërojnë Atij asgjë dhe askënd; që kanë frikë vetëm Allahun dhe që i luten drejtpërsëdrejti vetëm Atij, sepse e dinë se Allahu i Plotfuqishëm që është Zotëruesi i cilësive të përsosura dhe absolute nuk ka nevojë për ndërmjetësues dhe as për ortak apo ndihmues.

Është vendbanimi i atyre që e besuan Kuranin, fjalën e Allahut dhe e besuan Muhamedin (a.s.), të Dërguarin e Allahut, e përqaftuan Islamin, bindjen e vetme të pranueshme tek Allahu dhe duke iu nënshtruar Allahut me zemrën, gjuhën dhe gjymtyrët e tyre shpresuan në Xhenetin, shpërblimin kulmor të Allahut, Zotit të tyre.

Është vendqëndrimi i besimtarëve të vërtetë dhe të devotshëm, që zbatojnë urdhrat e Allahut dhe të Profetit të Tij, si dhe qëndrojnë larg ndalesave që ua ka ndaluar Allahu dhe i Dërguari i Tij.

Është vendshpërblimi i robërve dhe adhuruesve të pastër dhe të sinqertë të Allahut.

Është streha e prehjes dhe e drejtësisë për ata që, duke qenë se kanë frikë drejtësinë e Allahut, u binden urdhrave dhe kushtetutës së drejtë hyjnore të Allahut.

Është streha e denjë e shpërblimit për besnikët që iu betuan dhe ia dhanë besën Allahut, në rrugën e Tij dhe për të fituar kënaqësinë e Tij.

Është shpërblimi i garantuar për ata që sakrifkuan me pasurinë, jetën e tyre dhe gjithçka patën, që fjala Allah të zinte vendin e vet të merituar në botën e një-rëzve, ashtu siç e ka zënë në mbarë universin.

Është vendprehja e atyre që pendohen dhe kthehen sinqerisht te Zoti i tyre pas gabimit.

Është vendshpërblimi për ata që me zemrat, gjuhët dhe veprat e tyre e falënderojnë Allahun e Lartësuar për mirësitë e panumërta, të cilat ia dedikojnë vetëm mëshirës së pakufi të Allahut, Zotit të tyre.

Është shpërblimi që iu premtua atyre që ballin e tyre fisnik dhe të ndershëm e përlulën në tokë duke madhëruar vetëm Allahun.

Është vendi për të cilin punuan dhe u shpërblyen ata që urdhëruan në të mirë dhe ndaluan nga e keqja.

Allahu i Lartësuar flet në mënyrë të hollësishme në librin e Tij, në Kuranin Fisnik për Xhenetin, lumturinë në të, lumenjtë e tij, kopshtet dhe pemët plot fruta, ushqimin e tij, pijet, veshjet, banesat e mrekullueshme, stolitë e tij, vashat e tij dhe përmend se lumturia e banorëve të Xhenetit as që mund të gjejë një shkallë sado të vogël krahasimi me lumturinë e më të pasurve dhe më të lumturve të kësaj bote.

Në lidhje me ligjësitë e mrekullueshme me të cilat Allahu i Lartësuar e ka pajisur Xhenetin, për të kënaqur dhe lumturuar në të robërit e Tij të sinqertë, ashtu siç i ka hije Krijuesit të Drejtë dhe të Plotfuqishëm, në lidhje me këtë Kurani, fjala e Allahut të Lartësuar, thotë:

“Askush nuk di (nuk imagjinoj dot) për atë kënaqësi (të zemrës e shpirtit) që u është përgatitur atyre (banorëve të Xhenetit) në shpërblim të asaj çka ata punuan (në dynja).” (Sexhde,17).

Ndërsa i Dërguari i Allahut, Muhamedi, lavdërimi dhe paqja e Allahut qoftë mbi të, transmeton se Allahu i Lartësuar në një thënie të shenjtë thotë:

“Kam përgatitur (në Xhenet) për robërit e Mi të sinqertë çka syri nuk e ka parë, as veshi s’e ka dëgjuar dhe as zemra s’e ka ndjerë (imagjinuar dhe përjetuar prej mrekullive, bukurive, fjalëve dhe emocioneve të pashlyeshme)”. (Buhariu dhe Muslimi)

Të nderuarit e mi!

Njohja e përkufizimit të diçkaje është shumë e rëndësishme, pasi sa më shumë njohje të kemi për diçka, aq më tepër do të qartësohet ideja dhe vlerësimi për të...

E pra:

Le të përpiqemi ta njohim sa më mirë Xhenetin dhe të eksplorojmë sa më shumë rreth tij... të mendojmë sa më shumë për të dhe të jemi sa më në kontakt me informacionin e besueshëm që hedh dritë rreth çdo detaji lidhur me të... me qëllim që zemra jonë të lidhet sa më ngushtë me të, të ideojë dhe projektojë për të... dhe për të argumentuar dhe konkretizuar me vepra, aspiratën tonë që një ditë të jemi prej banorëve të tij...

TRYEZA PARAJSORE

Profeti Muhamed, lavdërimi dhe paqja e Allahut qoftë mbi të, nëpërmjet ëndrrës profetike përcjell se është gjendur në mesin e një grupi engjëjsh, ndër të cilët Xhebrailin që i rrinte nga ana e kokës dhe Mikailin nga këmbët dhe njëri prej këtyre të dyve i ka thënë tjetrit: “Jepi atij një shembull!” Me këtë rast i është thënë:

“Shembulli yt dhe shembulli i kombit tënd është si shembulli i një mbreti që ka bërë të tijën një qendër, ku ka ndërtuar një rezidencë dhe në të ka shtruar një tryezë; ka nisur tek njerëzit edhe një lajmës. Pati prej njerëzve që e pranuan ftesën, e pati që e lanë atë. Sa

për mbretin, ai është Allahu; qendra është Islami; rezidenca është Parajsa ndërsa ti je Lajmësi. Kush të bindet ty, ka hyrë në Islam; kush hyn në Islam, hyn në Parajsë dhe kush hyn në Parajsë, ha nga çfarë ka në të... Kush i bindet Muhamedit, i është bindur Allahut dhe kush i kundërvihet Muhamedit i është kundërvënë Allahut... Kush të pason ty, hyn në Parajsë dhe kush nuk të pason ndëshkohet me një ndëshkim të rreptë...”

Të nderuar vëllezër dhe motra! Siç u pa qartë nga Zbulesa Hyjnore në fjalë, dynjaja është lënë jashtë suazave të këtij aforizmi dhe kjo, sepse njeriu nuk u krijua për dynjanë, por siç janë shprehur të parët tanë të sinqertë:

Dynjaja u krijua për njeriun, teksa njeriu u krijua për Amëshimin.

PRIORITETI SUPERIOR

Njeriu i mençur i vendos prioritetet e tij duke pasur parasysh realitetet dhe vlerat reale të synuara...

Kështu, njeriu midis dy punëve që i ofrohen, patjetër që zgjedh atë më të vlerësuarën dhe më të shpërblyerën, edhe nëse ajo do kërkojë mund më të madh; aq më tepër kur bëhet fjalë për realitete që janë vërtet në disproporcion dhe disvlerësim të pakrahasueshëm...

Prioriteti për të cilin po duam të bëjmë fjalë është ai **“dynja-amëshim”**;

dhe për të hedhur dritë mbi të, vëllezër dhe motra, le të reflektojmë së bashku.

REALITETI DHE VLERA E DYNJASË KARSHI BOTËS TJETËR ۞XHENITIT:

Ky realitet vlerash na zbulohet nga më Eminentit dhe më i Predispozuarit për të folur mbi një gjë të tillë, nga i Dërguari i Allahut, Muhamedi, lavdërimi dhe paqja e Allahut qoftë mbi të, që pikërisht lidhur me këtë fakt thotë:

“Sillet në ditën e gjykimit njeriu që ka pasur më shumë mirësi në dynja e që është nga banorët e Zjarrit (të Xhehenemit). Zhytet tej e tej në Zjarr. Pastaj i thuhet: ‘O biri i Ademit! A ke parë ndonjëherë mirë? A të ka ndodhur ndonjë mirësi ndonjëherë prej herësh?’ Thotë: ‘Jo betohem për Allahun (betohem në Ty) o Zoti im.”

Dhe sillet njeriu që ka pasur më shumë vuajtje, (mundime apo dhimbje) në dynja e që është nga

banorët e Xhenetit. E futet tej e tej në Xhenet. E i thuhet: 'O biri i Ademit! A ke parë ndonjë herë vuajtje, (mundime apo dhimbje)? A të ka ndodhur ndonjë fatkeqësi a vështirësi ndonjë herë prej herësh?' Thotë: 'Jo betohem për Allahun (betohem në Ty) o Zoti im. Nuk më kanë ndodhur vuajtje (mundime apo dhimbje) kurrë, dhe kurrë nuk kam parë fatkeqësi a vështirësi.' (Muslimi)

Ky është Prioriteti Superior që na fton të mendojmë thellë...

Një moment, vetëm një moment, dhe mirësitë më të mëdha të dynjasë apo të këqijat më të skajshme të saj harrohen, për t'u lënë vendin atyre të Amëshimit...

RRUGËTIMI PËR NË PARAJSË

Të nderuarit e mi!

Të gjithë e dimë se që të duash diçka, nuk mjafton për ta arritur atë.

Për të arritur në destinacion, duhet zbatuar pikë për pikë udhëzimi i të Dërguarit...

Askush nuk është më kompetent se kurora e profetëve, Profeti Muhamed, lavdërimi dhe paqja e Allahut qoftë mbi të, për të na orientuar dhe treguar lidhur me Itinerarin madhështor që ka për destinacion Parajsën e Begatë...

Pikërisht mbi **Itinerarin për në Parajsë** Muadh ibn Xhebel e pyet Profetin Muhamed, lavdërimi dhe paqja e Allahut qoftë mbi të, duke i thënë:

- O i Dërguar i Allahut! Tregomë për një punë që më fut në Xhenet dhe më largon nga Zjarri?

I Dërguari i Allahut, lavdërimi dhe paqja e Allahut qoftë mbi të, iu përgjigj:

"Ke ardhur të pyesësh për një çështje madhore, porse që është vërtet e lehtë për kë ia lehtëson Allahu i Lartësuar."

Profeti (Paqja qoftë mbi të!) vijoi: *"Përgjigjja për pyetjen tënde është: Ta adhurosh Allahun duke mos i bërë shok, ta kryesh Namazin, ta japësh Zekatin, ta agjërosh Ramazanin dhe ta bësh Haxhin në Qabe."*

Profeti (Paqja qoftë mbi të!), vijoi: *"A do që të të orientoj për dyert e mirësisë? Agjërimi (vullnetar) është mburojë; lëmosha e shuan mëkatin ashtu si uji zjarrin; është edhe namazi i natës, - pastaj lexoi fjalën e Allahut të Madhëruar: **"Trupat e tyre i ngrenë nga shtratet** (për t'u falur gjatë natës), **duke e lutur Zotin e tyre me***

frikë dhe shpresë e nga ajo (pasuria) që Ne u kemi dhënë, ata japin. Askush nuk di për kënaqësinë pa-more (që mrekullon zemrën dhe shpirtin) e cila u është surprizuar atyre si shpërblim për atë që punuan." (Sexhde, 16-17)

Profeti (Paqja qoftë mbi të!), vijoi: *"A do të të tregoj mbi kreun e çështjes, themelin e saj dhe kulmin e ngrehinës së saj?"*

I thashë: *"Si jo, o i Dërguari i Allahut!"*

Tha: *"Kreu i çështjes është Islami, themeli i saj është namazi dhe kulmi i ngrehinës së saj është Xhihadi"*

Profeti (Paqja qoftë mbi të!), vijoi: *"A do të të tregoj se si arrihet e gjithë kjo?"*

I thashë: *"Si jo, o i Dërguari i Allahut!"*

Kapi gjuhën e tij dhe tha: *"Përmbaje këtë!"*

I thashë: *"O i Dërguari i Allahut, a do na merret për bazë ajo çfarë flasim?"*

Tha: *"Mjerë për nënën tënde kur të jetë në zi për ty! A ka për t'i përmbysur njerëzit në zjarr mbi fytyrat e mbi hundët e tyre gjë tjetër veç të vjelave të gjuhëve të tyre."* (Tirmidhiu)

Itinerari për Parajsë është i qartë.

Rruga fillon me obligimet: adhurimi i kulluar e i distancuar nga çdo trajtë mikro dhe makro shok-bërje Allahut, falje e përqendruar, pasuri e pastruar me zekat, agjërim i përkushtuar, Qabja duhet vizituar jo vetëm nga trupi, por çështë më e rëndësishme nga shpirti yt.

Dhe vijon me: korsitë e mirësive, që të fusin në radhët e adhuresve vullnetarë, që jo vetëm agjërojnë Ramazanin, jo vetëm nga Zekati japin lëmoshë, por edhe që kur të tjerët flenë, ata Allahun e Madhëruar e kujtojnë me lot në sy e për mirësitë e tij nuk pushojnë së falënderuari e dëlirësuar Atë.

Kreu i këtij Itinerari mban emrin Islam, themeli i tij është namazi dhe kulmi i ngrehinës dhe finishit të tij është sakrifikimi i jetës në rrugë të Allahut.

Nga shenjat e të suksesshmit në këtë Itinerar është se ai e ka gjuhën e tij totalisht nën kontroll, pasi e di se fshehtësitë që gjenden thellë në zemër gjuha i reflektton.

Ky ishte Itinerari i Rrugëtimit për në Parajsë....

E lusim Allahun të jemi prej atyre që do e arrijmë Finishin e tij me sukses...

Shiko kurthin

dhe jo ushqimën

All Riza Temel

Ashtu sikurse thotë edhe Mevlana, njeriun e rrethojnë mijëra kurthe. Ne jemi si zogjtë, të uritur dhe lakmues. Ambicia jonë për kallirin e grurit bëhet pengesë për të parë kurthin që ndodhet menjëherë para tij, që do të thotë se për atë kalli gruri flijojmë edhe veten tonë. Për të zënë miun, në kurth, vihet djath. Lakmia e miut për djath bën që ai të flijojë veten e vet. Ushqimi në majë të grepit është një kurth. Në vend që ta fitojmë bukën duke u munduar pak, sa e sa dëmtime pësojmë për shkak të përtacisë dhe ambicies që shfaqim duke u përpjekur të fitojmë pa mundime.

Edhe pema e ndaluar ishte një kurth, një provë. Aty nuk bëhej fjalë të qëndrohej i uritur dhe i etur. Mirëpo, Iblisi e zbukuroi kurthin: **"Por djalli e cyti: 'O Adem, a do të të tregoj pemën e përjetësisë dhe të një mbretërimit që nuk zhduket?' Kështu, ata të dy, (Ademi dhe Havaja), hëngrën nga ajo pemë..."** (Taha, 120 – 121)

Rënia në kurthin e shejtanit i bëri ata të dilnin nga xheneti. Shejtani vazhdon të ngrejë kurthe. Puna e tij është të mashtrrojë, kurse e jona është të mos mashtrohemi. Ne, në një farë mënyre, jetojmë në një

fushë të minuar që kanë krijuar nefsi dhe shejtani. Gjynahet janë si minat, që janë shtruar në rrugën për në xhenet. E rëndësishme është se përmes detektorëve Kuran dhe Sunet, vërehen këto mina edhe pa shkelur mbi to dhe në mënyrë të shëndetshme mbërrihet në bregun e shpëtimit. Shejtani i zbukuron gjynahet dhe përmes të gjitha mënyrave bindëse të propagandës, njerëzit i nxit për gjynah. Pasi ta ketë bërë gjynahun, veçohet në një qoshe dhe thotë: **"Vërtet, Allahu ju bëri një premtim të vërtetë. Edhe unë ju premtova, por ju mashtrova. Unë nuk kam pasur kurrfarë pushteti mbi ju. Unë thjesht ju thirra e ju m'u përgjigjët. Prandaj, mos më qortoni mua, por qortoni veten! Unë nuk jam shpëtimtari juaj e as ju nuk jeni shpëtimtarët e mi..."** (Ibrahim, 22)

Shkaku kryesor pse njeriu bie në kurth është ambicia. Ambicia bën syrin të verbër. Dëshirës së tepruar i themi ambicie. Në jetë secili ka dëshirat e veta. Kjo gjë është më se e natyrshme. Shpresat dhe dëshirat e njeriut bëjnë që ai të qëndrojë në këmbë në jetë. Jeta, pasuria, interesimi për dituri, posti, karriera dhe dëshirat e nxisin njeriun të punojë. Lumturia dhe suksesi i njeriut janë të varura nga maturia dhe

racionimi i këtyre dëshirave. Ambiciet që kthehen në furtunë, zjarr e stuhi, bëjnë që të shkatërrohet edhe individit edhe shoqëritë.

Filozofi francez, Voltaire (Volteri) shprehet: *"Ambicia ngjan me erën që fryn velat e anijes. E tepërta e fundos anijen, e pakëta e mban atë në vendin e saj. Racionimi i saj është i mirë."*

Ambiciet që dalin jashtë kontrollit të imanit dhe arsyes janë porsi uji që vërshon dhe thyen edhe argjinaturat. Nëse potencialin tonë nuk e shpenzojmë për dëshirat tona të këqija, por për të arritur synimet tona të mira, shpëtojmë nga kurthet dhe mbërrijmë tek lumturia e përfundimtare.

Ata që harxhojnë jetën e tyre për kënaqësi të çastit të kësaj bote, në fund do të arrijnë në një pendim të thellë dhe do të përballen me një shkatërrim të dhimbshëm. Mevlana, njerëzit e tillë, i përngjason me një gjahtar budalla, që nuk e sheh zogun në ajër, por vrapon pas hijes së tij në tokë. Ashtu sikurse kurthet, po ashtu edhe ushqimet që vendosen në kurthet janë të llojllojshme. Veçanërisht në ditët e sotme, këto kurthet dhe ushqime janë shumë tërheqëse dhe joshëse. Xheneti është i rrethuar me gjëra që nefs nuk i pëlqen, kurse xhehenemi me gjëra që nefs pëlqen.

Ibn Mukaffa ka thënë: *"Allahu i sprovon ibadetet e njeriut me mundime, kurse haramet me kënaqësinë ndaj tyre."*

Indjeri Gazaliu përngjason gjynahet me mjaltin e helmuar. Ata që lakmojnë mjaltin dhe nuk mendojnë për helmin që ka brenda, japin jetën e tyre vetëm për një të shijuar të çastit të mjaltit. Sa domethënëse është gjendja e mizave që japin jetën e tyre kur mbesin brenda në mjaltë apo pekmez dhe nuk arrijnë të dalin më prej aty.

Nëse arsyeja është para ambicies, atëherë nuk bihet në kurthet. Rruga më e sigurt është të shikosh

fundin e punës, prapaskenën dhe të hedhësh hapat sipas saj, duke mos neglizhuar vëmendjen. Të flijosh lumturinë e vërtetë për një kënaqësi të çastit, nuk është punë e të zgjuarit. Ne vend të kënaqësive që nuk janë të qëndrueshme, të jesh pas veprave dhe synimeve që janë të vazhdueshme, begatia e të cilave vazhdon deri në pafundësi, që nuk kthehen në dhimbje, bëjnë që jeta të bëhet më me vlerë dhe më me kuptim.

Mevlana ka thënë: *"Dëshirat e këqija janë si qentë që flenë. Po u gjuajtën me ndonjë gur, hidhen menjëherë. Në këtë trup flejnë me qindra qen."* Nëse këta qen nuk lidhen me litarin e mendjes dhe imanit, nuk mund të zaptohen. Sulmojnë edhe të zotin, edhe të tjerët.

Lum ata që kontrollojnë epshet dhe dëshirat e tyre të këqija; ata janë njerëz vërtetë të lirë. Sa e trishtueshme është për ata që duken si pronarë, por që në fakt janë skllevër të dëshirave të tyre të përkohshme. Pikërisht ata janë skllevërit e vërtetë! Skllavi është i lidhur me zinxhirë, lufton për liri, përpiqet të shpëtojë sa më parë nga robëria e tij, por ata që janë skllevër të dëshirave të tyre, luftojnë që të vazhdojnë robërinë në atë mënyrë. Nuk e kuptojnë se janë të lidhur me zinxhirët e epshit të tyre.

Qenia e vetme para së cilës njeriu duhet të përulet, është Allahu. Ata që nuk bëhen rob të Krijuesit, bëhen skllevër të krijesave.

Sa bukur e ka thënë Mevlana: *"U bëfsha shërbëtor i atij që nuk ia shet veten askujt tjetër përveç Allahut, i Cili është i zoti i bujarisë."* T'u bëhesh shërbëtor njerëzve të tillë, do të thotë të bëhesh rob e shërbëtor i Allahut. **"Në të vërtetë, Allahu ka blerë nga besimtarët jetën dhe pasurinë e tyre, në këmbim të Xhenetit..."** (Teube, 111)

Të gjitha tregtitë që nuk të bëjnë myshteritë të Allahut dhe çmimi i të cilave nuk është xheneti, janë të dëmshme. Ai që nuk fiton xhenetin, ka humbur gjith-

*Nëse arsyeja
është para ambicies,
atëherë nuk bihet në kurthet.
Rruga më e sigurt është të shikosh
fundin e punës, prapaskenën
dhe të hedhësh hapat sipas saj,
duke mos neglizhuar vëmendjen.
Të flijosh lumturinë e vërtetë
për një kënaqësi të çastit,
nuk është punë
e të zgjuarit.*

çka. Të fitosh pëlqimin e Allahut, padyshim që është më e vyer sesa të fitosh xhenetin, por sidoqoftë, edhe çmimi i këtij pëlqimi është xheneti. Ata që nuk mendojnë këtë fitesë përfundimtare, humbasin shpërblimet e qëndrueshme, duke u vënë syrin përfitimeve të përkohshme. Për fitime të mëdha dhe të qëndrueshme, duhet të mbash qëndrim ndaj joshjes së haramëve dhe të tregohet durim dhe maturi. Nëse tregon dobësi, sikurse miu që lakmon djathin apo zogu që i ka vënë syrin grurit, mbetesh pa djathë, pa grurë, pa jetë e pa xhenet. Fundin e sa e sa lakmitarëve po e vërejmë në këtë botë!

Kemi qenë dëshmitarë të fundeve të dhimshme të atyre që tentojnë të merren me ryshfete, të atyre që boshatisin bankat, të atyre që shesin fisnikërinë dhe nderin e tyre në këmbim të një gruaje apo një posti.

Rrethi i atyre që janë hallall është aq i gjerë, sa të përballojë lehtësisht nevojat dhe dëshirat e njeriut. Të ndaluarave u referohet vetëm në raste të domosdoshme dhe ajo gjë nuk e tejkalon masën e domosdoshmërisë.

Barku i njeriut ngopet, por syri kurrë. / *skamuri do shumë gjëra, por lakmitari do gjithçka*. Skllavi i bëhet shërbëtor zotërisë së vet, kurse lakmitari bëhet skllav i gjithçkaje që kërkon të ketë. Besimtari është robi dhe shërbëtori vetëm i Allahut. Nuk është e lejuar rukuja dhe sexhdeja ndaj askujt tjetër përveç Allahut.

Muhamed Ikbali ka thënë: *“Nëse sexhdeja që bën në namaz nuk të detyron të heqësh dorë së bëri sexhde të tjerëve, atëherë hiq dorë nga ajo sexhde.”*

Hz. Pejgamberit (a.s.), i ofruan para, grua dhe pushet që të hiqte dorë nga davaja e tij. Këto ishin vetëm kurthe. Mirëpo, Pejgamberi ynë i dashur (a.s.), i cili nuk kishte synim tjetër përveç kënaqësisë së Zotit, i refuzoi ato menjëherë. Sikur t’i kishte pranuar këto oferta, do të fshihej nga historia si një njeri i thjeshtë, as që do të bëhej mbreti i zemrave të njerëzve e as do të arrinte në *makam-i mahmud*.

Për të mos rënë në kurthe, duhet të kesh mend, zgjuarsi dhe një besim të fortë. Ata që nuk kanë syrin e zemrës të drejtuar nga e amëshueshmja, jetojnë të drejtuar nga kënaqësitë dhe interesat e përkohshme dhe për të pasur këto, mund të lënë mënjanë të gjitha vlerat njerëzore dhe morale. E shesin ahiretin, për të pasur dynjanë. Ata që i janë përkushtuar amëshimit, nuk bëhen robër të së përkohshmes, por i vihen pas të përhershmes.

Lutemi që Allahu i Madhëruar të na largojë nga kurthet që na rrethojnë, pasi pa qenë mbrojtja e Tij nuk mund të sigurohemi nga kurthet. As Profeti Jusuf madje, nuk ka qenë i sigurt nga nefsi dhe i ka kërkuar mbrojtje Zotit. ***“Nëse Ti nuk e largon prej meje dredhinë e tyre, unë do të prirem drejt atyre dhe do të bëhem nga ata që nuk (i) dinë (ligjet e Tua).”*** (Jusuf, 33)

7 ARSYET PSE NJË SHKENCËTAR beson Zotin

Ky artikull i autorit A. Cressy Morrison, ish-kryetarit të New York Academy of Sciences, për herë të parë u paraqit në "Reader's Digest" në janar të vitit 1938, e pastaj me rekomandim të C. A. Cirilsonit, F.R.S., profesorit të matematikës në Universitetin Oxford, përsëri u botua në "Reader's Digest" në nëntor të vitit 1960.

Artikulli zbulon se si dituria e bën shkencëtarin ta kuptojë nevojën për të pranuar Krijuesin e Përsosur.

A. Cressy Morrison

Ne jemi ende në agimin e epokës shkencore, por drita gjithnjë e më fuqishëm, shpalos ndritshëm mjeshhtërinë e një Krijuesi inteligjent. Kemi bërë zbulime të jashtëzakonshme; me frymën e humanizmit shkencor dhe me besimin e bazuar të dija, ne po i afrohemi më shumë se kurrë vetëdijes për Zotin.

Personalisht mund të numëroj shtatë arsye për besimin tim në Zot.

E para: Në përputhshmëri me rregullat e pakontestueshme matematikore, jemi në gjendje të argujtojmë se kozmosi ynë është projektuar dhe zbatuar prej një inteligjence inxhinierike madhështore.

Supozoni se në xhepin tuaj keni futur dhjetë monedha, të shënuara nga njëshi deri te dhjeta, dhe i përzieni mirë ato! Tani përpikuni t'i nxirrni ato me radhë nga njëshi deri te dhjeta, çdo herë duke e kthyer mbrapsht monedhën në xhep dhe përsëri përziejini të gjitha. Matematikisht e dimë se shanset që herën e parë numri i tërhequr të jetë njëshi janë, një me dhjetë; për tërheqjen e njëshit dhe dyshit njëri pas tjetrit, mundësia është një me njëqind, për tërheqjen rrjesht të njëshit, dyshit dhe treshit mundësia është një me njëmijë dhe kështu me radhë. Shanset që t'i nxirrni të gjitha monedhat, prej njëshit deri te dhjeta në varg, do të arrinin shifrën e pabesueshme: një mundësi në 10.000.000.000 prova.

Për të njëjtën arsye, po kaq shumë kushte të përcaktuara saktësisht janë të nevojshme për jetën në tokë, sa nuk është dot e mundshme që ato të ekzistojnë rastësisht, në kombinimet e duhura. Toka rrotullohet rreth boshtit të saj, njëmijë milje në orë në ekuator; sikur të rrotullohej njëqind milje në orë, ditët dhe netët tona do të ishin dhjetë herë më të gjata se tani, ndërsa vapa e diellit do ta digjte vegjetacionin përgjatë çdo dite, ndërsa përnatë çdo filiz i mbijetuar do të ngrinte nga të ftohtit.

Më tej, dielli, burim i jetës sonë, e ka temperaturën e sipërfaqes 5500 °C, ndërsa Toka jonë është larg aq sa duhet, kështu që kjo "vatër jete" na ngroh mjaftueshëm e jo tejmasë! Nëse dielli do të rrezatonte vetëm gjysmën e rrezatimit të tanishëm, ne do të ngriheshim së ftohti, e nëse do të rrezatonte sa gjysma e tij më tepër, ne do të piqeshim!

Pjerrësia e Tokës, e cila është në një kënd prej 23 gradësh, na jep stinët e vitit, e nëse nuk do të ishte kështu e pjerrët, avujt nga oqeanet do të lëviznin sa në veri e sa në jug, duke krijuar kontinente me akull. Nëse hëna për shembull, do të ishte vetëm 50 mijë kilometra larg, e jo sa ç'është aktualisht, batica do të ishte aq e stërmadhe sa kontinentet do të përmyteshin plotësisht dy herë në ditë, dhe biles edhe malet shpejt do të gërryeshin. Nëse korja

e Tokës do të ishte vetëm disa metra më e trashë, nuk do të kishte oksigjen, pa të cilin bota shtazore do të zhdukej. Sikur oqeani do të ishte disa metra më i thellë, dioksidi i karbonit dhe oksigjeni do të ishin absorbuar dhe bota bimore nuk do të mund të ekzistonte. Ose, nëse shtresa jonë e atmosferës do të ishte më e hollë, meteorët, të cilët me miliona ndizen në kozmos çdo ditë, do të godisnin çdo pjesë të rruzullit tokësor, duke përhapur zjarre çdokund.

Për shkak të këtyre arsyeve dhe të një sërë shembujsh të tjerë, nuk ekziston asnjë në një milion mundësi që jeta në planetin tonë të jetë fryt i rastësisë.

E dyta: Aftësia e jetës për të përmbushur qëllimin e saj është manifestim i Mendjes Gjithëpërfshirëse.

Se çfarë është jeta, asnjë njeri nuk e ka kuptuar dot.

Pema mbi shkëmb nuk zotëron as peshën e as përmasën, por ka fuqinë, rrënja që rritet do të bëjë që shkëmbi të çahet. Jeta ngadhënjën ujin, tokën dhe ajrin, duke zotëruar elementet e tyre, duke detyruar ndarjen dhe riformulimin e kombinimeve të tyre.

Jeta, është skulptori që formëson të gjitha qeniet e gjalla, si artist, pikturon çdo gjethe të çdo peme dhe ngjyros çdo lule. Jeta është kompozitor dhe bën që çdo zog të këndojë këngën e tij të dashurisë, që insektet të thërrasin njëri-tjetrin, në korin e toneve të tyre të shumtë. Jeta është kimisti madhështor, i cili u jep shije frutave dhe erëzave, ndërsa trëndafilit aromë, ajo shndërron ujin dhe acidin karbonik në sheqer dhe dru, dhe duke bërë këtë, çliron oksigjenin në mënyrë që kafshët të mund të marrin frymë.

Shihni një copëz të vogël protoplazme, e padukshme dhe e tejdukshme gati si pelte, që është e aftë të lëvizë duke thithur energji nga dielli. Kjo qelizë e thjeshtë, kjo pikë e tejdukshme si mjegull, përmban në vete bërthamën e jetës dhe ka fuqi ta përhapë këtë jetë, te të gjitha krijesat e gjalla, të mëdha apo të vogla.

Ndikimi i kësaj pike është më i fuqishëm dhe më përfshirës se vegjetacioni jonë, i kafshëve dhe njerëzve, për arsye se tërë jeta vjen prej saj. Natyra nuk e ka krijuar jetën. Flluskat e zjarra të shkëmbinjve dhe

detet pa kripë nuk mund t'i bashkonin elementet.

Kush, pra, atëherë e solli atë këtu?

E treta: Urtësia e kafshëve pareshtur flet për Krijuesin e Mirë, që frymëzoi me instinkt krijesat e vogla e të pafuqishme. Salmoni i vogël kalon vite në det, pastaj udhëton deri te bregu i lumit në të cilin derdhet rrjedha ku ka lindur. Kush bën që ai të kthehet me kaq saktësi aty? Nëse e sillni në rrjedhën tjetër, ai në moment do ta kuptojë se ka devijuar në udhëtimin e tij, dhe do të kthehet rrugës prapa e të shkojë te rrjedha e saktë, e pastaj duke notuar kundër rrymës përfundon fatin e tij ashtu si duhet.

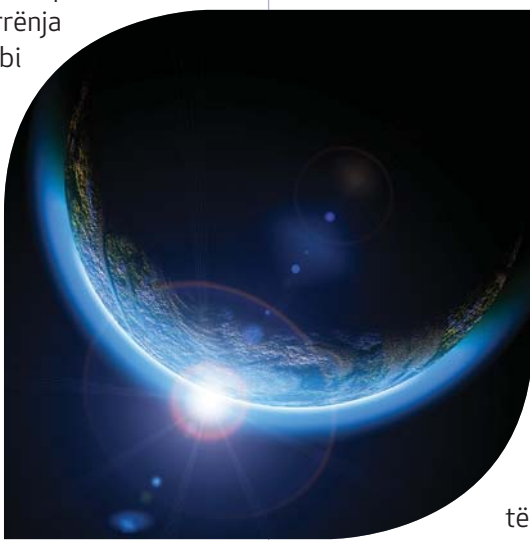
Edhe më vështirë është të zgjidhësh misterin e ngjalës. Kjo krijesë e jashtëzakonshme, kur zhvillohet plotësisht, migron në të gjitha anët e gjithë liqeneve dhe lumenjve, ato nga Evropa me mijëra

milje në anët tjera të oqeanit, të gjitha në rrugë kah thellësitë e pafundme në afërsi të Bermudeve. Aty shumëzohen dhe vdesin. Të vegjlit, qartazi, pa mundësi njohje të asgjëje, pos që gjenden në hapësirat e gjera të oqeanit, prapëseprapë, gjejnë rrugën për kthim, jo vetëm te brigjet e njëjta, por shkojnë te lumenjtë, liqenet dhe kënetat e vogla nga të cilët kanë ardhur prindërit e tyre, kështu, të gjitha rrjedhat kryesore të ujit gjithmonë janë të banuara me ngjala.

Asnjëherë ngjala amerikane nuk është kapur në Evropë, dhe as ngjala evropiane në ujërat amerikane. Natyra e ngjalës evropiane, për më tepër shtyn maturimin e saj një vit ose më shumë për t'i përgatitur për udhëtimin e tyre të gjatë. Prej ku buron ky impuls drejtimi?

Anza pasi e kap brumbullin, hap zgavrën në tokë, e thumbon atë mu në vend të saktë, kështu që ai nuk vdes, por humb vetëdijen dhe vazhdon të jetojë në formë të prodhimit të "mishit të konservuar". Pastaj, anza ngadalë do të shtrojë vezët e saj, kështu që larvat kur çelin, munden nga pak ta grimcojnë, e jo ta mbysin insektin me të cilin ushqehen. Mishi i ngordhur do të ishte fatal për to. Nëna pastaj do të fluturojë dhe do të vdesë, ajo asnjëherë nuk do t'i shohë të vegjlit e saj.

Me siguri, anza të gjitha këto duhet t'i bëjë drejtë

qysh herën e parë dhe për çdo herë tjetër, përndryshe nuk do të ishte anzë. Këto teknika të fshehta nuk mund të shpjegohen me evoluim, këto janë dhuratë.

E katërta: Njeriu është më shumë se kafshë instinktive, ai zotëron fuqinë e mendjes. Asnjëherë nuk është gjetur asnjë provë për ndonjë gjallesë tjetër mbi tokë me aftësinë e saj për të numëruar deri në dhjetë ose së paku të kuptojë rëndësinë e numrit dhjetë.

Përderisa instinkti është si një notë flauti, e bukur, por e kufizuar, truri i njeriut përfshin të gjitha notat e të gjitha instrumenteve si në një orkestër. Nuk ka nevojë që pika e katërt të shtjellohet. Duke falënderuar arsyen njerëzore ne jemi në gjendje të mendojmë për mundësinë se këta që jemi, jemi vetëm për arsyen se kemi pranuar shkëndijën e Inteligjencës Universale.

E pesta: Furnizimi për të gjitha gjallesat del në pah në fenomenin që ne sot e njohim, si mrekullia e gjeneve. Kaq të imëta janë këto gjene, sa sikur të gjithë ato gjene që janë përgjegjës sot për gjithë njerëzit e gjallë në botë, të mund të vendosen në një vend, ky vend do të ishte më i vogël se maja e gishtit.

Këto gjene ultramikroskopike dhe bashkudhëtarët e tyre, kromozomet, banojnë në çdo qelizë të gjallë dhe paraqesin një kod të kompletuar për gjitha karakteristikat njerëzore, shtazore dhe bimë. Maja e gishtit është hapësirë e vogël në të cilën mund të vendosen të gjitha karakteristikat individuale për dy miliard njerëz. Sidoqoftë, faktet mbesin të pakontestueshme.

Për këtë lind pyetja, se si këto gjene përfshijnë trashëgiminë e tërësishme nga paraardhësit e shumë dhe ruajnë psikologjinë e secilit individ në këtë hapësirë pakufi të vogël? Këtu evolucioni, fillon vërtet në qelizë, pra në njësinë që përmban gjenin. Si disa milion atome, të mbjella në formë të gjeneve ultramikroskopike munden në tërësi të mbizotërojnë me çdo gjë në tokë, p.sh. mendjempërhtësia, largpamësia, parashikimet dhe parapërcaktimet që mund të rrjedhin vetëm nga Inteligjenca Krijuese. Asnjë

hipotezë tjetër nuk është e qëndrueshme.

E gjashta: Duke vëzhguar harmoninë e natyrës jemi të detyruar të shohim që vetëm urtësia e pafund mund të parashikojë, rregullojë funksionimin dhe mbikqyrjen e saj me kaq mendjempërhtësi.

Para shumë vitesh një lloj kaktusi u mboll në Australi si pengesë mbrojtëse në rrugë. Pa insekte "armik" në këtë kontinent, kaktusi filloi të zgjerohet në mënyrë të stërmadhe. Alarmi u vu kur kaktusi mbuluoi një rajon të gjatë dhe të gjerë sa Anglia, duke i shtyrë banorët nga qytetet dhe fshatrat, dhe duke shkatërruar fermat e tyre. Në kërkim të mbrojtjes, specialistët shëtitën tërë botën. Në fund u paraqitën me insektin, i cili ushqehet kryesisht me kaktus, dhe nuk ha asgjë tjetër. Gjithashtu, ky insekt mundi të shumëzohej pa vështirësi dhe nuk kishte armiq

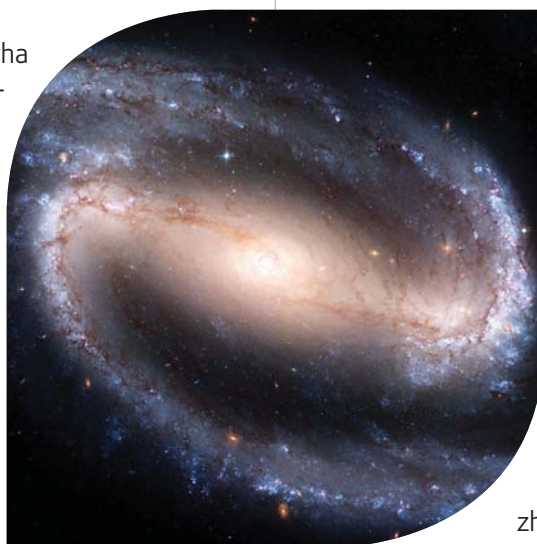
në Australi. Pra, insekti shumë shpejt mbizotëroi kaktusin dhe dëmtuesi u tërhoq.

Ky kontroll dhe kjo barazpeshë në përgjithësi është e sigurt. Përse insektet, që shumëzohen me shpejtësi të madhe nuk dominojnë në Tokë? Për arsye se ata nuk kanë mushkëri si njerëzit, ato frymojnë nëpërmes gypave. Sepse, pasi rriten insektet, gypat e tyre nuk zhvillohen paralelisht me rritjen e trupit të tyre. Sikur ky kontroll mbi zhvillimin e tyre trupor nuk do të ishte i sigurt, njeriu nuk do të mund të ekzistonte. Imagjinoni takimin me një insekt të madh sa luani.

E shtata: Fakti që njeriu kultivon në vete idenë për Zotin është argument unikal.

Koncepti i Hyjnisë buron nga aftësia që Zoti i ka dhuruar njeriut, të cilën nuk e fitojmë nga bota jonë, këtë aftësi e quajmë imagjinatë. Me fuqinë e kësaj aftësie, njeriu dhe vetëm njeriu është në gjendje të gjejë argumente për gjërat që nuk i sheh. Panorama që kjo fuqi zbulon është e pakufishme. Gjithsesi, sa më shumë përsoset njeriu, aq më shumë imagjinata bëhet realitet shpirtëror.

Përktheu dhe përshtati:
Prim. dr. med. sc. Ali F. Iljazi

Zemra e pastër

M. Sami Ramazangollu

Allahu Teala urdhëron:

"Mos më turpëro në Ditën, kur do të ringjallen njerëzit, në Ditën, kur askujt nuk do t'i bëjë dobi as pasuria, as fëmijët, përveç atij që vjen me zemër të pastër tek Allahu!" (esh-Shuara, 87-89)

Zemër e pastër, është zemra e pastruar prej dobësive morale, si mendjemadhësia, smira, dashuria për pasurinë dhe ambicia për pozitën. Profeti ynë (a.s.), na paralajmëron se "...Ai që në zemrën e tij ka qoftë edhe një grimcë mendjemadhësie, nuk do të hyjë në xhenet." (Muslim, Iman 148) Prandaj, pa u pastruar nga mendjemadhësia, zemra nuk mund të quhet e pastër.

Edhe Iblisi i mallkuar, megjithëse adhuroi Allahun vite të tëra, për shkak të mendjemadhësisë u mallkua dhe u dëbua përjetë. Në të njëjtën mënyrë, edhe dashuria për pasurinë i pengon besimtarët prej adhurimit të Allahut.

Në një ajet fisnik, Allahu Teala urdhëron:

"O besimtarë, mos lejoni që pasuria dhe fëmijët tuaj t'ju largojnë nga të përmendurit e Allahut. Ata që e bëjnë këtë, do të humbin." (el-Munafikun, 9)

Ja pra, një sëmundje tjetër e zemrës është edhe dashuria për dynjanë. Në një hadith fisnik thuhet:

"Mos e angazhoni zemrën me dashurinë për dynjanë, që të mos ju pengojë prej adhurimit, përmendjes dhe dashurisë ndaj Allahut." (Munavi; Dejlemi, Musned)

Në një hadith tjetër, Profeti ynë (a.s.), thotë:

"Allahu Teala do t'ia prishë rehatinë dhe do t'ia vështirësojë punët atij, që gjëja e parë që mendon sapo zgjohet në mëngjes, është dynjaja."

Megjithëse koha e namazit të sabahut është koha e adhurimit të Allahut, e duasë dhe përgjërimit, disa besimtarë e braktisin këtë dhe e angazhojnë zemrën me shqetësimet dhe dashurinë e kësaj bote. Dhe kjo, në një farë mënyre do të thotë t'i kthesh shpinën Allahut.

Dashuria për dynjanë është burimi i çdo gjynahu. Dashuria për dynjanë është më e madhja e gjynaheve të mëdha. Dashuria e tepërt për dynjanë është edhe arsyeja që sot po shohim veprimin e çdo lloj pune të ndaluar.

Njerëzit e mençur e kanë përkufizuar dynjanë me këto fjalë:

"Çfarë është dynjaja? Dynjaja është ajo që e bën njeriun të pakujdesshëm dhe e largon prej Allahut. As ari, as argjendi dhe as fëmijët nuk janë dynja, derisa ta pengojnë njeriun nga adhurimi i Allahut Teala. Nëse nuk e pengojnë atë nga dashuria dhe adhurimi ndaj Allahut, ato nuk konsiderohen dynja."

Abdu'l-Kadir Gilani (Allahu e mëshiroftë!) ka thënë:

"Malli dhe pasuria janë të lejuara të mbahen në xhep, në shtëpi apo në dyqan. Por nuk është e lejuar të mbahen në zemër, sepse zemra e besimtarit është vend-shikimi hyjnor."

Allahu Teala gjithmonë shikon në zemrat e besimtarëve. Në një hadith fisnik urdhërohet:

"Me të vërtetë që Allahu nuk shikon fizionominë dhe pasurinë tuaj. Ai shikon vetëm punët dhe zemrat tuaja." (Ibën Maxhe, Zuhd, 4143)

Në këtë hadith, puna dhe zemra janë përmendur së bashku, sepse puna është përkthyesja dhe treguesja e zemrës. Ndërsa në një hadith tjetër, thuhet:

"Çdo gjë ka treguesin e saj. Dhe treguesi i besimit, është namazi." Në shumë ajete fisnike është urdhëruar: ***"Ata që besojnë dhe bëjnë punë të mira..."***, gjë e cila tregon se besimi dhe puna janë gjithmonë bashkë dhe të domosdoshme. Kjo, sepse puna, adhurimi dhe bindja, e forcojnë besimin.

"Shkatërrimi i çdo populli vjen prej një të keqeje. Ndërsa shkaku i shkatërrimit të popullit tim do të jetë pasuria e dynjasë."

"Ari dhe argjendi shkatërroi popullin që ishte para jush. Nëse nuk ruheni nga koprracia, ambicia dhe mburrja, do të jetë edhe shkaku i shkatërrimit tuaj." (Muslim)

"Të parët e këtij umeti gjetën devotshmërinë, dijen, besimin dhe shpëtimin. Kurse të pasmit e umetit tim do të shkatërrohen prej koprracisë dhe dëshirave të pafundme." (Ramuz)

"Zemra e një të moshuari është e re vetëm për dashurinë ndaj dy gjërave: Njëra është dashuria për të jetuar shumë dhe tjetra për të mbledhur para." (Xhamiu's-Sagîr)

"Pleqëria është një shenjë që mjafton si këshillë."

"Ata që vdesin, pasi e kanë kaluar jetën me adhurime dhe devotshmëri, Allahu do t'i ringjallë të lumtur. Kurse ata që vdesin, pasi e kanë kaluar jetën duke bërë gjynahe dhe vrapuar pas dynjasë, do t'i ringjallë të humbur e të dëshpëruar." (Munavi)

"Xhibrili (a.s.), më ka thënë:

O Muhamed! Jeto si të duash, por patjetër do të vdesësh. Duaj kë të duash, por patjetër do të ndahesh prej tij. Vepro çfarë të duash, por çfarëdo që të vepros, e mirë apo e keqe qoftë, atë do të gjesh!"

Ky hadith fisnik, është mësim për të gjithë umetin. Prandaj, ai që vepron të mirën apo të keqen, një ditë do ta gjejë atë përballë. Gjithashtu, të gjithë do të vdesin e do të ndahen prej asaj që duan.

Bejazid Bistami (Allahu e mëshiroftë), ka thënë:

"Që prej tridhjetë vjetësh, në adhurimet e mia iu binda nefsit (egos) tim. Një ditë, dëgjova dikë të thoshte:

- O Bejazid! Thesaret e Allahut mbushi me adhurime. Nëse dëshiron të takohesh me Allahun, duhet ta ulësh e ta poshtërosh nefsin tënd dhe të bësh punë të mira e të sinqerta."

IDHUT

E KOHËVE MODERNE

Nuredin Nazarko

Qysh nga kohërat më të hershme njerëzimi ka qenë i lidhur me ushtrimin e praktikave religjioze. Sipas hermeneutikës materialiste të historisë, format e hershme të religjiozitetit të njeriut janë praktikat politeiste, të cilat derivuan nga pamundësia e shpjegimit shkencor të dukurive e fenomeneve me të cilat përballej njeriu i atyre kohërave. Nisur nga kjo pamundësi shpjeguese e asaj çka ngjante në natyrë apo në qiellin plot yje, njeriu primitiv ia atribuonte këto lëvizje dhe ndryshime fuqive të caktuara, të cilat ndikonin mbi ecurinë e jetës së njeriut dhe ngjarjeve që ndodhnin në tokë e në qiell. Me rrjedhën e kohës, praktikat religjioze filluan t'i përkustoheshin jo më shumë fuqive përtejnjërzore apo zotave, por një Zoti të Vetëm. Kësisoj lindi besimi monoteist. Sipas kësaj hermeneutike edhe monoteizmi është produkt i mendjes njërzore të pandriçuar nga iluminizmi shkencor. Sipas hermeneutikës religjioze të universit, botës, njeriut dhe statusit që ka ky i fundit në botë, njeriu në hershmërinë e tij ka qenë monoteist dhe praktikat politeiste nuk janë gjë tjetër vetëm se devijim dhe shtrembërim i monoteizmit fillestar. Për t'i rikujtuar njeriut politeist monoteizmin e pastër dhe rikthimin drejt tij, ngrihen dhe shfaqen përballë njerëzve, njerëz të caktuar që pranojnë "institucionin" e Profetit. Njeriu Profet, jo i vetëcilësuar i tillë, transmeton dhe kumton atë që i zbulohet nëpërmjet zbulësës. Thelbi i kumtimit qëndron në rikthimin drejt monoteizmit të pastër dhe braktisjen tërësore të besimit dhe praktikave politeiste. Nga ky këndvështrim, monoteizmi

është pamundësisht i derivueshëm nga politeizmi, i cili është derivat i shtrembërimit të monoteizmit nga mendja njërzore. Në rrjedhën e kohës gjithmonë ka pasur një vijë ndarëse, tërësisht të qartë, midis monoteizmit dhe politeizmit, të cilët kanë kundërshtuar dhe kundërshtojnë katërcipërisht njëri-tjetrin. Monoteizmi në cilëndo etapë të historisë njërzore mbi sipërfaqen e tokës, ka qëndruar plotësisht monotesit. Monoteizmi nuk ka as të shkuar e as të ardhme, as forma klasike e as forma bashkëkohore. Ai është konsekuent.

Politeizmi, duke derivuar nga shtrembërimi i monoteizmit prej mendjes njërzore, ka ndryshuar në rrjedhën e kohës format dhe praktikat e tij, herë në mënyrë eksplicite e herë në mënyrë implicite. Mund të flasim për forma klasike dhe moderne të politeizmit, por edhe në kohët moderne përhasemi me forma klasike të politeizmit. Në klasicitetin e vet, politeizmi ngre dhe ndërton tempuj, që u dedikohen zotave dhe perëndive që kanë kompetenca dhe fuqi për të kontrolluar rrjedhën e ngjarjeve dhe jetën e njeriut. Secili prej zotave është i mëvetësuar në zotërimin dhe fuqitë e tij, shpeshherë në konflikt dhe rivalitet me zotat e tjerë. Për të qëndruar më afër zotave dhe për të qenë më i lidhur me ta, njeriu politeist, përmes imagjinatës dhe përfytyrimit, i ktheu imazhet e zotave në vepra konkrete, nëpërmjet ndërtimit të statujave. Për të fituar bekimet dhe mëshirën e zotave apo për të frenuar inatin dhe zemërimin e tyre, njeriu politeist u blatonte sakrificat dhe përnderime, nëpërmjet kryerjes

së ritualeve të caktuara në vazhdimësi, apo në ditë dhe sezone të caktuara. Rituale marrin kuptim vetëm duke u ngritur përmbi themelin e dashurisë dhe nënshtrimit ndaj zotave. Përlujta ndaj zotave, frika ndaj tyre, lutjet drejtuar atyre, sakrificat dhe blatimet e kryera për ta, ishin shpërfaqje e dashurisë dhe nënshtrimit të zemrës së njeriut politeist ndaj politeizmit. Në këtë mënyrë, adhurimi si fjalë dhe vepër merr kuptim vetëm në qoftë se zemra pranon dashurinë e plotë dhe nënshtrimin e plotë ndaj atij që adhuron. Në monoteizëm dashuria dhe nënshtrimi i plotë me frikë dhe shpresë është vetëm për Një Zot të Vetëm, me emra dhe cilësi absolute, ndërsa në politeizëm është për zota të përzier ose jo, me cilësi njerëzore. Prej kësaj kuptojmë se esenca e adhurimit nuk është rituali, por dashuria dhe nënshtrimi i plotë ndaj atij që adhurohet dhe kushdo që gjendet në këtë gjendje, gjendet i implikuar në adhurim.

Sikundërse e përmendëm, politeizmi shfaqet në forma të ndryshme në kohë dhe hapësirë, edhe pse në thelbin e tij është shtrembërim i monoteizmit, pavarësisht formave dhe larushive me të cilat shfaqet. Në formën e tij klasike, politeizmi shfaqet si adhurim i idhujve, qofshin statuja, gurë, drurë, kafshë apo varre të vdekurish. Por çfarë ndryshoi në kohët moderne nga forma klasike e politeizmit dhe idhujtarisë? Me daljen në dritë të modernizmit shpjegimi për universin, botën, njeriun dhe statusin e tij në botë, u ngrit mbi themelin e mohimit të shpjegimit tradicional. Modernizmi duke u bazuar tek racionalizmi, individualizmi dhe eksperimentalizmi, tërësisht njerëzake, dhe jo mbi truallin e metafizikës, ndjente neveri jo vetëm ndaj monoteizmit, por edhe ndaj formave klasike të idhujtarisë. Në këtë mënyrë, modernizmi synonte çlirimin e arsyes njerëzore ndaj çdo lloji forme idhujtarie dhe nga prangat e tradicionalizmit, po nëpërmjet arsyes. Në këtë betejë të hapur ndaj obskurantizmit mesjetar dhe atij primitiv, modernizmi anashkaloi tërësisht një çështje tejet të rëndësishme tek njeriu, çështjen e zemrës. Esenca e adhurimit është e pamundshme pa hapjen e zemrës me dashuri dhe nënshtrim të plotë ndaj atij apo atyre që adhuron. Sipas këtij përcaktimi, duke qenë se zemra njerëzore gjendet gjithmonë në gjendje adhurimi, konkludojmë se zemra është krijuar posaçërisht për të adhuruar dhe për asnjë çast të vetëm nuk mund të jetojë pa adhurim. Adhurimi është ajri i saj. Në qoftë se nuk adhuron Krijuesin do të adhurojë diçka tjetër. Vërtet

modernizmi hodhi poshtë me neveri format klasike të idhujtarisë, por nuk preku thelbin e tyre, shtrembërimin e monoteizmit dhe devijimin prej tij. Format dhe ritualet klasike të idhujtarisë u hodhën poshtë, madje u luftuan ashpër, por idhujtaria mbijetoi duke marrë forma të reja e duke mbetur në thelb po e njëjta. Format e reja të idhujtarisë janë meritë e modernizmit, që nuk bëri as më shumë e as më pak sesa hutoi njeriun modern me shkëlqimin e jashtëm të gjërave, duke e lënë peng të idhujtarisë, edhe pse me të madhe trumbeton suksesin në çrrënjosjen e formave klasike të saj. Duke qenë se esenca e adhurimit është hapja e zemrës me dashuri e nënshtrim të plotë, nuk ka më rëndësi nëse përballë njeriut duhet të qëndrojnë objektet klasike të idhujtarisë. Në shoqërinë moderne ato janë zëvendësuar me narcizmin, paranë, komoditetin material, suksesin, makinat, femrat, meshkujt, paraardhësit, pasardhësit, sportistët, këngëtarët dhe aktorët, pushtetin, fuqinë, shkencën, teknikën, natyrën. Idhujt e kohëve moderne

janë më joshës, më rrëzëllitës, më tërheqës për ata që kanë zemra dhe nuk mendojnë. Rrëshqitja drejt formave moderne të idhujtarisë mund të ndodhë në çdo moment dhe askush nuk mund të pohojë me siguri shpëtimin prej tyre, në qoftë se sinjoretitetin dhe pastërtinë e zemrës së tij ndaj pranimit të monoteizmit nuk i ka bashkudhëtarë të pandarë. Simptomat e idhujtarisë së kohëve moderne janë lehtësisht të konstatueshme. Mjaft të shohësh turma njerëzish që ulërijnë kur shfaqet idhulli i tyre nën fanfarat e spektaklit, njerëz që zalisen e alivanosen

në përpjekje për të prekur idhujt e tyre, njerëz që turren si të ndërkryer vetëm e vetëm ta ndjejnë nga afër pratinë fizike të idhullit të tyre e të rrëmbejnë diçka prej tyre për ta ruajtur si talisman të shenjtë. Këto dhe plot shembuj të tjerë që mund të na ofrojnë përditshmëria jetësore tregojnë qartësisht se modernizmi jo vetëm që nuk e çrrënjosi idhujtarinë klasike, por thjesht e ëmbëlsoi duke i ndryshuar pamjen e jashtme, për ta bërë më të pranueshme për masat e gjera. Kjo rrjedhë zhvillimesh ka sjellë dekadencën e vlerave shpirtërore të gjithë atyre që i kanë lejuar vetes të zgjedhin implikimin në të tilla rrjedha. Pasojat e zgjedhjes nuk do të jenë asnjëherë në pritje, ato janë të pranishme.

"Mos ka ardhur vallë koha për të pushuar polemikat mbi Zotin dhe në vend të kësaj të bashkohemi, për të demaskuar format moderne të idhujtarisë?" (Erich Fromm, "Psikoanaliza dhe feja", Tiranë 2002, faq. 109)

VRAPONI PA

Vrapimi drejt Kuranit është vrapim drejt Allahut, sepse Allahu në ajetin kuranor urdhëron: **“Prandaj, shpejtoni drejt Allahut, se unë në të vërtetë jam i dërguar te ju si paralajmërues i qartë!”** (Dharijat, 50), besimtarët të vrapojnë drejt Tij. Mjeti më i sigurt dhe këshilluesi më i qartë në marrëdhëniet tona me Allahun është Muhamedi (a.s.). Pozita e Kuranit është po aq e rëndësishme për besimtarët, sa edhe pozita e Pejgamberit (a.s.), sepse njohja e Allahut dhe e Profetit të Tij është e mundur vetëm përmes Kuranit. Është ai që na prezanton me Allahun dhe Pejgamberin (a.s.). Niveli i komunikimit të njerëzve me Allahun është në raport të drejtë me nivelin e kuptimit të Kuranit dhe fjalës profetike.

Kurani është çelësi i adhurimit dhe udhërrëfyesi i pagabueshëm drejt lumturisë së amëshuar. Ai që e lexon Atë, flet me Allahun. Prandaj, rendja drejt Kuranit është rendje drejt Allahut. Muhamedi (a.s.), përmes hadithit “Nëse dëshironi të flisni me Allahun, atëherë lexoni Kurandin”, e ka konsideruar leximin e Kuranit komunikim me Allahun.

Kurani dhe Hadithi i Profetit (a.s.), siç është recetë shpëtimi në rrafshin individual, është edhe formulë shpëtimi në planin familjar dhe shoqëror. Leximi i Kuranit është një ibadet. Kuptimi dhe zbatimi i Tij në jetë është shprehje e qëndrimit në rrugën e drejtë, e cila të çon në destinacionin e duhur.

Një pyetje thelbësore, që i del besimtarit me afrimin e vdekjes, është se kujt do t’ia lërë trashëgim Kurandin

dhe sexhaden ku është falur. Prindërit përpiqen me gjithfarë mënyrash për t’u lënë trashëgimtarëve pasuri të bollshme materiale, por nuk mendojnë aspak për trashëgiminë shpirtërore të fëmijëve, megjithëse myslimani është përgjegjës t’i japë trashëgimtarit edukimin shpirtëror, në mënyrë që të plotësojë vendin e tij në bashkësi.

Duke u nisur nga kjo, arrijmë në përfundimin se prindërit kundrejt fëmijëve kanë një përgjegjësi të madhe, që në asnjë mënyrë nuk duhet anashkaluar. Kjo përgjegjësi i siguron prindit edukimin e fëmijës, por në të njëjtën kohë edhe një lëmoshë të vazhdueshme pas vdekjes. Pejgamberi (a.s.), e shpreh kështu këtë: “Kur vdes njeriu, regjistrimi i veprave të tij ndërpritet, përveç tri veprave: *sadakasë së vazhdueshme, diturisë prej së cilës pëfitojnë njerëzit dhe pasardhësit e mirë që luten për të.*” (Muslimi, Uasijet, 14)

Prindërit, për të siguruar lëmoshën e vazhdueshme, duhet t’u mësojnë fëmijëve lutjen, namazin dhe Kurandin. Zemrat e fëmijëve duhen ndriçuar me dritën e Kuranit dhe ushqyer me moralin e Pejgamberit (a.s.). Realizimi i kësaj arrihet përmes zbatimit të Kuranit në çdo nivel të jetës.

Bota shpirtërore dhe vetëbesimi janë më të mëdha tek një fëmijë që rritet në një mjedis ku lexohet Kurani, falet namazi dhe bëhen dua. Kësaj të vërtete i referohet Pejgamberi (a.s.), kur thotë: “Kush e mëson Kurandin në moshë të vogël ai mëshirohet në çdo pjesë të qelizës së tij.” (Ali el-Muttaki, I 532)

AS KURANIT

Gjëja më e mirë që mund të bëjnë fëmijët pas vdekjes së prindërve, është lutja dhe Kurani. Prandaj prindërit duhet t'i edukojnë fëmijët me frymën e Kuranit dhe të thurin në zemrat e tyre dashurinë për leximin e Tij. Për prindërit që i edukojnë fëmijët me këtë frymë, nuk ka lajm më të mirë se hadithi "Kush lexon Kuran dhe vepron sipas tij, prindërve të tij i vendoset një kurorë. Drita e kësaj kurore është më e bukur se drita e diellit që bie mbi një shtëpi. Mendoni se si është drita e atij që e zbaton vetë Kuranin!" (Ebu Davud, Vitër, 14)

Një ndër gëzimet më të mëdha të njeriut në këtë botë është suksesi i fëmijëve. Por më e rëndësishme është që të lëmë pas një fëmijë me edukatë shembullore, në mënyrë që çdo sjellje e mirë e tij të na shërbejë si një sadaka e vazhdueshme. Pa dritën e Kuranit, fëmijët e kanë tepër të vështirë të dallojnë të vërtetën nga gënjeshtra. Vetëm përmes dritës së Kuranit bëhet i mundur dallimi i së vërtetës prej gënjeshtres.

Prindërit sot zgjedhin shkollën më të mirë për fëmijët për t'u mësuar atyre një profesion dhe gjuhë të huaj dhe për këtë nuk druhen nga asnjë lloj shpenzimi. Nuk ka dyshim që mësimi i gjuhës së huaj është i rëndësishëm. Por interesi vetëm për gjuhë të huaj, duke lënë pas dore mësimin e Kuranit, është një veprim jo fort i mençur, sepse ky është një privim që i bëhet fëmijës nga fjala hyjnore dhe nga drita që lëshon ajo në zemrën e tyre.

Fëmijët që rriten larg shpirtit dhe edukimit kuranor nuk janë në gjendje të vlerësojnë siç duhet veten, një-rëzit dhe gjithë mjedisin përreth. Familja e besimtarit

nuk duhet të qëndrojë për asnjë çast larg Kuranit dhe atmosferës shpirtërore që krijon Ai. Pejgamberi (a.s.), i porosit besimtarët që të mos i shndërrojnë shtëpitë në varre. Nëse zemrat e njerëzve privohen nga Kurani, atëherë shtëpitë e tyre janë shndërruar në varreza. Shprehja e Pejgamberit (a.s.) e thotë qartë se zemra që nuk përmban sadopak Kuran është si një shtëpi e rrënuar. Prandaj, duhet që fëmijët të mos i privojmë nga Kurani, por të qëndrisim në zemrat e tyre fjalën hyjnore. Zemra e mbushur me fjalën e Allahut është një saraj i mbushur me dritën e mesazhit hyjnor. Edukimi dhe arsimimi përmes Kuranit fillon me reflektimin dhe meditimin mbi mesazhin e Tij. Përpara se t'u mësojmë fëmijëve Kuranin, duhet t'i mësojmë dhe ndërgjegjësojmë për burimin dhe rëndësinë e këtij libri. Leximi sipërfaqësor i Kuranit pa reflektim dhe meditim, sipas Pejgamberit (a.s.), nuk e kalon fytyrën e njeriut. Pra, nga një lexim i tillë, zemra nuk ka asnjë dobi.

Institucionet fetare duhet të inkurajojnë hapjen e kurseve të Kuranit për edukimin dhe arsimimin e päsardhësve me fjalën e Allahut. Leximi dhe reflektimi mbi Kuranin në ditët tona, ku bota gjithnjë e më shumë po egërsohet, fiton një vlerë krejt tjetër. Prandaj, duhet t'i prezantojmë fëmijët me Kuranin që në moshë të hershme, sepse Kurani është një libër hyjnor, që përfshin të gjitha aspektet e jetës së njeriut.

Përqaftimi i urdhrit hyjnor "**Vraponi tek Allahu**", fillon me vrapimin për të lexuar dhe kuptuar Kuranin. Prandaj për të vrapuar tek Allahu, shpejtoni te Kurani.

Si duhet ta lexojmë **Kuranin**

Allja Izzetbegović

Në fakt, Kuranin e kisha lexuar shumë herë, por asnjëherë më parë nuk e kisha pyetur veten se si duhet ta lexojmë në të vërtetë Kuranin. Kjo pyetje më nxiti të reflektoj. Prandaj vendosa që mendimet e mia t'i ndaj me ju.

Së pari, duhet të dimë se Kurani nuk mund të copëtohet në fragmente. Çdo ajet diskret i shkëputur nga konteksti nuk mund të na zbulojë plotësisht të vërtetën, ai mund të na japë vetëm një pjesë të saj. Nëse Kurani vlerësohet si i tërë, atëherë Ai e shpreh qartë të vërtetën. Është mëse normale të merren vetëm disa ajete për shqyrtim, por duhet të dimë që kjo është e mundur vetëm për një numër të caktuar ajetesh. Këtë mund ta krahasojmë me një mozaik. Në një mozaik copëzat e kuqe apo të zeza fitojnë kuptim vetëm kur bashkohen me copëzat e tjera. Shkëputja e një copëze nga mozaiku nuk mund të na japë një ide mbi bukurinë e gjithë mozaikut. Për ta kuptuar më mirë do të jap disa shembuj.

Ajeti **"O besimtarë! Është caktuar për ju kisasi' si shpagim për vrasje"** (El-Bekare, 178) mbështet si shpagim për krimin e vrasjes dënimi me vdekje. Kurse në një ajet tjetër këshillohet për falje e amnisti. **"Dënimi për të keqen është i njëjtë me atë të keqe. Por, atë që fal dhe pajton, e pret shpërblimi i Allahut. Ai, në të vërtetë, nuk i do të padrejtët."** (Shura, 40)

1. Kisasi në të drejtën juridike islame është ligji i barazisë në ndësim.

Në një ajet tjetër **"O besimtarë! Mos ia ndaloni vetes gjërat e mira, të cilat Allahu ju ka lejuar dhe mos e kaloni kufirin! Vërtet, Allahu nuk i do ata që e kapërcenë kufirin"** (El-Maide, 87) shembuj të tillë mund të shtohen më tepër.

Një personi që lexon Kuran, disa ajete mund t'i duken sikur janë në kundërshtim me njëri-tjetrin, por në fakt një gjë e tillë është e pamundur. Përkundrazi, e vërteta është krejt ndryshe. Disa urdhëresa të Kuranit, megjithëse janë në një harmoni të plotë me njëra-tjetrën, në pamje të parë, mund të duken kontradiktore. Sepse Kurani nuk kërkon prej nesh të bëjmë vetëm një veprim të caktuar, përkundrazi kërkon të bëjmë dy veprime njëherësh ose thënë ndryshe. Kurani nuk kërkon prej nesh të punojmë vetëm për botën tjetër, në të njëjtën kohë kërkon që ne të punojmë edhe për këtë botë. Pra, thekson se nuk mund të ekzistojë asnjëra pa tjetrën. Prandaj, ashtu si Myslimanët, që megjithëse me të drejtë, nuk mendojnë asgjë përveç ndëshkimit nuk mund të arrijnë në nivelin e imanit të përsosur, edhe myslimanët që mendojnë vetëm mëshirën nuk mund të arrijnë këtë nivel. Kështu pra, mysliman i pjekur është individ i vetëdijshëm dhe i matur për të dyja, ndëshkimin dhe mëshirën.

Arritja e përfundimeve të sakta është e mundur vetëm përmes qasjes në tërësi të Kuranit dhe jo duke marrë në konsideratë një fragment të vetëm. Kjo është metoda më e mirë dhe e saktë për të kuptuar Islamin dhe mesazhin Islam.

Një tjetër çështje që dua të prek këtu është domosdoshmëria e leximit periodik dhe të vazhdueshëm të Kuranit. Mendoj se kjo është mënyra më e mirë për të zbuluar dritën dhe rrezet e Kuranit. Sepse çdo lexim i tij na ndihmon për të kuptuar diçka të re. Kurani ka ardhur deri

tek ne pa pësuar as ndryshimin më të vogël. Por përballë Kuranit qëndron ndryshimi që kemi pësuar ne, bota dhe mjedisi që na rrethon. Këto ndryshime u bënë shkak për përqendrimin tonë në fusha të tjera, duke i hapur rrugë neglizhencës së plotë ndaj Kuranit. Dhe papritur kuptuam se ishim bërë plotësisht gafil ndaj jehonës që lëshonte leximi i Kuranit në zemrat tona.

Çdo mysliman mund ta vërtetojë këtë nga përvoja e vet që ka përjetuar me Kuranin. Por unë këtu dua të jap disa shembuj nga përvoja ime personale.

Shumë kohë më parë, gjatë leximit të Kuranit përqendrohesha më shumë në ajetet që trajtonin xhihadin, drejtësinë dhe veprat. Kisha një fletore të vogël shënimesh të mbushur plot me ajete. E kujtoj shumë mirë se një nga ajetet që trajton personalitetin e individit mysliman në lidhje me refuzimin dhe kundërshtimin e armiqve dhe despotizmit ishte ajeti: **"Kur ata i godet ndonjë padrejtësi e madhe rezistojnë duke ndihmuar njëri tjetrin."** (Shura, 39)

Ndërsa në çdo rast, gjatë për-siatja mbi ajetet e lartpërme-ndura, më tërhoqnin vëmendjen ajetet që flisnin për Allahun, dhe karakterin kalimtar e të përkohshëm të jetës së kësaj bote. Këto ajete e nxisin njeriun të mendojë, jo të veprojë... Edhe sot e kujtoj shumë mirë ndikimin e fortë dhe pushtimin që më bënë ajetet që deklaroin se përveç Allahut çdo gjë tjetër do të zhduket. Sepse premtimi i Allahut është i vërtetë. **"Çdo gjë në tokë do të zhduket, e do të mbetet vetëm Zoti yt plot Madhëri dhe Nder"** (Er-Rrahman, 27/28) Pra, Allahu ishte para se të krijohesh universi, është tani që po flasim dhe do të jetë edhe mbasi të shkatërrohet universi. Kjo është

e vërteta e pandryshueshme. Kur nëna ime udhëtoi për në botën tjetër isha i mbuluar me hidhërim dhe pikëllim. Ajetet **"O ti shpirt i qetësuar! Kthehu te Zoti yt, ti i kënaqur me Atë dhe Ai kënaqur me ty! Bashkohu me robërit e Mi dhe hyr në Xhenetin Tim!"** deri atëherë nuk i kisha dalluar. Por pikërisht në këto gjeta çuditërisht ngushëllimin e vërtetë.

Kurani në një gjendje lartëson sheriatin, në një gjendje xhihadin, kurse në një gjendje tjetër është ngushëllim përballë vështirësive pazgjidhje që të përball jeta. Pra Kurani tërheq vëmendjen sipas gjendjes sonë shpirtërore. Ndërsa në një rrethanë na tërheq vëmendjen në një kah, në një tjetër na tërheq vëmendjen në një drejtim tjetër.

Kjo rezonancë e përmbytjes së Kuranit siç është e lidhur me gjendjen individuale të personit është po aq e lidhur edhe me gjendjen e shoqërisë dhe kushtet historike. Atëherë gjendjet që kanë lidhje me shoqërinë dhe kushtet historike, si: përcarja e shoqërisë për shkak të ndarjes etnike, barazia dhe të drejtat e gruas, etj, na bëjnë

t'i japin përparësi dhe të përqendrohemi në disa ajete të caktuara. Në rastet kur shkelet e drejta e besimit, me-njëherë bëhet aktual një ajete i shkurtër dhe i qartë **"Nuk ka dhunë në fe."**

Ne si myslimanë nuk bëjmë dallime mes ajeteve. Por jomyslimanët janë këmbëngulës për ta shfaqur ajetin e mësipërm, si ajetin më të mrekullueshëm në shprehjen e tolerancës fetare. Kjo është një temë që mund të trajtohet më gjatë, por është përtej qëllimit të këtij artikulli.

Duhet të përcaktojmë qartë çfarë kemi për qëllim nga leximi dhe dëgjimi i Kuranit. Meqenëse në përgjithësi myslimanët nuk e kuptojnë Kuranin, disa njerëz e kanë konsideruar shumë pak të dobishëm leximin e tij. Unë nuk jam i këtij mendimi dhe në lidhje me këtë mendoj se është rasti të kujtoj një ngjarje që nuk do ta harroj kur-rë. Shumë vite më parë mora pjesë në një konferencë islame ndërkombëtare. Konferenca organizohej në një nga qytetet më të mëdha të Evropës. Në konferencë merrnin pjesë shumë dijetarë dhe intelektualë për të paraqitur mendimet dhe kërkimet e tyre në lidhje me

rindërtimin e mendimit Islam. Çdo ditë në fillim dhe mbarim të konferencës këndohej Kuran nga hafizë të njohur nga e gjithë bota islame. Pjesëmarrësit dëgjonin me një interes të jashtëzakonshëm fjalimet e dijetarëve dhe mendimtarëve Islam. Por gjatë fjalimit dëgjonim dhe shikonim qindra pjesëmarrës në konferencë ndërsa pëshpëritnin me njëri-tjetrin, lëviznin karriget dhe merreshin me gjëra të vogla. Kur fillonte leximi i Kuranit papritmas ndalonin së foluri dhe çdo gjë e mbulonte qetësia. Të gjithë ishin të përqendruar në dëgjimin e këndimit të Kuranit. Leximi i Kuranit i ngjasonte një lumi që rrjedh i qetë dhe në hesh-tje

nëpër shtratin e tij. Pastaj Kurani i dërgonte larg në kreshtë të një ujëvare. Por kulmi i ngjarjes ishte Dita e Fundit, e cila nuk mund të tregohet, ajo vetëm mund të përjetohet. Për të mbyllur konferencën, hafizi kishte zgjedhur si dhuratë suren Rrahman. Kjo është një sure shumë e njohur e Kuranit, e cila me bukurinë e stilit dhe harmoninë midis ajeteve e mrekullon njeriun. Veçanërisht ajeti që përsëritet **"Cilën të mirë të Zotit tuaj po mohoni?"**, i cili sikur i tërhoqi në fund të oqeanit dëgjuesit.

Kurse unë ndjeva që ajetet që po këndoheshin i kuptoja tërësisht. Gjatë konferencës e ndjeva më afër veten dhe pjesëmarrësit. E njëjta gjë dukej edhe në fytyrat e të tje-rëve. "Sikur donin të thoshin: A nuk e shikoni? A nuk jemi të gjithë vëllezër në Islam?"

Pas kësaj ngjarjeje kuptova rëndësinë e leximit të Kura-nit duke e kuptuar. Zemrat e besimtarëve në një mënyrë apo në një tjetër mund ta kuptojnë Kuranin. Myslmanët janë përgjegjës për ta kuptuar atë.

Fletë për lumturim

Dr. Aid El-Karni

1. Buzëqeshja: buzëqeshja magjepsëse është garancia e miqësisë dhe karta e identitetit. Lëshoje atë në fytyrën e vëllait tënd në çastin më të parë, pa u luhatur, sepse të buzëqeshurit ndaj vëllait tënd, duke e parë në fytyrë konsiderohet sadaka. Me të ti arrin të blesh miliona zemra dhe njerëzit nuk e harrojnë atë qeshje vezulluese sa të jesh gjallë, pasi në të gjendet shpresa, besimi, dhembshuria, dashuria dhe optimizmi.

2. Fjala e mirë: fol qetësisht, me butësi dhe brishtësi. Zgjidh fjalët e marrëveshjes dhe paqes, lëvdoje shokun tënd dhe lutu për të, ruaje veten nga fjalët kryelarta, dominuese, tallëse dhe përçmuese, pasi ato janë rruga e rrëzimit dhe rrënimit. Me to e kapitullon reputacionin tënd, e shkatërron stadin tënd dhe shndërrosh në burim urrejtjeje, zemërimi dhe sharjeje.

3. Modestia: jeta është e shkurtër dhe të gjithë ne do t'i rikthehemi tokës, teksa origjina jonë është nga i njëjti baba dhe e njëjta nënë, dhuntitë tona nuk na bëjnë të kemi epërsi, pasi vetëm Allahu është Ai që na e dha këtë epërsi, kuptojë veten dhe tregohu modest, ulë kokën para Zotit të lavdisë dhe plotfuqisë. Ti o njeri, je prej dheu, ecën mbi dhë e varrosesh në të. Mos u shquaj ndër njerëz, se kanë për të të përçmuar dhe urreyer. Jepu atyre shans të gëzohen për arritjet e tyre, dhurojua pranimin tënd, modestinë tënde, që të jesh tek ata më i dashur se fëmijët e tyre.

4. Përmbaju altruizmit: fnisikët u japin prioritet të

tjerëve kundrejt vetes së tyre. Ushqimi yt në barkun e tjetërkujt është më i shijshëm se në barkun tënd, rroba jote në trupin e tjetrit është më e bukur se në trupin tënd. Mos domino mbi sendet, shpenzoje çehren, pozitën, ushqimin, mallin dhe kohën tënde për njerëzit, në rrugë të Allahut e kështu do të jesh më i lumturi.

5. Dëgjoje me kureshtje bashkëbiseduesin: bëja veshin pipëz atij që po të flet, përqendrohu tek ai dhe dëgjoje me vëmendje nëse të flet, mos u merr me gjë tjetër ndërkohë që tjetri të flet, dhuroja atij vështirimin dhe dëgjimin tënd, derisa të ta thotë krejt atë që ka për të të thënë. Vetëm duke e dëgjuar me vëmendje do ta robërosh shpirtin e tij dhe do të marrësh konsideratën e tij. Ti ke një gjuhë të vetme dhe dy veshë, pra dëgjo shumëfishin e asaj që flet, lëri shokut tënd shans të flasë rreth vetes së tij, lëre atë ta shkarkojë energjinë dhe ngarkesën e fjalës.

6. Duhet të falësh: fali njerëzit, varrosi gabimet e tyre, harroji të këqijat e tyre dhe kaloje në heshtje sharjen e tyre, që zemra jote të kullohet dhe të fitosh mijëra zemra, të arrish amnistinë e Allahut dhe faljen e Tij. As mos e ço ndërmend hakmarrjen dhe mos bëj monolog me veten për kompensim. Jeta është shumë e shkurtër dhe Allahu e do faljen. Nëse ti i fal robërit e Tij, edhe Ai të fal ty.

7. Komuniko me atë që është shkëputur nga ti: është gjë e bukur të komunikosh me dikë që është i

lidhur me ty, por më e bukura dhe më e mrekullueshme është të komunikosh me atë që është shkëputur prej teje, pasi kësaj ti verifikon dëlirësinë e shpirtit tënd, pastërtinë e brendisë tënde dhe ji i meritueshëm për mirësitë që Allahu ka zbritur mbi ty. Provo të komunikosh dhe të lidhesh me atë që sillet thatë me ty dhe do ta gjesht atë një shok tëndin. Urrejtja e tij do të shndërrohet në dashuri rrjedhëse dhe kompliment të parfumuar; e ti ke për t'i vjelë frytet.

8. Jepi atij që të privon: ndjenjat, dhuratat dhe donacionet lidhur me njerëzit, mos i trajto me standardin e shitblerjes, as me kandin e fitimit dhe humbjes, por trajtoji me fisnikëri dhe mirësi. Atij që të privon nga diçka, ti nga ana jote jepi, atij që tregohet koprrac me ty, ti nga ana jote bëji favor; që të arrish shpërblimin, përfitimin, komplimentin e bukur, kompensimin në zbulimin e shpirtit, shëndetin e trupit dhe ndalimin e të keqes së armiqve.

9. Fale atë që të ka bërë padrejtësi: amnis-toje dhe fale atë që sillet padrejtësisht me ty. T'ia marrësh armën e vet nga dora, t'ia thyesh shkopin, t'ia kthesh shpatën në mill, ta bësh të bëhet pishman e të ndihet fajtor, ta bësh të të kërkojë ta pëlqesh, ta kërkojë me ngulm pajtimin me ty. Kur ti e fal atë që të ka hyrë në hak, kjo përbën për ty një fitore të qartë dhe triumf të skajshëm. Urime, nëse tregohesh falës dhe tolerant.

10. Largoju përgojimit: përgojimi është cofëtinë e dekompozuar, moral i ulët, cilësi e pështirë. Ruaje gjuhën tënde prej saj, pastroje gojën tënde nga rënia në ndëret e njerëzve, mos i ha mishrat e njerëzve, pasi ato janë të helmatisura, mos i përmend njerëzit veçse për mirë, mos gërmo për të metat e tyre, mos u gëzo nga shkarjet e tyre, mos i publiko gabimet e tyre, që të jetosh në paqe dhe siguri.

11. Mos mbaj dinamit në xhepa: boshatisu nga urrejtja dhe armiqësia, laje zemrën tënde me drejtësi, që të ëndesh në xhenetin paraprak të qetësisë dhe prehjes, të jetosh në pajtim me veten dhe njerëzit. Mos e bëj zemrën tënde rrënojë ku strehohen brenda akrepa dhe gjarpërinj, por bëje atë parcelë lulesh, frutash, zogjsh dhe lumenjsh.

12. Shtriji urat e komunikimit që ta shpëtosh anijen tënde prej fundosjes: mbill në zemra pemët e dashurisë, sepse kjo është në favorin tënd. Bëje shprehi të shoqërohesh me njerëzit dhe t'u fitosh simpatinë, bëj kujdes të mos humbësh ndokënd prej njerëzve, nëse e

ke të mundur ta fitosh atë.

13. Kujdes se mos të fanit shejtani që ti je njeriu më i mirë: hiq dorë një herë e mirë nga nyja e iluzionit, që të bën të mendosh mbi meritat e tua personale dhe të sodit dhuntitë e tua, për të rënë kësaj pre e fantazisë se ti je uniku i epokës tënde dhe më i miri i bashkohësve të tu, gjë e cila është tërësisht një mashtrim dhe manipulim, prej psonisjeve të shejtanit. Në botë ka mijëra dijetarë, fisnikë, të urtë, gjeni dhe yje, që janë më të mirë se unë dhe se ti, me qindra herë. Reduktoje vetëkënaqësinë, ulë kokën, kija drojën Zotit tënd dhe tregohu modest me bijtë e sojit tënd human... Në qofsh dijetar, dije se në kombin tënd ka dijetarë edhe më fisnikë e më të merituar dhe në qofsh shkrimtar, dije se rreth e rrotull teje gjenden shkrimtarë edhe më të shquar e më të urtë se ti... Kësaj, pranoje realitetin dhe përtype vetveten.

14. Njih dhuntitë e njerëzve, që ata t'i njohin të tuat: prej gjërave më të vështira për shpirt-

rat humanë, është mohimi i dhuntisë dhe intelektit si dhe lënia në hije nga ana e tyre, e meritave të të tjerëve. Nëse dëshiron që njerëzit të ta njohin dhuntinë dhe intelektin tënd, njihua atyre dhuntitë dhe falënderoji me zemër e vepra; zotërimi i të tëra dhuntive nuk është një ekskluzivitet vetëm i yti, porse realiteti qëndron se njerëzit bartin dhunti që nuk janë prezente te ti. Kështu, nëse ti je poet, tjetri është lektor, nëse ti je sipërmarrës, tjetër është mjek, ministër, inxhinier apo pilot... Si po tenton ta monopolizosh dhuntinë e gjerë të Allahut, teksa në mesin e njerëzve gjendet dikush që ka aftësi intelektuale mbi ty dhe epërsi ndaj teje në çdo dhunti?

15. Pas një farë kohe nuk do të jesh më në këtë

botë: mendo sesi do ta lëshosh këtë jetë së shpejti, ndaj angazhohu të kesh raporte sa më të denja me njerëzit, që pas vdekjes të përmendesh për mirë dhe ata të bëjnë lutje për ty. Nga kjo botë nuk ke për të marrë asgjë tjetër veç punës tënde. Ti erdhe përkohësisht në këtë dynja dhe ke për të ikur nga ajo ashtu siç ikën të tjerët para teje, që t'u jepet mundësia të tjerëve që vinë pas teje. Tregohu dinjitoz me njerëzit, pasi ti s'je veçse në një udhëtim të shkurtër.

16. Lëre kompleksin e fobisë prej intrigës dhe pusisë që njerëzit po të kurdiskan ty: njerëzit s'e kanë mendjen as tek unë dhe as tek ti. Ata kanë hallet, shqetësimet dhe brengat e tyre. Jeta është e vështirë dhe

po e angazhon njeriun tërësisht me veten, pa dashur t'ia dijë për botën mbarë. Mos hamendëso se të tjerët po rrinë pa gjumë duke kurditur të keqen tënde apo se ata janë të shqetësuar me irritimin tënd. Pastroje mendjen nga këto bindje, që të bëjnë viktimë e hamendësisë se ti qenke preja e gjykatësit, privatit, kolegut, tregtarit dhe mbarë shoqërisë. Jetoje qetësinë dhe mbështetu tek Allahu. Asgjë nuk ka për të të goditur, veçse me lejen e Tij.

17. Askush nuk mund të marrë gjë nga rizku (furnizimi) yt: furnizuesi është Allahu Një i Vetëm. Ai ua ka ndarë furnizimin robërve, askush nuk do të marrë nga furnizimi dhe as nga dhuntia e tjetrit. Mos ki smirë askënd për atë që Allahu i ka dhënë dhe mos ki dert për mirësitë e tua, pasi askush nuk mund të arrijë tek to. Të gjitha depozitat i disponon Allahu, andaj gjithë sa dëshiron kërkoja Zotit tënd, pasi njerëzit nuk kanë në dorë as dëm, as dobi, as vdekje, as jetë dhe as ringjallje. Braktise egoizmin, babëzinë dhe zemërngushtësinë. Begatia është e shumtë dhe askush nuk mund ta privojë tjetrin prej saj.

18. Jeta është bashkëpunim, ndaj mos i anullo rolet e të tjerëve: disa njerëz mendojnë se jeta varet prej tyre, gjë që ua ekzagjeron në mendje dhuntitë e tyre intelektuale, teksa e vërteta është se jeta do të vazhdojë edhe pa ta, krejt siç ishte çështja edhe para ekzistencës së tyre. Jeta nuk është peng i sojit të dijetarëve, gjykatësve, tregtarëve, pedagogëve dhe mjekëve, por realiteti qëndron se ajo ngrihet mbi energjitë, kontributin dhe dhuntitë që vijnë nga të gjitha sojet, kategoritë dhe ngjyrimet. Nëse Allahu të ka dhënë një dhunti, dije se përkundrejt saj ka dhunti të panumërta në këtë univers, dhe dhuntia jote midis tyre s'është veçse një thërmijë. Ti i tëri s'je veçse një pikë e vockël në oqean. Nëse don të jetosh, të duhet ta njohësh kapacitetin tënd dhe të mos e përcmosh atë të të tjerëve.

19. Kur të takon të gjendesh në dyndje njerëzish dhe trafik, sillu me delikatesë: ty si, çdo njeriu, të takon të kalosh nëpër situata dyndjesh në aeroport, spital, panair ndërkombëtar apo arenë e ambiente të tjera. Në këto rrethana lypset të reagosh butësisht, që të fitosh respektin e të gjithëve. Lëshojua vendin të tjerëve që të bëjnë përpara. Kjo dyndje do zgjasë vetëm pak momente nga jeta jote e pastaj problemi mbaron dhe ti del i freskët dhe i gëzuar. Merri në konsideratë situatat e njerëzve. Ndër to gjendet i thyeri në moshë,

dijetari, i sëmuri, fëmija... Trajtësoje ndër ta delikatesën dhe modestinë tënde. Jepu atyre prioritet, që prej tyre të marrësh lutje, lavdërim, kënaqësi dhe dashuri.

20. Merru me mëkatet e tua dhe jo me ato të njerëzve: problemi i shumëkujt prej nesh është se ne merremi me fajet dhe gabimet e të tjerëve dhe harrojmë tonat, duke na u dukur vetja si të ishim engjëj të dëlirë apo profetë të pagabueshëm e paskëtaj na hip mendja mbi flokë e u krekosemi robërve të Allahut... A thua se koha e mbetur në këtë dynja na premtan të inspektojmë dosjet e njerëzve dhe të zbulojmë shkarjet e tyre. Ekspozeja e çmendurisë më të madhe, është kur zhytesh në fajet e të tjerëve, teksa vetë je i kredhur në një det fajesh dhe mëkatesh. Nëse merresh me të metat e tua, një gjë e tillë s'të lë kohë të merresh me të metat e njerëzve. Madje kësisoj, i mëshiron ata, të dhimbsen, pajtohesh me ta, e braktis arrogancën, mahnitjen dhe kotësinë.

21. Zbrit te mendësitë e njerëzve të thjeshtë dhe shqetësimet e masës:

jo të gjithë njerëzit janë dijetarë, filozofë dhe gjeni, porse realiteti është se shumica e njerëzve i përkasin masës së gjerrë, ndaj sillu me ta me modesti dhe thjeshtësi. Mos u ekspozo atyre aftësitë dhe muskujt e tu. Folu me dialektin e tyre dhe sipas kapacitetit të tyre, në don t'u fitosh zemrat atyre. Bëhu pjesë e festave dhe gëzimeve të tyre dhe mos e tepro të flasësh me ta me fjalë të thella, sepse kështu shndërrohesh për ta në një person të rëndomtë, që ata s'e honepsin. Sillu thjesht, lehtësisht, qasju mentalitetit dhe gjuhës së tyre, lëre ekspozenë e dhuntive të tua, pasi e tillë gjë ka për të të kushtuar vetëm urrejtje dhe ftohje.

22. Respektoji emrat dhe mos i anashkalo titujt e nderit:

thirri shokut tënd me emrin e tij më të bukur, pasi kjo është thirrja që i tingëllon atij më bukur në vesh, por mos i neglizho titujt e tij të nderit që i ka fituar me mund në jetë, si për shembull, artikulin shejkh (profesor), i nderuar, hazret, shkelqësi, doktor, inxhinier, etj. Ç'tjetër do përfitosh nga anullimi i këtyre titujve, veç armiqësisë dhe paraqitjes tënde me rrobën e smirëziut dhe mohuesit? Ua dhe ti atyre këta tituj nderi apo i arritën ata me përpjekjet dhe dërsët e tyre? E pse pra do që t'i anashkalosh ata? Nderoji njerëzit, që të nderohesh prej tyre dhe respektoji, që të respektohesh.

23. Njerëzit do të të trajtojnë ashtu siç i trajton:

siç sillesh, do të sillen me ty. Atë që jep edhe do të marrësh. Moralet janë si treg: paguaj shtrenjtë dhe ke për të marrë mall të shtrenjtë, paguaj lirë dhe ke për të marrë mall të lirë. Nëse i përshëndet njerëzit, ata të përshëndesin e, nëse sillesh ftohtë me ta edhe ata do të sillen ftohtë me ty. Si kërkon të vlerësohesh dhe mbështetesh nga të tjerët, teksa ti vetë abuzon me të drejtat e tyre? Nëse nderon njerëzit, ke nderuar vetveten, nëse i përbuz ata, vetveten ke përbuzur, pra zgjidh për veten tënde atë që do, shpërblimi është në bazë të veprës së bërë.

24. Lëri armikut një linjë tërheqjeje: nëse konfliktosh me dikë, lër vend për marrëveshje. Ti nuk di se deri ku mund të arrijnë pasojat. Të mundësosh një pajtim, do të thotë të mos e shtosh numrin e rivalëve. Njëmijë shokë janë pak, teksa një armik i vetëm është shumë. Bërja e çdokujt armik ta shqetëson mendjen dhe të turbullon kujtesën, dëm ky i mjaftueshëm. Prej çdo personi dalin gabime dhe ato do mund të eliminohen, nëse tregohesh i matur dhe i përmbajtur, nëse e kuron rivalitetin që në nise, para se të trashet.

25. Mos sfido askënd: mos fto në sfidë asnjë prej njerëzve. Bile, nëse të përmendet ndonjë gabim që ti ke bërë, folësit nxirri në pah se çështja është e pranueshme, se midis teje dhe tij sundojnë lidhje dhe raporte superiore, që nuk lejojnë që situata të përkeqësohet. Bëj kujdes të mos i hakërrehesh dikujt se do t'i bësh keq, pasi kjo bart kuptimin se ti je një burim frike dhe stresi, gjë që do t'i bëjë njerëzit të ta kenë frikën dhe do të të shndërrojë në një agresor, që përbën kërcënim për njerëzit. Thirr në paqe, dashuri, shoqëri dhe harmoni.

26. Shndërroji armiqtë e tu në shokë: urtësia dhe humanizmi angazhojnë që armikun ta bësh shok, duke gjetur gjuhën e përbashkët dhe duke i shtrirë urat drejt tij, teksa shndërrimi i shokut në armik është padyshim kulmi dhe skaji i budallallëkut. Reago me mend dhe përgjegjësi. Dërgoji mesazhe pozitive rivalit tënd dhe aspiro që ai të të kthehet në shok, kështu shpëton nga gjëmat e tij dhe fle i qetë. Me butësinë tënde përthithë mllëfin e rivalit tënd, për të qenë ti vetë i fituari dhe i lumturi.

27. Ekspozoju diellit dhe lahu me dritën e tij: dielli është mirësi madhështore për gjallesat. Mos e privo vetveten nga rrezet e tij, ekspozoju atij dhe laje trupin tënd me dritën e tij; pasi ai i vret parazitët e trupit, e pajis trupin dhe gjakun me energji, e lulëzon shpirtin,

sidomos në kohën pak pas agimit. Hapja në këtë kohë dritës së diellit dyert dhe dritaret. Lëre atë të hyjë në dhoma, të rrënojë mikrobet dhe rinovojë jetën.

28. Asnjeri nuk është i kulluar, prandaj pranoji njerëzit ashtu siç janë: pranoji ata, fali, tregohu i duruar me ta dhe mos vendos kushte të rënda për t'i qasur njerëzit apo për t'i bërë shokë, pasi, nëse të tilla kushte do i zbrisje në realitetin tënd, do e gjeje veten të padenjë. Allahu është Krijuesi, Furnizuesi. Ai qëndron mbi robërit e Tij, të cilët u detyrohen dhuntive të Tij. Ai u bën lëshime dhe i fal ata. Nuk je ti krijuesi dhe furnizuesi i njerëzve, që t'i marrësh ata në llogari për të mëdha e të vogla, prandaj pajtohu me dobësinë e tyre njerëzore dhe bëj lëshime, që t'i fitosh të gjithë ata.

29. Sënduku familjar i bamirësisë: në shtëpinë tënde bëj një sënduk të vogël me çelës, që të hapet çdo muaj dhe në të çdo anëtar i familjes të vendosë për çdo ditë qoftë edhe disa qindarka. T'i vendosë ato me dorën e tij, që ta shijojë ëmbëlsinë e dhënies së lëmoshës. Pastaj në fund të muajit, shumë që u mbledh shpenzoje për nevojtarët, të varfrit dhe jetimët. Çdo muaj ky sënduk të jetë sënduk i mëshirës dhe bereqetit, largues i fatkeqësive dhe sëmundjeve, që kurrsesi nuk e zvogëlon kapitalin tënd, por përkundrazi, e shton atë.

30. Mos e vështro me ëndje fatkeqin: gjithkush nga ne do sprovohet në jetë me ndonjë fatkeqësi. Pse pra duhet të gëzohemi me fatkeqësitë e të tjerëve? Kush prej nesh ka garanci se nuk do të sprovohet? Të gjithë ne jemi të dobët, nën Vullnetin e Allahut, ndaj falënderoje Allahun për shëndetin, lutu për të mirën e të gjithëve dhe mos u gëzo me fatkeqësitë e të tjerëve. Bota rrotullohet dhe nxjerr në pah se ai që gëzohet me fatkeqësinë e tjetrit është i marrë, i pashpirt dhe i pamëshirshëm, teksa ajo që duhet është të solidarizohesh me personat në fatkeqësi, të qëndrosh në krah të atij që vuan dhe të ndjesh dhimbje për robërit e Allahut.

31. Shkruaj një program ditor: bëj për çdo ditë, në varësi të punës tënde, një plan të studiuar, ku të dedikosh kohë për adhurimin, leximin, namazin, vizitën, kryerjen e angazhimeve. Përmbaju këtij programi, përveçse në raste domosdoshmërie dhe kështu ke për të parë se do ta kalosh ditën tënde i lumtur, i qetë dhe i prehur. Do të shpëtosh nga destabilizimi dhe rrëmuja, angazhohu me disiplinë, që të jetosh i qetë.

Përktheu: Altin Torba

Lutem!

Pra, ekzistoj!

M. Ashër Karabaxhak

Një i dehur e humbi vetëdijen prej alkoolit, hyri në një xhami dhe filloi të lutej:

“O Zot! Më fut në xhenet, më jep prej shtëpive të xhenetit, më jep keutherin, më jep hyritë...”

Muezini e dëgjoi të dehurin duke iu përgjësuar Allahut Teala, e kapi për rrobash dhe i tha:

“O njeri gafil nga mendja dhe feja! Çfarë pune ke ti në xhami? Çfarë po kërkon nga Allahu duke qenë i dehur? A lejohet një gjë e tillë?”

Pasi i dehuri i dëgjoi këto fjalë, filloi të qajë dhe tha:

“Muezin i nderuar! Muezin i nderuar... Unë jam i

dehur. M'i lësho rrobat! Mos u përziej në punën time! Mos më prek! Mos më lëndo dhe mos ma thyej zemrën! Mos harro e nëse nuk e di, atëherë mësoje: Edhe robërit mëkatarë kanë shpresë të mirësisë dhe mëshirës së Allahut (xh.xh.). Unë nuk kam punë me ty. A po të kërkoj gjë? A nuk është e hapur gjithmonë dera e pendimit?”

Allahu i Madhëruar në Kuranin Kerim thotë:
“Lutmuni Mua që t'ju përgjigjem!”

Lum ai i dehur që akoma nuk e ka harruar kuptimin e ekzistencës së tij dhe që nuk ka dalë nga vetja për shkak të mëkateve. Sa keq për atë muezin që nuk e kuptonte se ç'po bënte, sa keq po sillej, edhe pse ishte në shtëpinë e Allahut Teala.

Jeta rrjedh aq shpejt dhe në një mënyrë kaq të ngjeshur, saqë nganjëherë, jetojmë pa ia bërë vetes pyetjet përse dhe si ndodhemi brenda kësaj rrjedhe të ngjeshur e të stresuar. Kur të mbarojë kjo rrjedhë, do të jetë shumë vonë për këto pyetje dhe nuk do të kemi përgjigje.

Për këtë arsye, lutja është e barazvlefshme me ekzistencën. Përderisa njeriu bën dua, ai ekziston dhe kupton ekzistencën e tij. Krijuesi që e ka lidhur çdo gjë me një shkak, na urdhëron t'i lutemi, në mënyrë që të mos humbim në hallkën e shkaqeve. Madje, lutjen e vendos në qendër të jetës duke thënë:

“O i Dërguar! Thuaj: ‘Zoti im nuk do t’ju përfillte sikur të mos ishte lutja juaj...’” (el-Furkan, 77.)

Në këtë këndvështrim, lutja është një lloj pasimi i fesë së Allahut Teala.

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), në një hadith thotë:

“Sikur ju të mos bënit mëkate, Allahu do të krijonte një popull tjetër. Ata do të bënin mëkate, do t’i luteshin Allahut për t’ua falur dhe Allahu do t’ua falte.” Domethënë, Krijuesi kërkon nga ne dhe na urdhëron që t’i lutemi me shpirt dhe t’i afrohemi duke i bërë dua Atij.

Të lutesh është shumë e rëndësishme, por edhe të dish të lutesh është po aq e rëndësishme.

Hazreti Mevlana thotë në Mesnevinë e tij: *“Kur të lutesh, hapi duart drejt Allahut Teala me një zemër të përkorë. Mirësia e Allahut zbret drejt e te një zemër e tillë.”* Qëllimi i kësaj shprehjeje është ky: *“Kur të lutesh, lutu me një vetëdije të tillë, që të gjitha qelizat e tua ta ndjejnë se Ai të Cilit i je drejtuar, është e vetmja fuqi që mund t’i përgjigjet përgjërimit tënd, sepse, nëse lutesh, nëse përgjërohesh dhe nëse kërkon diçka, dije se Ai të Cilit po i lutesh është më afër se damari i qafës.*

Allahu na premton se lutjet do të pranohen. Atëherë, kur të lutemi, duhet ta dimë se lutja jonë

do të pranohet. Ne nuk duhet t’ua vëmë veshin mashtrimeve të shejtanit. Ai na pëshpërin në vesh e ne mendojmë: U luta, por lutja nuk m’u pranua apo, lutja ime nuk pranohet”. Ne duhet ta dimë se Allahu Teala i përgjigjet çdo lutjeje.

Nisur nga kjo, lutjen nuk duhet ta konsiderojmë thjesht një lëvizje të buzëve, por siç e shtjelluam më lart, në lutje duhet të ketë rol edhe zemra. Ne duhet t’i lutemi Allahut Teala duke iu përgjëruar me një zemër të përkorë. Përgjërimi ynë nuk duhet të jetë lutje e thatë dhe vetëm fjalë, por duhet të burojë nga zemra.

Atëherë, o njeri fatlum! Lëre lutjen e thatë..! Nëse do një pemë, duhet të mbjellësh farën e saj.

Çfarë mund të bësh, nëse fara që ke mbjellë nuk mbin dhe nuk jep prodhim? Çfarë mund të bësh tjetër, përveçse të hapësh duart dhe t’i përgjërohesh Allahut të Madhëruar?

Të punosh, të kesh një zemër të brengosur, të lutesh dhe përsëri të lutesh.

Allahu Teala nuk dëshiron prej nesh që t’i drejtohemi vetëm me fjalë, por në të njëjtën kohë dëshiron që zemra dhe veprat tona të kenë rolin e tyre në lutje.

Atëherë lutjen mund ta ndajmë në tri forma:

Lutje verbale

Lutje shpirtërore

Lutje me vepra

Kur t’i bashkojmë këto tri lloje lutjesh, atëherë duhet të jemi të sigurt se lutjet tona do të pranohen.

Lutja është një dhuratë e madhe për ne, e cila nuk ka asnjë çmim.

Lus Allahun Teala që të kemi një jetë të mbushur plot me lutje e përgjërime ndaj Tij!

Amin!

*"Dhe mos anoni nga ata që bëjnë të këqija,
përndryshe do t'ju përcëllojë Zjarri.
Ju nuk do të keni mbrojtës tjetër
përveç Allahut dhe nuk do të ndihmoheni."*

(Hud, 113)

Një Ajet

Feja islame është fe e përbotshme, e zbritur për gjithë njerëzimin deri në Ditën e Kiametit. Nga kjo pikëpamje, Islami nuk ndryshon me kalimin e kohës, ajo që ndryshon është perceptimi i njerëzve ndaj Islamit. Por kështu, na shfaqet një Islam krejt ndryshe nga Islami autentik. Shkaqet e këtij fenomeni janë të shumtë, por më kryesori është tendenca për ta shndërruar Islamin në një fe individuale, duke e zhveshur plotësisht atë nga përmasa sociale. Sipas këtij mendimi të gabuar, feja është një lidhje shpirtërore individuale ndërmjet Allahut dhe njeriut. Kryerja e detyrimeve individuale është e mjaftueshme për t'u bërë një mysliman i mirë. Kjo pikëpamje ndikon në dobësimin e përgjegjësisë sociale mes myslimanëve. Faktikisht, Islami shprehet se për shpëtimin e njeriut, përveç kryerjes së detyrimeve individuale, është e nevojshme edhe përmbushja e detyrimeve ndaj shoqërisë. Ndjenja e përgjegjësisë ndaj shoqërisë fillon nga familja, për t'u përhapur valë-valë në gjithë shoqërinë. *Ai që nuk interesohet për problemet e besimtarëve, nuk mund të jetë një besimtar i vërtetë,* shprehet Pejgamberi (a.s.). Lufta kundër padrejtësive është një nga përgjegjësitë kryesore të besimtarëve. Të gjithë profetët janë dërguar për të çrrënjësuar padrejtësitë dhe ndërtimin e një shoqërie mbi parimet e Drejtësisë Hyjnore.

Shqetësimi që buron nga padrejtësitë, është një ndjenjë e natyrshme te njeriu. Një njeri me natyrshmëri të pastër nuk mund

ta pranojë padrejtësinë si një gjë normale. Prandaj, ata që nuk reagojnë ndaj padrejtësive, janë njerëz që e kanë humbur natyrshmërinë njerëzore. Lufta ndaj padrejtësive, ngaqë është në natyrën e njeriut, qëndron mbi fenë dhe racën. Njeriut që i është bërë padrejtësi, i ofrohet ndihma pa shikuar përkatësinë fetare apo etnike. Kuran i nxit besimtarët të jenë vigilentë ndaj padrejtësive. Nëse në një vend nuk shfaqet kush që t'u thotë ndal padrejtësive, atëherë aty, siç ka humbur ndjeshmëria fetare, ka humbur edhe ndjeshmëria humane. Qëndrimi indiferent përballë padrejtësive nuk i ka hije moralit të besimtarit. Nëse ne si besimtarë nuk shfaqim asnjë lloj reagimi ndaj padrejtësive, duhet në mënyrë emergjente të rishikojmë marrëdhëniet me fenë tonë. Kjo indiferencë vjen si pasojë e moskuptimit siç duhet të Islamit. Ne sot po përballemi me një Islam që nuk është as në Kuran, as në traditën profetike. Myslmanët, nga një umet i bashkuar si një njësi e vetme janë shndërruar në një turmë të hallakatur, që ka humbur unitetin. Është më se normale që njeriu të kujdeset, të interesohet për familjen e vet apo për të afërmit e tij, por ai duhet të ndërgjegjësohet se përtej familjes dhe të afërmeve është përgjegjës edhe përballë shoqërisë. Ajeti ndalon rreptësisht, jo vetëm rreshtimin përkrah padrejtësive, por edhe simpatinë më të vogël kundrejt padrejtësive. Animi nga padrejtësitë bëhet shkak për humbjen e mburojës hyjnore.

Transmetohet nga Umer ibn Hattabi (r.a.),
se Pejgamberi -sal-lall-lahu alejhi ve sel-lem-, ka thënë:

*"Sikur të mbështeteni në mënyrë të sinqertë tek Allahu,
Ai do t'ju furnizojë siç furnizon shpendët,
të cilët dalin në mëngjes të uritur
dhe kthehen në mbrëmje të ngopur."*

Tevekuli është mbështetja, siguria e plotë tek Allahu për çdo çështje. Ky lloj besimi i jep njeriut forcë. Tevekuli është nga cilësitë e besimtarëve të sinqertë. Njeriu, në çfarëdo lloj kushtesh të ndodhet, duhet të mbështet vazhdimisht tek Allahu, duke besuar plotësisht se furnizuesi i vërtetë është Ai. Furnizuesi i vërtetë është vetëm Allahu, kurse puna dhe përpjekja janë mjete për të arritur qëllimin. Është një gabim i madh ta konsiderosh rrizkun (fitimin) vetëm si produkt të punës. Kjo është të vendosësh shkakun në pozicionin e krijuesit. Siç e shpreh qartë edhe ajeti kuranor: **"S'ka asnjë gjallesë në Tokë, që të mos i ketë mjetet e jetesës prej Tij."** Puna dhe përpjekja për të fituar nuk bie aspak ndesh me hadithin, përkundrazi, përpjekja për të fituar siç dalin shpendët në mëngjes të uritur, por të qetë dhe të sigurt, në caktimin e Allahut vjen si pasojë e mbështetjes së plotë tek Ai.

Është shumë e rëndësishme të mos humbet siguria dhe mbështetja tek Allahu, i Cili u ka siguruar të gjithëve kushtet e jetesës.

Por tevekuli nuk është mbështetje tek Allahu duke braktisur përpjekjet dhe masat që duhen për të arritur qëllimin. Nga hadithi kuptohet qartë se tevekuli është përpjekje dhe mbas përpjekjes, mbështetje tek Allahu pa u shqetësuar për përfundimin. Sepse shpendëve nuk u vjen ushqimi në fole, por vetëm pasi dalin për të kërkuar rrizkun e Allahut, kthehen në mbrëmje të ngopur. Pra, është detyrë e njeriut të punojë për të fituar rrizkun.

Besimtarët i besojnë dhe i mbështeten vetëm Allahut, zemra e tyre i është dorëzuar plotësisht Atij. Vetëm prej tij shpresojnë ndihmë.

Mësimet që nxjerrim nga hadithi:

1. Rizku është caktim i Allahut. Furnizuesi i vërtetë i çdo gjallesë është Allahu.
2. Përpjekja për të siguruar fitimin nuk bie ndesh me tevekulin.
3. Çdo njeri duhet të përpiqet të sigurojë jetesën.
4. Duke u mbështetur tek Allahu, njeriu gjen qetësi.

Një Hadith

Një djalosh, shembull për të gjitha kohërat:

MUHAMMEDUL - EMIN

(sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem)

Nevoja e njeriut për të marrë shembull

Në çdo fazë të jetës njeriu ndjen nevojën e një udhërrëfyesi, që mund ta udhëheqë, ndjen nevojën e një shembulli, që mund ta marrë si model. Njeriu e mëson fenë, gjuhën, sjelljet dhe zakonet që përbëjnë personalitetin e tij, përmes njerëzve udhërrëfyes dhe shëmbëlltyrave që ka zgjedhur t'u referohet.

Fjala vjen, një fëmijë mëson atë gjuhë që flet e ëma. Shumë sjellje dhe lëvizje i mëson duke imituar prindërit. Me kalimin e viteve, me zhvillimin e perceptimit dhe aftësive, merr mësim të ndryshme nga shumë njerëz.

Edukimi dhe arsimimi i njeriut përbëhet nga imitimi që u bën shembujve pozitivë apo negativë, nëpërmjet aftësisë së imitimit, që gjendet në natyrën njerëzore. Ndaj dhe veçoritë e atyreve që ka zgjedhur njeriu si shembuj për vete, janë shumë të rëndësishme.

Udhërrëfyesit e vërtetë të njerëzimit janë profetët. Për ata që nuk kanë arritur profetët, dijetarët, arifët dhe evlijatë, si trashëgimtarët e Profetit, të cilët ndjekin në mënyrën më të bukur të mundshme profetët, janë shëmbëlltyrat që kanë përhapur në kohë modelin e udhëzimit profetik dhe sjelljen ideale. Të kesh ata udhëheqës, krijohen kushtet për lumturinë dhe shpëtimin e përhershëm.

Ndërsa, ata që lënë mënjanë peygamberët dhe

miqtë e Zotit dhe zgjedhin të tjerë si udhëheqës, nuk do të shpëtojnë pa u përballur me shkujdesjen, devijimin dhe kryengritjen, pasi jeta e atyre që ndjekin udhëtarët e rrugës së gabuar dhe dëshirave të nefsit, përfundon me një falimentim shkatërrues.

A nuk është një nga problemet më të mëdha për njeriun e sotëm pikërisht kjo gjë? Duke marrë si shembull disa të famshëm, që bëjnë një jetë të mjerë shpirtërore, të rinjtë tanë hedhin në rrezik lumturinë e përhershme. Sa në zhgënjim të keq që janë!

Mevlana –kuddise sir-ruhu-, çudinë se si njeriu zgjedh modelet e gabuara, e shpreh me këtë shembull:

"Nuk ka gjë për t'u habitur nga ikja e qengjit prej ujkut. Ujku është armiku i qengjit. Ajo që është për t'u habitur, është dashuria e qengjit ndaj ujkut dhe vajtja pas tij."

Shoqëria njerëzore thuajse ngjan me një pyll, që mban në vete kafshë të ndryshme, nga ato më të butat, gjer tek ato më të egrat. Njerëzit aty janë ose dinakë si dhelpira, ose grabitqarë si hijena, ose ambiciozë si milingona, e cila mbledh ushqimin e vet, ose helmues si gjarpri. Njëri të pickon duke të ledhatuar, tjetri të pi gjakun si shushunjë dhe tjetri përballë të qesh e mbrapa të bën gropën.

Sa humbje e madhe është për ata të rinj, që ndjekin nga pas ata njerëz grabitqarë dhe asgjësues

të shoqërisë, me natyrë ujku dhe jo udhëzues, që kanë një zemër të butë, të ëmbël dhe të dashur!

Shembulli më i përsosur, që mund të përmbushë me meritë nevojën dhe prirjen për imitim të njeriut, është padyshim Muhamedi (s.a.s.). Suksesi që vjen kur marrim shembull Hazreti Muhamedin (s.a.s.), pa dyshim është i lidhur me dashurinë e vërtetë që kemi për të, duke u lidhur shpirtërisht me personalitetin e tij të pashembullt.

Shembulli i vetëm, lideri i vetëm, Hz. Muhamedi (a.s.)

Njeriu i vetëm në botë, të cilit i është analizuar e gjithë jeta deri në detajet më të vogla, është Hz. Muhamed Mustafai (a.s.). Thuajse të gjitha veprat, fjalët dhe ndjenjat e tij janë regjistruar dhe transmetuar në histori. Mund të thuhet që të gjitha veprat islame, që janë shkruar që prej 1400 viteve, janë shkruar për të shpjeguar një libër dhe një njeri- Kuranin Famëlartë dhe Hz. Pejgamerin (a.s.).

Allahu i Madhëruar e ka krijuar Pejgamberin e dashur (a.s.), si një mrekulli arti, që manifestohet tek njeriu. Atë e ka bërë mëshirë për mbarë botën

*Shembulli më i përsosur,
që mund të përmbushë me meritë
nevojën dhe prirjen për imitim të njeriut,
është padyshim Muhamedi (a.s.).
Suksesi që vjen kur marrim shembull
Hazreti Muhamedin (a.s.),
pa dyshim është i lidhur me dashurinë
e vërtetë që kemi për të, duke u lidhur
shpirtërisht me personalitetin e tij
të pashembullt.*

dhe model për t'u marrë shembull nga e gjithë njerëzia. Në këtë këndvështrim, jeta e të Dërguarit të Allahut do të jetë shembull i pashoq për të gjithë brezat që do të vijnë deri në Kijamet.

Jeta e Pejgamberit tonë të dashur (s.a.s.), është si një pasqyrë e pastër dhe e dëlirë. Është detyrë e çdo myslimani që, duke parë veten në këtë pasqyrë, të zbukurojë sjelljen dhe të rregullojë shtrembërimet e tij.

Allahu i Madhëruar ia ka filluar jetën Pejgamberit tonë të dashur (a.s.), nga shtresa më e ulët e shoqërisë, në kuptimin pamundësive, nga "fëmijëria prej jetimi". Pastaj e kaloi atë në të gjitha shkallët dhe, në kuptimin e fuqisë dhe pushtetit, e ngjiti në pikën më të lartë dhe e bëri të Dërguar të Tij dhe lider. Ndaj dhe në çfarëdo lloji shkalle sociale qoftë një njeri, tek jeta e Profetit (a.s.), mund të gjejë shembuj të përkryer për veten e vet.

Në një ajet kuranor, Allahu i Madhëruar thotë:

"Në të Dërguarin e Allahut ka një shembull të mrekullueshëm për atë, që shpreson tek Allahu dhe Dita e Fundit dhe e përmend shumë Allahun."

(Ahzab, 21)

I Dërguari i Allahut (a.s.), është shembull si jetimi i Abdullahut dhe Amines për të pafuqishmit dhe jetimët.

Një djalosh i rritur, duke analizuar rininë e pastër të Profetit (a.s.), mund të përpilojë hartën e duhur të jetës së vet.

Një tregtar, që bën kujdes për fitimin hallall, mund të marrë për shembull jetën tregtare që bënte ai personalitet fisnik me karvan në rrugën nga Siria në Busra.

Një besimtar, që dëshiron të formojë një vatër të përsjirtshme, mund të marrë shembull familjen e të Dërguarit të Allahut (a.s.) dhe kështu arrin në lumturinë e të dy botëve.

Prania e Pejgamberit tonë të dashur (a.s.), tek Xhebraili, i cili i solli shpalljen hyjnore, është shembulli më i mirë për nxënësit. Mësimi që u bënte sahabëve, është shembull për mësuesit.

Për një njeri ideal, që përpiket të përmbushë kauzën e vet, për të kumtuar të vërtetën, jeta në Mekë e Pejgamberit tonë (a.s.), ka plot mësim.

Uhudi është shembull për ata që humbasin, kurse triumfi i Mekës është për ata që fitojnë.

Nëse njeriu shpëton pa u bërë rob i materies dhe dëshiron të bëjë një jetë shpirtërore, duhet të kujdeset për Bilalët, Jasirët dhe Thevbanët. Duke qenë shpirtërisht bashkë me ata sahabë besnikë, duhet t'i dhurojmë delikatesë, finesë dhe butësi zemrës sonë.

Për katërmëdhjetë shekuj me radhë, Resulullahu (a.s.), ishte trëndafili që nuk vyshkej në zemrat e ymetit. Myslimanët e kanë bërë të gjallë gjithnjë me emrat e tyre, me artin dhe shkencën. Ata kishin kuptuar se Islami kuptohet kur jeta e tij merret shembull në çdo aspekt dhe kështu kishin gjetur lumturinë e vërtetë.

Kumtuesit e Islamit, të cilët kanë provuar shijen e tij shpirtërore, kanë mësuar nga Resulullahu (a.s.), **“të bëhen shkak për udhëzimin e tjetrit”**; fakihët mësuan **“nxjerrjen e gjykimeve nga Kurani dhe hadithet”**; mufessirët **“kuptimin e Kuranit”**, mutasavvufët **“edukimin me edukatën hyjnore”**, mendimtarët **“të vërtetën e gjësë”**, poetët **“vëmendjen ndaj argumenteve verbale dhe joverbale të qenies”** dhe muzikantët **“tingujt e estetikës”**.

“O besimtarë,
kur të thirreni për (të falur)
namazin (e xhumasë)
në ditën e premtë, nxitoni
për ta përmendur Allahun
dhe pezulloni tregtinë!
Kjo, që ta dini, është
më mirë për ju!”

Myslimanët kanë gjetur tek njeriu përkryerjen e gjithësisë dhe tek Resulullahu (a.s.), përkryerjen e njeriut. Ata kanë kërkuar të vërtetën tek Pejgamberi (a.s.) dhe përmes tij i janë qasur enigmës së krijimit.

Këtë nuk duhet ta harrojmë kurrë: njerëzit më të errët të Periudhës së Injorancës, duke gjurmuar të Dërguarin e Allahut (a.s.), u bënë personalitete yje, që udhëhoqën njerëzimin. Atëherë edhe ne, në rrugëtimin e jetës sonë, le të pranojmë si udhërrëfyes Pejgamberin (a.s.) dhe njerëzit e veçantë që e ndjekin atë, që të meritojmë lumturinë e përgjeshme.

Çfarë rinie jetoj Resulullahu (a.s.)?

I Dërguari i Allahut (s.a.s.) edhe në vitet e rinisë ka qëndruar larg të këqijave të Periudhës së Injorancës. Edhe para se të ishte Pejgamber, ai ishte njeriu më i ndershëm i shoqërisë, nga aspekti i personalitetit dhe humanizmit, kurse nga aspekti i edukatës ishte më i miri. Aq sa, për arsye se Allahu i kishte mbledhur tek ai të gjitha vetitë dhe virtytet më të bukura njerëzore, ai kishte merituar epitetin

“Nëse disa njerëz
heqin dorë nga namazi
i Xhumasë, edhe Allahu
i Madhëruar do t’i vulosë
zemrat e tyre
dhe do të bëhen gafilë.”

“**el-Emin**” (i besueshmi).¹ “**Emin**” tashmë ishte bërë emri i dytë i tij, madje kishte kaluar edhe emrin e vërtetë të tij.

Një ditë Resulullahu (a.s.), u pyet:

- O Resulullah! A i keni bërë ndonjëherë adhurim dikujt tjetër përveç Allahut?

- Jo –tha ai.

- A keni pirë ndonjëherë alkool? –e pyetën.

- Jo! Edhe kur nuk e dija se ç’është imani dhe Kurani, e dija se ajo çfarë bënin ata ishte e ndaluar. (Dijarbekri, I, 254 - 255)

Ummu Ejmeni (r.a.) e shpjegoi kështu:

Mushrikët kurejshitë mblidheshin një herë në vit përreth idhullit Buvane dhe bënin një ceremoni, që zgjaste deri në darkë, duke prerë kurbanë, duke prerë flokët dhe hynin në itikaf. Edhe Ebu Talibi ishte përgatitur për këtë festë. Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), tregoi se nuk do të merrte pjesë, u mërztën xhaxhallarët dhe hallat e tij.

¹. Ibn Hisham, I, 191; Ibn Sa’d, I, 121.

- Kemi frikë se mos do të kapë ndonjë e keqe, me këtë neglizhencë që tregon ndaj perëndive tona.”
- i thanë hallat dhe këmbëngulën aq shumë, sa që Pejgamberi ynë (s.a.s.), u detyrua të shkonte bashkë me ta.

Ndërkohë, kishte humbur nga sytë e të gjithëve. Pastaj, me një fytyrë të zverdhur nga frika, erdhi sërish pranë nesh.

- Çfarë ndodhi? – e pyetën me kureshtje hallat e tij.

- Kam frikë se mos u takova me xhinët – tha ai.

- Zoti nuk e bën të mundur që shejtani të të takojë ty! Ti ke çdo veti të bukur. Pa na thuaj, vërtet ç’ndodhi? – i thanë.

Atëherë Resulullahu (a.s.), u tha:

- Sa më shumë që i afrohesha idhullit, një burrë i gjatë, i veshur me të bardha më shfaqej dhe më thoshte: “O Muhamed! Kthehu, mos e prek atë!”

Pas kësaj, nuk mori më pjesë në festat dhe ceremonitë e tyre, megjithëse akoma nuk i ishte dhënë Nuri i Qenies, misioni profetik. (Ibn Sa’d, I, 158)

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), kaloi një rini mjaft të pastër dhe të ndershme. Allahu i Madhëruar e ruajti atë nga imoraliteti dhe amoraliteti.

I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë kështu:

“Unë kam tentuar dy herë të bëj një zakon të njerëzve të Periudhës së Injorancës. Mirëpo, Allahu i Madhëruar më ruajti që të mos i bëj.”

Një natë, në zonën mbi Mekë po kullosnim kope të e dhenve me disa të rinj kurejshitë. Shokut tim i thashë:

- Nëse do kujdeseshe për kopenë time, do të shkoja të merrja pjesë në kuvendet e të rinjve mekas.

- Patjetër, ashtu bëj – më tha.

Pas kësaj, u nisa të shkoja. Kur iu afrova Mekës, fillova të dëgjoja zëra të defit, kavallit dhe të fish-këllimave.

- Ç’është kjo? –pyeta.

- Filan burrë po martohet me filan grua, – më thanë.

Menjëherë u ula dhe nisa të shikoj nga ajo anë. Ndërkohë, Allahu i Madhëruar më dha një gjumë, sa fjeta menjëherë. Ju betohem në Allah, që derisa

lindi dielli, nuk u zgjova më. Menjëherë u ktheva dhe shkova tek shoku im.

- Çfarë bëre? –më pyeti.

- Asgjë nuk bëra. – i thashë dhe i tregova se ç'më ngjau.

Një natë tjetër, u përsërit e njëjta gjë dhe unë sërisht mbeta në gjumë... Derisa Allahu më nderoi me profetësi. Përveç këtyre, nuk kam tentuar asnjëherë për ndonjë të keqe tjetër!" (Ibni Is'hak, fq. 58 – 59; Ibni Kethir, el-Bidaje, II, 292)

Që kur ishte dymbëdhjetë vjeç kishte filluar jetën tregtare me xhaxhallarët e vet.² Pastaj, për arsye të simpatisë që kishte ndaj karakterit të Pejgamberit (s.a.s.), si besnik, Hz. Hatixheja i ofroi atij të administronte karvanët e saj. Resulullahu (s.a.s.), ishte njeriu më i besueshëm, bënte një punë të mirë dhe fitonte më shumë.³

Pejgamberi i dashur, me disa njerëz ka bërë edhe ortakëri. Një nga tregtarët e Mekës, **Saib bin Ebis-Saib** (r.a.), thotë kështu:

"Shkova pranë të Dërguarit të Allahut. Sahabët nisën të më lëvdonin dhe të thoshin fjalë të mira për mua. Resulullahu (a.s.), tha:

2. Ibn Ishak, Siret, fq. 53.; Ebu Nuajm, Delail, I, 168.; Dijarbekri, Tarihul-Hamis, I, 260.

3. Hakim, III, 200/4834; Halebi, Insanul-Ujun, I, 221, Ajni, Umde, X, 104; Dijarbekri, I, 262.

- Unë e njoh atë më mirë sesa e njihni ju.

Ndërkohë, ndërhyra unë dhe u thashë:

- Është e vërtetë, të qofshin falë nëna dhe babai im! Ti ishe ortak i mirë që ishe! As më kundërshtojë e as polemizojë me mua! (Ebu Davud, Edeb, 17/4836; Ibni Maxhe, Tixharat, 63)

Abdullah bin Ebil-Hamsa (r.a.), e shpjegon në këtë mënyrë:

"Bëra një shitblerje me Rasulullahun (s.a.s.), para se ai të ishte profet. I mbeta borxh dhe u shkëputa prej tij duke i premtuar se, nëse do të më priste pak, do t'ia sillja. Mirëpo, kisha harruar se i kisha dhënë fjalën. Kur u kujtova, kishin kaluar tri ditë. Shkova te vendi ku i kisha dhënë fjalën dhe e gjeta aty. As që ma përmendi gabimin që kisha bërë. Vetëm se më tha:

- O djalosh! Më lodhe pak, kam tri ditë që të pres këtu. (Ebu Davud, Edeb, 82/4996)

Resulullahu (s.a.s.), që i ri gjendej gjithnjë pranë të papërkrahurve dhe nevojtareve. Një ditë kishte ndihmuar një tregtar të shkretët, që kishte ardhur gjer në Mekë, i cili kishte shitur mallrat, por që nuk e kishte marrë shpërblimin. Bashkë me xhaxhallarët e vet, ai mbledhi kuvendin **Hilful-Fudul**. Ky kuvend u bë gjatë tërë jetës së tij strehë për të shtypurit.⁴ I Dërguari i Allahut (s.a.s.), për këtë kuvend ka thënë:

"Në shtëpinë e Abdullah bin Xhud'an-it, bashkë me xhaxhallarët e mi, isha edhe unë në Hilful-Fudul. U gëzova aq shumë nga ai kuvend, sa edhe sikur t'më jepnin devetë e kuqërremta (d.m.th., pasuritë më të mëdha të botës) në vend të atij kuvendi, nuk do gëzohesha aq shumë. Në një marrëveshje të tillë, sikur edhe tani të më ftonin, do të merrja pjesë." (Ibni Kethir, el-Bidaje, II, 295)

Pejgamberi ynë i dashur (s.a.s.), sillej me kujdes dhe me edukatë ndaj familjes së vet, të afërmeve dhe ndaj njerëzve të tjerë. Gjithmonë vepronte me mençuri dhe zgjuarsi.

Rasulullahut (a.s.), kur ishte i ri i pëlqente të reflektonte mbi gjithësinë dhe ngjarjet e ndryshme dhe të bënte meditime të thella. Për këtë, ai qëndronte i vetëm dhe thellohej në mendime.

Përfundimisht, ai (a.s.), e ka jetuar mirë rininë e tij dhe këtë etapë të vyer e ka kaluar me të mira dhe të mbara.

4. Ibni Kethir, el-Bidaje, II, 295 – 296; Ibni Sa'd, I, 128 – 129.

“Unë jam lutja e babait tim Ibrahimit dhe sihariqi i Isait!”

Imam Muhamed Sytari
Myfti i Zonës Shkodër

24 janar 2013. Nga Lindja në Perëndim, mbarë ymeti islam përkujton lajmin e përvitshëm, gëzimin dhe sihariqin e përbotshtëm të lindjes së “mëshirës së dhuruar”, më të mirit të krijesave njerëzore, më të dritshimit e më të dashurit, hz. Muhamedit (a.s.).

Në vetvete, kjo ditë është një mundësi kohore për të ndërë emocionin dhe dashurinë e përjetimit të një besëlidhjeje, një dashurie të pastër e një përjetimi të përshpirtshëm, ashtu si ditën kur dalim para penxheres, pas së cilës ndodhet varri i tij (a.s.), para të cilit qëndrojmë të shkëputur nga kjo botë, duke dëshmuar me zemër, para se ta përkthejë gjuha: “Es-selamu alejke ja Resulall-llah”...

Duke lexuar me vëmendje në Kuranin Famëlar-të, do të gjejmë argumente të bollshme, që vërtetojnë se lajmin e mirë të lindjes dhe shfaqjes në këtë botë të hz. Muhamedit (a.s.), Zoti i gjithësisë e ka bërë si një lajm shprese, optimizmi dhe shprehjeje të dashurisë së Tij për mbarë njerëzimin.

Lajmin e gëzueshëm të ardhjes në këtë botë të “mëshirës së dhuruar”¹ e paralajmëruan edhe profetët më të mëdhenj të historisë së njerëzimit, siç dëshmojnë argumentet.

H. Muhamedi (a.s.), është përgjigja e Zotit ndaj lutjes së hz. Ibrahimit (a.s.), i cili i drejtohej Allahut me këto fjalë: **“Zoti ynë, dërgo ndër ta, nga mesi i tyre një të dërguar që t’u lexojë atyre ajetet e Tua, t’u mësojë atyre librin dhe urtësinë e t’i pastrojë (prej ndyrësisë së idhujtarisë). S’ka dyshim se Ti je ngadhënjyesi, i dijsmi”**.² Duke komentuar domethënien e thënies: “një të dërguar” në ajetin e lartpërmendur, Imam Kurtubiu thotë: “D.m.th: Muhamedin (a.s.). Transmeton Halid ibni Ma’den se disa prej sahabëve i thanë: “Na fol për veten, o i Dërguar i Allahut.” Ai tha: “Po, unë jam lutja e babait tim Ibrahimit dhe sihariqi i Isait”^{3/4}

H. Muhamedi (a.s.), është sihariqi që hz. Isai (a.s.), u dha beni israilëve. Këtë përgëzim e dëshmon Kurani Famëllartë: **“Dhe, kur Isai, biri i Merjemes tha: ‘O beni israilë, unë jam i dërguar i Allahut te ju, jam vërtetues i Teuratit, që ishte para meje dhe jam përgëzues për një të dërguar që do të vijë pas meje, emri i të cilit është Ahmed!’ E kur ai u erdhi atyre me argumente të qarta, ata thanë: ‘Kjo është magji e hapët’”**⁵

Ngjashëm me kuptimet e këtij ajeti kuranor, ndodhet edhe në Biblën e sotme: “Edhe unë do t’i lutem Atit dhe Ai do t’ju japë një Mbrojtës⁶ tjetër, që të jetë me ju përgjithmonë...”⁷

Ish-prifti katolik keldan David Benjamin Keldani (më vonë i konvertuar në mysliman, Abdul-Ehad Davud), shpjegon se në përkthimin e këtij verseti biblik ka një gabim të bërë në përkthimin e emrit “Periklitos – I meritueshëm për lavde; Ahmed”, (jo “Paraklitos”, si në versionin italisht, që është edhe ai shqip: “Mbrojtës”). Shkruan: “Për shekuj të tërë, evropianët dhe latinët e paditur e shkruan emrin “Muhamed” si: “Mahomet”,

*"Ajo çfarë i frikëson më së tepërmi perëndimorët sot,
është lindja e një "Muhamedi" të ri
-jo në kuptimin praktik,
sesa lindja e atij që bashkon arabët dhe myslimanët-.
Ata nuk e dinë se me lindjen e një "Muhamedi" të ri,
do t'u vijë fundi problemeve të botës,
që ata vetë krijuan,
tamam siç thonë filozofët e tyre,
se sikur të ishte Muhamedi (a.s.) i gjallë,
do t'i zgjidhte problemet e botës
duke pirë një filxhan me kafe".*

Sheikh Ahmed Keftaro

ose emrin "Mushi", si: "Moses". E pse të jetë e çuditshme që një nga murgjit katolikë ta ketë ngatërruar emrin "Periqlytos" në "Paraklytos"? Sepse emri i parë (Periqlytos) do të thotë: "i mirënjohuri, i meritueshmi për lavde", (d.m.th: Ahmed, si në Kuran. – shënimi im. –M.S.-), ndërsa fjala e dytë (Paraklytos) do të thotë: "Ngushëlluesi, Mbrojtësi".⁸

Në lidhje me devijimin e emrit gjatë përkthimeve, Sheikh Ahmed Didat shkon edhe më larg se prof. A. Davud, thotë se: "Specialistët e teologjisë thonë se "Paraklytos" është devijim në lexim i fjalës "Periqlytos"... Por, edhe nëse e lexojmë "Paraklytos", ajo tregon për profetin e nderuar, që ishte mëshirues për të gjitha krijesat (Kurani, El-Enbija: 107)...", sepse: ["Mbrojtësi", ose "Ngushëlluesi" (nga përkthimi i këtij verseti biblik në arabisht –shënimi im. –M.S.-), nuk mund të jetë "Shpirti i Shenjtë", pasi verseti biblik thotë: "Edhe unë do t'i lutem Atit dhe Ai do t'ju japë një Mbrojtës tjetër që të jetë me ju përgjithmonë..."⁹ dhe unë dua të vërtetoj se fjala: "tjetër" në versetin e lartpërmendur, nënkupton një person të ndryshëm nga i pari. Pra, një person tjetër, nga i njëjti lloj, edhe pse i ndryshëm nga i pari. Po kush është "Mbrojtësi" i parë? Mbarë bota e krishterë është në një fjalë se ai është Jezusi (a.s.). Atëherë, "tjetri", që do ta pasojë, duhet të jetë nga e njëjta natyrë, i njëjti lloj, që ka uri, që ka etje, që lodhet, që ndjen keqardhje dhe që vdes...".¹¹

H. Muhamedi (a.s.), është "Shenjtë prej malit Faran"¹², për të cilin prof. Abdul-Ehad Davud duke e vërtetuar shkencërisht dhe pas një analize të gjatë teologjike, konkludon: "A mund të jetë kush tjetër i nënkuptuari i këtyre fjalëve me njeriun e Faranit (Mekës), përveçse ai, Muhamedi?"¹³

Nuk ka asnjë dyshim se Zoti i gjithësisë i ka bërë të dukshme dhe të prekshme për këdo argumentet e dërgesës profetike të h. Muhamedit (a.s.), për çdo njeri besimtar në Librat e Shenjtë. Për këtë, në Kuranin Famëlartë dëshmon se: "**Mëshirën do ta caktoj për ata të cilët u ruhen (mëkateve), e japin zekatin dhe për ata që i besojnë argumentet tona. Që pranojnë të dërguarin (Muhamedin), Pejgamberin që nuk shkruan as nuk lexon, të cilin e gjejnë të cilësuar (të përshkruar me virtytet e tij), te ata në Teurat dhe në Inxhil, e që i urdhëron ata për çdo të mirë dhe i ndalon nga çdo e keqe, u lejon ushqimet e këndshme dhe u ndalon ato të pakëndshmet dhe heq nga ata barrën e rëndë të tyre dhe prangat që ishin mbi ta**".¹⁴

Në profecitë e Danielit, të regjistruara në Bibël, përmendet "Biri i njeriut": "...po vinte dikush si Biri i njeriut! Arriti deri tek i Tejetlashti i motit dhe qe paraqitur para tij. Ai i dha pushtetin, nderin e mbretërinë. Të gjithë popujt, fiset e gjuhët u shtruan nën shërbimin e tij: pushteti i tij, pushteti i amësuar që kurrë s'do të merret, mbretëria e tij nuk do të prishet".¹⁵ (Ndërsa për llagapin "Biri i njeriut", prof. Abdul-Ehad Davud thotë: "Është e pamundur që me llagapin "Biri i njeriut" të nënkuptohet një person tjetër, pos Muhamedit"¹⁶ dhe jep shpjegime të bollshme rreth këtij fakti).

Në librin e tij: "El-hivarul-islamili-mesihi", Dr. Bessam Axhik, duke shkruar për sihariqet e ardhjes së h. Muhamedit (a.s.), në Biblën e sotme, në sihariqin e katërt, përmend: "Ky sihariq ndodhet në Besëlidhjen e re në formë pyetjeje, që jehudët ia drejtuan Gjon Pagëzorit – H. Jahja (a.s.) – si më poshtë: "Dhe ja, dëshmia e Gjonit! Kur judenjtë nga Jerusalemi dërguan (tek ai) priftërinj dhe levitë për ta pyetur: "Kush je ti?" ai pranoi, nuk mohoi, por dëshmoi: "Unë nuk jam Mesia"...

Disa prej të dërguarve ishin farisej. Ata e pyetën: "Pse atëherë pagëzon, kur s'je as Mesia, as Elia, as Profeti?" Gjoni përgjigji: "Unë pagëzoj me ujë. Në mesin tuaj është një që ju nuk e njihni. Është ai që po vjen mbas meje, por të cilit [unë] nuk jam i denjë t'ia zgjidh as rripat e sandaleve"¹⁷..."¹⁸

Në librin e tij: "El-mizan fi mukarenentil-edjan", prof. Muhamed Izet Et-Tahtavi, në kapitullin: "A është "Shpirti i së Vërtetës" në Ungjillin e Gjonit, Profeti Muhamed (a.s.)?", shkruan se: "Duke iu referuar Ungjillit të Gjonit 16/13: "E kur të vijë ai – Shpirti i së Vërtetës – Ai do t'ju udhëzojë ta njihni tërë të Vërtetën. Ai s'do të flasë prej vetvetes, por do të flasë ç'ka të dëgjojë dhe do t'ju zbulojë të ardhmen"¹⁹, themi se këto janë fjalë që nuk mund të besohen vetëm se për një njeri që i vjen shpallja hyjnore nga qielli, ai nuk flet nga vetja e tij... kjo profeci vërtetohet në veten e saj dërgesën e Profetit të Islamit, Muhamedit (a.s.), pasi ai ishte njeri që i vinte shpallja nga qielli dhe ua përcillte njerëzve pasi e dëgjonte..."²⁰

Them: Ky përshkrim është i ngjashëm edhe me atë që bën Allahu (xh.sh.), në Kur'an, kur flet për të dërguarin e Tij, Muhamedin (a.s.), në suren "En-Nexhm": "**Shoku juaj (Muhamedi që ju e njihni) as nuk është njeri që ka humbur, as që ka devijuar (nga e vërteta). Dhe ai nuk flet nga mendja e tij. Ai (Kurani) nuk është tjetër pos shpallje që i shpallet**".²¹

Këto argumente e të tjerë të ngjashme, duhet të na afrojnë edhe më shumë me besimin në Një Zot dhe në dërgesat e Tij profetike. Është një arsye më shumë që pasuesit e besimeve monoteiste të bashkëpunojnë më shumë për forcimin e dialogut ndërjetar, me qëllim njohjen dhe afrimin e mëtejshëm me vërtetësitë shekullore. Ashtu sikurse thotë edhe prifti francez Luazon: "Zoti është Zoti, ndërsa Muhamedi, Jezusi dhe Moisiu janë të dërguarit e Tij! Kjo është formula e feve, të cilën do ta njohin bijtë e së ardhmes, meqë bijtë e së sotmes s'janë përgatitur për të!"²²

Madhërimin dhe vendin e lartë të Resulull-llahut (a.s.), Zoti e ka dëshmuar edhe nëpërmjet sures që mban emrin e Zotërisë së bijve të Ademit, *sureja Muhamed*.

Duke e lidhur besimin, begatinë, faljen e gabimeve dhe mbarësinë në jetë edhe me besimin në dërgesën

profetike të hz. Muhamedit (a.s.), në ajetin 2 të saj, Allahu (xh.sh.), urdhëron: "**Ndërsa atyre që besuan, bënë vepra të mira dhe e besuan atë që iu shpall Muhamedit, që është e vërteta prej Zotit të tyre, Ai atyre do t'ua shlyejë gjynahet dhe do t'ua përmirësojë gjendjen**".

Sot, teksa përjetojmë së bashku emocionet dhe atmosferën e begatë të ditës së Lindjes së Vulës së të Dërguarve të Zotit, duhet të angazhohemi përherë e më tepër që emri i Muhamedit tonë, Zotërisë tonë, të Madhit tonë, të nderohet, të duhet, të lartësohet, të respektohet në këtë tokë e kudo që të jemi!

Këtë, ta bëjmë me sjelljen dhe veprat tona, që të përngjasohemi përherë e më shumë me moralin e tij, që ishte, -sikurse e përshkruan nëna e jonë Aishe (r.a.), - "Kurani!"

Referencat:

1. Në hadithin e transmetuar nga Hakimi, nga Ebu Hurejra (r.a.), Resulull-llahi (a.s.), thotë: "Unë jam mëshirë e dhuruar".
2. Kur'ani: 2:129.
3. Transmetuar nga Ahmed i në Musnedin e tij 4/127-128 dhe 5/262.
4. Ebu Abdull-llah Muhammed ibn Ahmed El-Ensari El-Kurtubi, "El-xhamiu liahkamil-Kur'an", botimi II, Kajro, 1996, vëll. I, fq. 136.
5. Kur'ani: 61:6.
6. Në një botim në italisht të Biblës, thuhet: "Io preghero il Padre ed egli vi darà un altro Paraclito..." - (La Bibbia, edizioni San Paolo, 1997, fq. 1111). Në shqip: "Unë do t'i lutem Atit dhe Ai do t'ju japë një tjetër Paraclit..." (Përkthim imi -M.S.-).
7. Bibla, Ungjilli sipas Gjonit, 14/16, Ferizaj, 1994, fq. 1532.
8. Prof. Abdul-Ehad Davud, "Muhamedi në librin e jehudëve dhe të krishterëve", Xhidde, 1414 h, fq. 174.
9. Ahmed Didat, "Muhamedi (a.s), kalifi i natyrshëm i Mesihut (a.s.)", në gjuhën arabe, Kajro, 1991, fq. 38-39.
10. Bibla, Ungjilli sipas Gjonit, 14/16, Ferizaj, 1994, fq. 1532.
11. Ahmed Didat, "Muhamedi (a.s.), kalifi i natyrshëm i Mesihut (a.s.)", në gjuhën arabe, Kajro, 1991, fq. 51-52.
12. Bibla, Profecia e Habakukut, 3/3, Ferizaj, 1994, fq. 1284.
13. Prof. Abdul-Ehad Davud, "Muhamedi në librin e jehudëve dhe të krishterëve", Xhidde, 1414 h, fq. 12.
14. Kurani: 7: 156-157.
15. Bibla, Profecia e Danielit, 7/13-14, Ferizaj, 1994, fq. 1219.
16. Prof. Abdul-Ehad Davud, "Muhamedi në librin e jehudëve dhe të krishterëve", Xhidde, 1414 h, fq. 68.
17. Bibla, Ungjilli sipas Gjonit, 1/19-27, Ferizaj, 1994, fq. 1505-1506.
18. Dr. Bessam Axhik, "El-hivarul-islamit-mesihit", botimi II, Damask, 2008, fq. 354-355.
19. Bibla, Ungjilli sipas Gjonit, 16/13, Ferizaj, 1994, fq. 1534.
20. Muhamed Izet Et-Tahtavi, "El-mizan fi mukarenentil-edjan", botimi I, Damask, 1993, fq. 364.
21. Kur'ani: 53: 2-4.
22. Shejkh Ahmed Keftaro, "Min hedjil-Kur'an", Damask, pa vit botimi, fq. 213. Përgatitur për botim nga Zahir Ebu Davud.

Shehadet do të thotë Aksion

Zybejlr Jetik

Shehadeti është një aksion individual, i cili sjell përgjegjësi që përfshijnë të gjithë jetën. Secili prej nesh, "si një individ" beson se "nuk ka zot tjetër përveç Allahut të Madhëruar" dhe dëshminë tonë e shprehim me "një theks individual". Përsëri dëshmojmë si një individ edhe të vërtetën se i Nderuari ynë, alejhis-salatu ves-selam, Muhamedi, i cili kishte emër të bukur dhe vetë ishte i bukur, është "rob dhe i Dërguar" i Allahut të Madhëruar.

Pas kësaj dëshmie individuale, në axhendën tonë hyn "besimi në Allahun" dhe "pranimi i të Dërguarit të Tij". Ne besojmë me këtë dëshmi individuale. Pastaj ndërtojmë veten dhe jetën tonë mbi këtë bazë besimi. Pas kësaj faze, bashkë me Allahun e Lartësuar, i cili është dëshmitar për secilin dhe për çdo gjë, edhe i Dërguari i Tij i Nderuar, sallallahu alejhi ve sellem, do të jetë dëshmitar për ne.

Nëse ngjarja studiohet në kontekstin e përgjithshëm, vihet re se në fillim të këtij procesi zhvillimi ka një "individ" i cili vepron dhe zgjedh si një "person". Ndërsa para dëshmisë së tij nuk ka person në aspektin e procesit.

Individi nuk e fillon punën duke thënë se "unë kam besuar kështu e ashtu sipas filanit". Zgjedhjen e bën vetë drejtpërsëdrejti, i vetëm dhe vetvetiu. Kështu që përcakton Qenien që do të adhurojë, e zgjedh atë dhe dëshmon për këtë zgjedhje që ka bërë.

Edhe nëse në rrjedhën e ngjarjes është dikush që e këshillon, në të vërtetë nuk ka ndonjë që i prin apo që i tregon rrugën. Ai e zgjedh vetë atë, e përcakton dhe këtë e shpreh me një lloj dëshmie si një dëshmitar. Pastaj çdokush që mund të ketë zgjedhur, bëhet prijës për të dhe fillon t'i tregojë rrugën.

"Aksionisti" apo më drejt, përcaktuesi i procesit nuk është ai që këshillon, por ai që përvetëson, i cili përfaqëson, atë gjë që i sugjerohet, -ose përkundër

të gjithave- refuzon. Zgjedhjen nuk e bën sugjeruesi, por ai që pranon sugjerimin si pozitiv ose që e refuzon atë. Pra, "individi".

Çështja është kështu: Këtu nuk zgjedh prijësi pasuesit e tij, por pasuesit zgjedhin prijësin e tyre. Ajo që mund të bëjë prijësi është vetëm një propozim i hapur për pranimin dhe refuzimin. Vetëm kaq.

Për këtë arsye, individi nuk mund të fajësojë askënd për zgjedhjen që ka bërë dhe përgjegjësinë e zgjedhjes nuk mund t'ia hedhë askujt. Në rast të kundërt, ai lidhet me personin që ka zgjedhur duke menduar se është konsekuent në zgjedhjen që edhe ai ka bërë. Për shkak të kësaj lidhjeje ndjen respekt ndaj "tij". Ndërsa nga ana tjetër fillon të besojë, të sillet dhe të jetojë sipas këshillave dhe kënaqësisë së atij që ka zgjedhur.

Në Ditën e Gjykimit, në atë ditë të madhe, kur njerëzit do të merren në llogari, disa do të mundohen të justifikohen duke thënë: "Ne kemi pasuar prijësit tanë..." Për këtë arsye, ata të cilët kanë bërë një zgjedhje të pavlefshme dhe të gabuar do të hidhen në zjarrin e xhehenemit bashkë me prijësat që kanë zgjedhur.

Shprehja e dëshmisë së myslimanëve me "fjalën e shehadetit" në të njëjtën kohë është edhe një akt. Një akt që bëhet me Krijuesin. Zbatimi i dispozitave të aktit nga ana e myslimanit bën që edhe Allahu i Madhëruar të krijojë realitete sipas kërkesës së aktit.

Dëshmia bëhet duke theksuar dy pikat e shehadetit, i cili formalisht shprehet : Ekzistimi i Allahut të Lartësuar, e jo i zotave të tjerë dhe fakti se i Nderuari ynë, alejhis-salatu ves-selam, është i Dërguari i Tij...

Pranimi i të Nderuarit tonë, alejhissalatu vesselam, si "Lajmëtar", automatikisht lind përfundimin se duhen pranuar edhe ato që sjell Lajmëtari, pra Lajmin. Ja në këtë pikë "Libri" hyn në axhendën tonë. "Libri" do të jetë mes nesh deri në Kiamet si një Dritë nga i cili mund të

shikojmë, mësojmë dhe ndjekim mesazhin e të "Dërguarit" pasi ai të ndahet nga mesi ynë.

Tashmë ne jemi dëshmitarët e Librit. Kështu edhe Libri do të jetë dëshmitari ynë. Dëshmia e të Dërguarit për ne do të vazhdojë në kontekstin e librit. Me Librin... Sepse ai Libër është amaneti i vetëm që na është lënë nga i Dërguari. Libri është lënë në sigurinë tonë. Siguria jonë dhe siguria e besimit tonë arrihet me anë të librit.

Tashmë "prijësi", domethënë imami, do të jetë Libri Fisnik.

Ky është një amanet i dyanshëm.

Në njërën anë ndodhet shtrirja e përcaktimit të shkaqeve të rezultateve. Shtrirja ku myslimani në kontekstin individual dhe masiv heton nga dhe pse burojnë "fatkeqësitë" me të cilat përballet... Domethënë një orientim që e drejton atë për t'u penduar, për të kërkuar falje dhe për të rregulluar veten...

Ndërsa në anën tjetër është "irshadi", ndriçimi, përcaktimi i drejtimit dhe mësimi i dispozitave të dëshmisë... Kjo është shtrirja që ne mund ta quajmë harta e fetarisë së myslimanit.

"Irshad", domethënë orientim në rrugën e drejtë, pjekuri, arritje e përsosmërisë, edukim i njeriut, realizim i veçorive, domosdoshmërive për të qenë njeri i vërtetë.

Për këtë arsye, rrugët e jetës pa probleme gjenden në atë Libër. Po ashtu edhe mënyrat e zgjidhjes së problemeve... Historitë në lidhje me kohët e shkuara, veçanërisht, hedhin dritë mbi kontekstin e dytë, ndërsa për kontekstin e parë mbartin të dhënat paralajmëruese.

Për këtë arsye, myslimani që ka lidhje amaneti me "Librin Fisnik", nën dëshminë e Allahut të Madhëruar, të Dërguarit dhe të Librit, e ka për detyrë t'u dëshmojë popujve të tjerë. Pra, ai ka një përgjegjësi specifike të tillë.

Ky pozicion apo obligim nuk është thjesht një problem që i përket një aksh personi nga umeti, por është çështja dominuese e çdo myslimani në kontekstin individual. Për këtë, myslimani nuk ka të drejtë apo arsye që të thotë: "A nuk ka njeri?" Sepse ai është vetë.

Të jesh dëshmitar e bën të domosdoshme këtë. Pra, të gjendesh në shoqërinë për të cilën do të dëshmosh, t'i kryesh si një "dëshmitar" aksionet në lidhje me parimet që do të dëshmosh dhe t'i dalësh t'i realizosh ato.

Sikundër hapjes së derës së thirrjes së të shtypurve "A ka njeri?", gjëja që duhet të bëjë myslimani në nuancën e dëshmisë është që të thotë: "Po, urdhëro,

unë jam këtu!.."

Të jesh shpëtimtar dhe jo të presësh shpëtimtarin...

Kur ta praktikojmë në jetë parimin, "Ai që vret një njeri është sikur të ketë vrarë të gjithë njerëzit dhe ai që shpëton një njeri është sikur të ketë shpëtuar të gjithë njerëzit", me të vërtetë do ta kuptojmë se vetë ne jemi shpëtimtari, se mbi të gjitha kemi këtë detyrë dhe do të shpëtojmë së kërkuari e së prituri për shpëtimtarin.

Shpëtimi i myslimanëve do të realizohet vetëm me këtë mënyrë.

Myslimani nuk pret, por është një njeri që e përjeton dëshminë si një dëshmitar.

Dëshmia në fillim është një aksion "individual". Kur të shtohen dhe shumohen aksionet individuale, popullarizohet edhe dëshmia.

Myslimanët nuk duhet të presin dikë për t'u prirë njerëzve, por duhet të nxjerrin prijësa nga mesi i tyre që t'u prijnë ngjarjeve me aksionet e tyre.

"Domethënë se urdhëri: "Unë jam i pari i myslimanëve!" mendoj se është i mjaftueshëm që të kuptojmë nevojën dhe obligimin e këtij qëndrimi. Çdo mysliman është i detyruar që të jetë i pari dhe të sillet si i tillë. Vess-elam...

Bajramet

e dashurisë dhe respektit

Xhafer Durmush

Dy dhuratat më të bukura të islamit janë festa e Fitër Bajramit dhe ajo e Kurban Bajramit. Në të parën, shpresojmë arritjen e mëshirës së Allahut Teala, ngaqë përgjatë një muaji jemi përpjekur ta kalojmë Ramazanin me ibadet, bindje dhe mirësi. Ndërsa në festën e Kurban Bajramit, përpiqemi të gjallërojmë kujtimin e faljes hyjnore, e cila u realizua prej nënshtrimit të Hz. Ibrahimit dhe Hz. Ismailit duke përfutur nga nënshtrimi i tyre. Në ajetet 3 dhe 4 të sures el-Enfal, përkufizohen cilësitë dalluese të besimtarëve dhe thuhet:

“Ata japin (për hir të Allahut) prej asaj që u kemi dhënë.” Edhe ne përpiqemi të hyjmë në grupin e këtyre fatlumëve.

Kur i Dërguari i Allahut, salallahu alejhi ve selem, përgatitej për këto ditë të bekuara, këshillonte që të mos nënvlerësohej ana shpirtërore e tyre dhe thoshte se *“gjallërimi i netëve të bajrameve me ibadet ka një virtut të veçantë.”* (Shik. Ibn Maxhe, Sijam, 68.) Në lidhje me këtë, mund të themi:

Për ta kryer çdo gjë me atmosferën e adhurimit, duke filluar nga vizitat e deri te nderimet dhe dhuratat që bëhen, duhet ta përgatisim zemrën një natë më parë. Duhet të pendohemi dhe t'i kërkojmë falje Allahut të Madhëruar. Së pari, duhet ta qortojmë veten në mënyrë që të shtrijmë dorën e pajtimit. Duhet ta përgatisim veten për dhuratën më të mirë që do të bëjmë.

I Dërguari i Allahut, salallahu alejhi ve selem, për të treguar se si duhet t'i fillojmë këto ditë të veçanta që trokasin në derën tonë dy herë në vit, ka thënë:

“Gjëja e parë që do të bëjmë sot është falja e namazit.” (Buhari, Idejn, 3.) Hazreti Pejgamberi (a.s.), atmosferën e lumtur në ditët e bajrameve, dëshiron t'i fillojmë duke u bashkuar me njerëzit që tubohen plot hare nëpër xhami. Pa u larguar shumë nga atmosfera e namazit të sabahut, i cili falet me shoqërimin e tekbi-reve dhe të salavateve, Hazreti Pejgamberi dëshiron që në namazin e bajramit të gjithë duart të ngrihen drejt qiellit. Kështu duhet të fillojnë besimtarët ta perceptojnë bajramin. Të gjitha aktivitetet e tjera duhet të fillojnë pasi të përjetohet kjo atmosferë.

Në një hadith fisnik, i Dërguari i Allahut, salallahu alejhi ve selem, thotë: *“Këto ditë, janë ditë ngrënieje dhe pirjeje.”* (Ebu Davud, Saum, 50.) Hazreti Pejgamberi (a.s.), dëshiron ta dimë se sofrat më të bukura që mund të shtrohen ditëve të bajrameve janë ato që shtrohen me vetëdijen e zbatimit të urdhrit profetik.

Veçanërisht duhet të mendojmë për faljen e namazit të bajramit në sheshe të mëdha që bënte i Dërguari i Allahut, alejhi's-salam, për të siguruar sa më shumë pjesëmarrje. Duhet të mendojmë për gjetjen e jetimit të brengosur dhe ngushëllimin e tij.

Erzurumllu Ibrahim Hakkë shprehet në Marifet-namen e tij:

Ju i jepni vetëm atij që ju jep, i shkoni atij që ju vjen, i flisni atij që ju flet, i jepni për të ngrënë atij që ju jep për të ngrënë dhe nderoni atë që ju nderon. Këtu nuk keni ndonjë epërsi ndaj njëri-tjetrit. Por virtyti është t'i bësh mirësi atij që të bën keq, të shkosh te ai që nuk të vjen, të flasësh me atë që të qëndron larg, t'i

japësh për të ngrënë atij që nuk të jep dhe të nderosh atë që të tradhton. Atëherë, ju jini falës dhe modestë! Mbuloni gabimet e njerëzve dhe silluni me dhembshuri ndaj tyre, në mënyrë që të mëshiroheni!..

Pastaj i jep vend transmetimit të hadithit kudsij të mëposhtëm:

“Besimtarët duhet ta këshillojnë njëri-tjetrin për mirësi. Duhet ta mëshirojnë dhe ndihmojnë njëri-tjetrin. Duhet t’ua lehtësojnë hallat vëllezërve të tyre duke i diskutuar dhe duke i ndarë ato me njëri-tjetrin. Kur ndonjëri prej organeve të trupit dhemb, edhe organet e tjera e ndjejnë atë dhimbje, dhe ndihmojnë derisa ai shërohet. Kur ndjen dhimbje një organ, i gjithë trupi shqetësohet.” (203. Muslim, Birr, 65.)

“Kushdo që e lumturon vëllain e tij mysliman në këtë botë, Allahu Teala e gëzon atë në këtë botë dhe në botën tjetër. Kushdo që e shpëton vëllain e tij mysliman nga njëra prej vështirësive të kësaj bote, edhe Allahu Teala do ta shpëtojë atë nga vështirësitë e Ditës së Kiametit.” (209. Buhari, Mezalim, 3.)

Elhamdulillah, sot kemi më shumë mundësi për të vizituar njëri tjetrin se sa në të kaluarën. Kemi shumë mjete, me anë të të cilave mund të komunikojmë dhe t’u shprehim të tjerëve dashurinë e respektin, kemi institucione bamirësie, me anë të të cilave mund ta ndajmë kafshatën tonë me myslimanin, që mund të ndodhet në anën tjetër të botës.

Atëherë, të gjithë duhet t’i kërkojnë llogari vetes: “Sa i vetëdijshëm jam unë për përcjelljen e traditave në të ardhmen, tradita të cilat janë mbrujtur me shumë finesë e modesti, derisa kanë ardhur te ne?” Ne duhet të përpiqemi të japim kontributin tonë për zhdukjen e zemërimeve në shoqëri, në sajë të festave të bajrameve dhe ta respektojmë e ta duam në mënyrë reciproke njëri-tjetrin.

Atëherë, të gjithë duhet t’i kërkojnë llogari vetes: “Sa i vetëdijshëm jam unë për përcjelljen e traditave në të ardhmen, tradita të cilat janë mbrujtur me shumë finesë e modesti, derisa kanë ardhur te ne?” Ne duhet të përpiqemi të japim kontributin tonë për zhdukjen e zemërimeve në shoqëri, në sajë të festave të bajrameve dhe ta respektojmë e ta duam në mënyrë reciproke njëri-tjetrin.

Lexo, Mendo

Pastërtia shpirtërore dhe fizike

Në suren el-Bekare, thuhet: **“Me të vërtetë, Allahu i do ata që pëndohen dhe ata që pastrohen.”**

Islami i ndërlihd bashkë, pastërtinë fizike e shpirtërore me pastërtinë e mjedisit, shëndetin e individit me shëndetin e shoqërisë. Prandaj ka nxjerrë në pah një shoqëri që do të jetë shembull gjithmonë për të gjithë njerëzimin. Sepse në Islam nuk mund të ndahet pastërtia fizike nga ajo shpirtërore. Ato konsiderohen plotësuese të njëra-tjetrës. Çdo fjalë apo sjellje që i dëmton njerëzit, është rixhs (ligësi).

Ka shumë ajete fisnike që e thekasin myslimanin për t’u pastruar shpirtërisht dhe fizikisht. Në suren el-Ahzab, thuhet:

“Ata që i lëndojnë besimtarët dhe besimtarët, duke i akuzuar për diçka që nuk e kanë bërë, në të vërtetë, i kanë ngarkuar vetes fajin

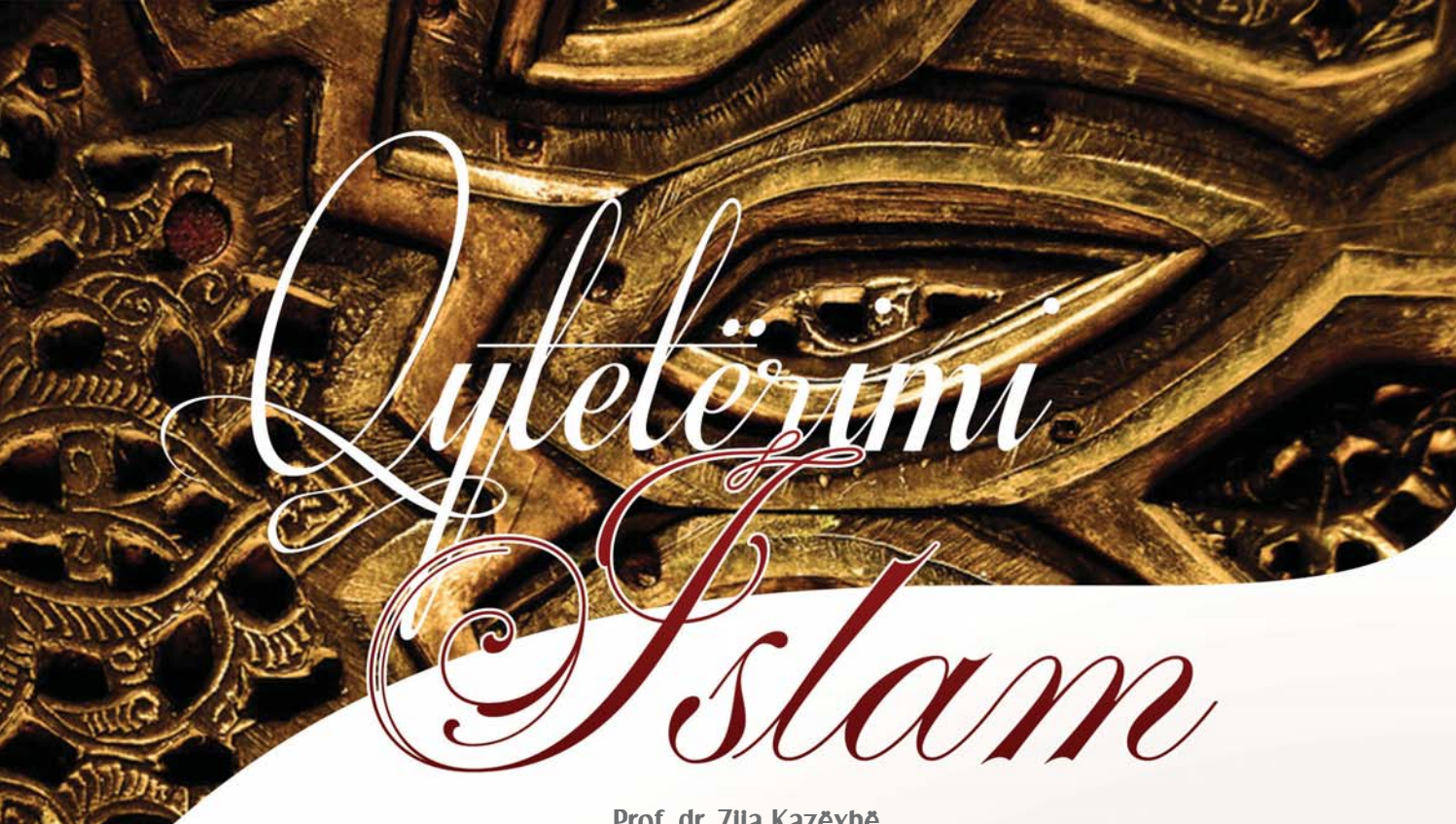
për shpifje dhe një gjynah të qartë.”

Imam Neveviu e përmend ajetin e mësipërm para haditheve që bëjnë fjalë për pastërtinë dhe pastaj bën këtë shpjegim: “Ata që ndotin rrugët, sokaqet, vendet me hije, vendet me ujë dhe fusha të tjera që janë vende publike, kanë lënduar të gjithë njerëzit.” Sepse, ata që i bëjnë këto gjëra të shëmtuara kanë dhunuar të drejtat e të gjithë njerëzve. Nisur nga kjo, ata kanë bërë një mëkat të hapur.

I Dërguari i Allahut, salallahu alejhi ve selem, ka thënë:

“Pastërtia është gjysma e besimit.” Hz. Pejgamberi ka njoftuar:

“Ndotja e rrugëve ku kalojnë njerëzit dhe e vendeve me hije”, janë dy sjellje që tërheqin mallkimin. Nisur nga kjo, në çdo vend dhe kohë jemi të obliguar ta mbajmë pastërtinë në të gjitha aspektet.

Qytetërimi Islam

Prof. dr. Zija Kazëxhë

Historia ka dëshmuar se aty ku ka njerëz, pak apo shumë ka edhe elementë qytetërues. Zhvillimet civile, që lindin si rezultat i të jetuarit në mënyrë kolektive, vazhdojnë të jenë që nga dita kur njeriu nisi të jetojë mbi faqen dheut. Ndaj dhe nuk dihet saktësisht sa qytetërime të ndryshme nga njëri-tjetri kanë ardhur. Toynbee tregon se 16 qytetërime kanë vdekur dhe pesë të tjerë janë në prag të zhdukjes nga qytetërimi perëndimor.¹ Sot vërehen dy zona qytetërimi, njëra prej të cilave është qytetërimi perëndimor, i cili është nën ndikimin e Krishtërit, Hebraizmit dhe të sistemeve të tjera. Kurse tjetri është qytetërimi islam, i cili vazhdon ndikimin në zonat ku është përhapur feja islame.

Gjatë lindjes dhe zhvillimit të tij, qytetërimi islam është takuar me katër qytetërime apo kultura:

1. Bizanti (Greqia)
2. Irani
3. India
4. Kina

Në sajë të qytetërimit islam, i cili u zhvillua në një kohë të shkurtër, myslimanët morën një zonë që nga Ngushtica e Gjibraltarit deri tek Muri Kinez. Ata u sollën mirë me popullin aty. Pas një periudhe të shkurtër, myslimanët krijuan qytetërimin më të madh, në shkencë të ndryshme si ato ekzakte, art, ekonomi, mjekësi, letërsi, filozofi etj. Qytetërimi islam nuk mbeti vetëm me futjen nën sundim të disa zonave të rëndësishme të Azisë, Afrikës dhe Europës, njëkohësisht ka luajtur një rol të madh për të zhvilluar qytetërimin perëndimor, i

cili njihet si qytetërimi i Europës së sotme. Qytetërimi islam, që ende sot ruan ekzistencën e tij, megjithëse duket sikur ka humbur funksionin aktiv, ka ushtruar një ndikim të madh mbi qytetërimin perëndimor. Kjo gjë është më se e natyrshme. Një anëtar i një feje, e cila nxit për dituri duke vlerësuar meditimin dhe angazhimin për shkencë, si më të rëndësishme edhe se adhurimet vullnetare (nafilet); që vlerëson edhe gjumin e dijetarit/shkencëtarit dhe që vlerëson më shumë bojën e dijetarit, sesa gjakun e shehidit, natyrisht do të interesohet për shkencë. Kjo përpjekje do të ndihmojë të zhvillohet qytetërimi dhe mjetet e tij. Në sajë të këtij zhvillimi, bota islame, krahasuar me Perëndimin, u ngjiti në një nivel më të lartë të qytetërimit. Kur bota perëndimore u përball me diturinë, shkencën natyrore, mendjen dhe teknikën e qytetërimit islam, e pa veten shumë të pafuqishme dhe të dobët. Për të plotësuar mungesën dhe për të jetuar si njerëz, zgjodhën rrugën për të përfituar nga myslimanët. Kur perëndimorët hodhën themelet e qytetërimit të tyre, ata përdorën elementë të qytetërimit islam. Ndërkohë, pa kuptuar kishin mbetur nën ndikimin e tij.

VEÇORITË E PËRBASHKËTA TË QYTETËRIMEVE

Kur vërehet me kujdes në hapësirën e përhapjes së komunitetit të ndonjërit nga qytetërimet, me gjithë shumicën e kombeve, ndryshimit të gjakut, llojit, ngjyrës dhe gjuhës që përmbanin ato, vërehet se qytetërimet kanë disa pika të përbashkëta. Këto pika të përbashkë-

¹ Ibrahim Kafesoglu, *Türk Milli Kültürü*, Ankara 1977, fq. 9.

ta përbëjnë bazën, shpirtin dhe esencën e qytetërimit. Fjala vjen, nëse një njeri i thjeshtë i Stambollit ikën në Merakesh, Mezopotami, Kajro, Mekë, Damask, Baku, Tahrani, Kabul, Lahor, Kalkuta apo Semerkand, nuk e ndjen veten plotësisht të huaj. Të paktën nuk e ndjen veten në një tjetër atmosferë apo rreth, sa ndihet në Sofje apo Athinë, të cilat i ka shumë më afër. E ndjen veten brenda atyre imazheve, formave, lëvizjeve dhe sjelljeve që është mësuar t'i shohë.

Mënyra e veshjes, jetesës, traditat dhe situatat në ato zona, u ngjajnë atyre çfarë është mësuar ai. I njëjti fes, e njëjta xhelabije, gratë vishen njëlloj, xhamitë e njëjta, adhurimet e njëjta, i njëjti ezan, të njëjtat rituale, të njëjtat lutje etj.

Kjo ngjashmëri nuk mbetet vetëm në aspektin e jashtëm, por edhe në botën e brendshme të tyre, gjendjen shpirtërore dhe në mentalitet.²

Edhe në grupet e tjera të qytetërimeve mund të vërehen situata të ngjashme. Pikat e përbashkëta mes popujve që janë pjesë e një grupi të një qytetërimi të caktuar, materiale apo shpirtërore qofshin, dëshmojnë veçorinë e atij qytetërimi.

Ajo çfarë i dallon popujt e ndryshëm nga aspekti kulturor, më shumë se mjetet dhe veglat që përdorin, janë tërësia e vlerave intelektuale dhe shpirtërore që ndodhet pas mjeteve dhe veglave.

Qytetërimi islam është emri i një qytetërimi të përbashkët, në të cilin bëjnë pjesë popujt të ndryshëm, që pranojnë besimin islam. Arabët, persët dhe turqit kanë dhënë kontribut të vyer në themelimin dhe zhvillimin e këtij qytetërimi. Ashtu sikurse shprehet edhe W. Barthold, emri qytetërim islam apo qytetërim arab i përket qytetërimit lindor të Mesjetës. Myslimanët që sollën këtë qytetërim, nuk ishin vetëm arabët, por thuajse tërë popujt e Azisë së Vogël dhe Afrikës, të cilët i bashkon Islami si fe zyrtare dhe gjuha arabe si gjuha e letërsisë dhe shkencës.³ Ky unitet pati sjellë një qytetërim të atillë, të cilit qytetërimi perëndimor i sotëm i është borxhli. R.V.C. Bodley (1546-1613), e rrëfen këtë të vërtetë në këtë mënyrë: "I jemi borxhlinj Islamit për Rilindjen". Krahës këtyre, sot jemi dëshmitarë që dita-ditës disa zhvillime të ndryshme po arrihen duke u frymëzuar nga studimet që po bëhen sot lidhur me institucionet osmane.

Pjesa e historisë së qytetërimit botëror, mes shekujve VII - XIII është Qytetërimi islam. Një nga të vërtetat e pamohueshme të historisë, është se mes shekujve VII - XIII populli islam ishte populli më i qytetëruar dhe i përparuar i Azisë së Vogël edhe i Europës. Në ato kohë, Bagdadi dhe Kordova ishin qytetet më të pasura të botës, në të cilat gjallëronte tregtia dhe zhvilloheshin artet e ndryshme. Këto qytete ishin njëkohësisht qendra aktivitetesh të dendura kulturore dhe burim energjie për qytetërimin. Shkenca dhe letërsia, që u zhvillua në një mënyrë marramendëse, tërhiqte vëmendjen e çdo dijetari apo artisti në botë.

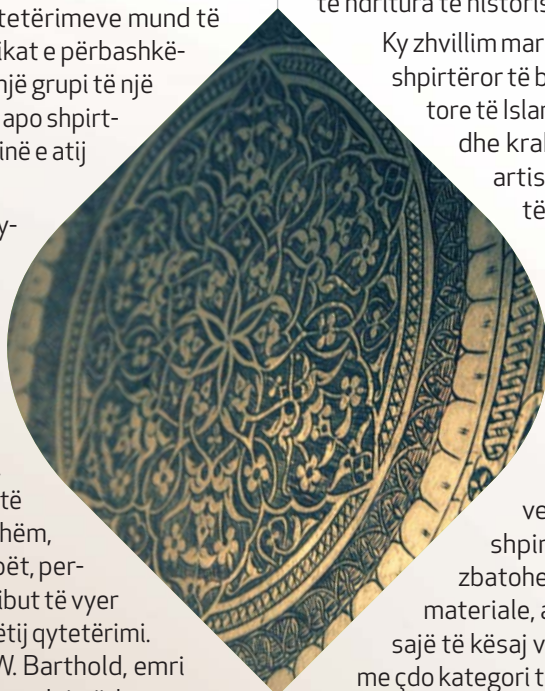
Nëse një qytetërim përkufizohet sipas nivelit të përparimit material, përmes pasurisë intelektuale që ka dhuruar dhe nga vlerat shpirtërore dhe të veprave kreative, atëherë që me shfaqjen e Islamit, këto pesë shekuj në fjalë duhen pranuar si një nga periudhat më të ndritura të historisë botërore.

Ky zhvillim marramendës veçanërisht i aspektit shpirtëror të botës islame, me fuqinë reformatore të Islamit, aftësinë e aksionit shpirtëror dhe krahas këtyre, bashkë me aftësitë artistike dhe të menduarit e ndritur të popujve arabë dhe joarabë, që kanë kryesuar në këtë qytetërim, mund të shpjegohen me vlerën që Islami i ka dhënë shkencës.⁴ Ne nuk e ndjejmë të nevojshme t'u referohemi ajeteve dhe haditheve për këtë temë. Kontributin e Islamit është e pamundur ta kufizojmë vetëm në planin material apo atë shpirtëror, pasi është një sistem që zbatohet në çdo fushë të jetës, si në atë materiale, ashtu dhe në atë shpirtërore. Në sajë të kësaj veçorie, bota islame është marrë me çdo kategori të shkencave. Sipas botëkuptimit islam, shkenca dhe adhurimi janë dy elementë të pandashëm nga njëri-tjetri. Ndaj dhe myslimanët, që nga shekujt e parë të Islamit, nisën të studionin shkenca të ndryshme. Këto studime filluan në një farë mënyre me përkthime, pastaj me zhvillimin e tyre, nisën të dalin veprat e para autoriale. Në këto studime, krahas shkencave fetare, si Kurani, Suneti, Fikhu dhe Kelami, të cilat nuk nevojiteshin për përkthim, shkencat, si historia, gjeografia, astronomia, mjekësia, filozofia, matematika, arkitektura, ekonomia, sociologjia etj., ishin shkenca që hynin në interesin e tyre. Kështu që, zhvillimi i shumë shkencave, që pak ishin harruar dhe pak ishin braktisur, u realizuan përmes myslimanëve. Ndaj dhe mund të themi që qytetërimi i sotëm është

2. Ahmet Ağaoğlu, *Üç Medeniyet*, İstanbul, 1972, fq. 4-5.

3. M. Fuad Köprülü-W. Barthold, *İslam Medeniyeti Tarihi*, Ankara 1973, fq. 3.

4. Haydar Bammât, *İslam'ın Çehresi*, përkth turq. Osman Fehmi Giritli, İstanbul 1975, fq. 93-94.

ndërtuar mbi themelet e studimeve të myslimanëve. Mjafton të përmendim vetëm disa emra për ta provuar këtë: Ali b. Rabban et-Taberi, Razi, Ibn Xhulxhul, Ibn Xhezgar, Ibn Sina, el-Mes'udi, el-Biruni, Ibn Hazm, Ibn Rushd, el-Gazzali, Ebu'l-Fida, Ibnu'n- Nefis, Abdulaziz es-Sivasi, Geredeli Murad, Haxhi Paşa, Mukbilzade Mu'min, Sabunxhuoglu Sherafeddin Ali, Ak Shemseddin, Ali Kushçu, Mirim Çelebi, Ibn Kemal, Ebu Suud Efe-ndi dhe shumë shkencëtarë e dijetarë të tjerë, kanë ndriçuar tërë botën me studimet që kanë bërë.⁵

Këto studime të shkencëtarëve myslimanë dalëngadalë kanë filluar të pohohen edhe nga Perëndimi. Për të shpjeguar se si bota perëndimore mban një zili dhe inat ndaj botës islame, Montgomery Watt thotë kështu:

*"Në këtë kohë kur myslimanët bashkëjetonin me të krishterët dhe arabët me europianët, do të ishte shumë me vend bërja e një studimi lidhur me ndikimin e Islamit në Europë. Panorama që kanë skicuar në mendje shkrimtarët e Mesjetës dihet tashmë që është tërësisht një produkt shpifës ndaj Islamit. Tani, gjatë shekullit të kaluar, në sajë të hulumtimeve të bëra nga studiuesit, kjo gjë po merr përmasa më të kthjellëta dhe objektive në syrin e perëndimorëve. Por syri i verbër i europianëve përbën pengesë për të vërejtur borxhin që i kanë kulturës islame. Nganjëherë e shpërfillim vlerën dhe fuqinë e ndikimit që i ka bërë Islami trashëgimisë që na vjen nga e shkuara dhe nganjëherë bëjmë sikur nuk e shohim. Për të krijuar marrëdhënie më të mira me myslimanët dhe arabët, duhet të rrëfejmë të gjitha borxhet që kemi. Mbajtja fshehtë dhe mohimi i tyre është tregues i një mendjelehtësie false."*⁶

Një konstatim të përafërt bën edhe Sigrid Hunke:

"Do ishte vallë tepër herët të korrigjonim padrejtësinë që i kemi bërë një populli, të cilit, nga fanatizmi fetar, i kemi mohuar të drejtën për një vlerësim objektiv e të barabartë, të cilit ia kemi hedhur sistematikisht poshtë arritjet e mëdha, të cilit ia kemi maskuar apo fshehur kontributin thelbësor që ka dhënë në qytetërimin tonë? Natyra e marrëdhënieve mes Perëndimit dhe botës arabe, që prej shpalljes së Islamit deri në ditët tona, tregon në një mënyrë tipike se deri në ç'shikallë mund të ndikojnë ndjenjat e pasionet në mënyrën e shkrimit të historisë. Kjo ishte diçka e kuptueshme në kohën kur të gjitha ndikimet e tjera heterodokse konsideroheshin të padëshiruara, sepse mbaheshin të rrezikshme. Por kjo pikëpamje, që padyshim vlente për Mesjetën, s'duhet të ketë më vend në ditët tona. Mirëpo, është e sigurt që një lloj mospëlqimi me prejardhje fetare, shpesh i pandërgjegjshëm, por i rrënjosur thellësisht brenda nesh,

na kufizon horizontin e na armiqëson me disa njerëz, të cilëve propaganda u ka dhënë imazhin e personave të dhunshëm, idhujtarëve e magjistarëve."

Kështu siç shihet, bota perëndimore për arsye të fanatizmit fetar, bën sikur nuk i sheh zhvillimet në botën islame dhe nganjëherë sikur i nënvleftëson këto zhvillime. Lidhur me këtë çështje, sërish dëshiroj të shkëpus edhe këtë nga Watt-i:

"Pyetja e parë e rëndësishme që duhet bërë kur trajtojmë suksesin e myslimanëve në shkencë dhe filozofi, është: Cili është kontributi i myslimanëve në shkencat që kanë zbuluar grekët, sa kanë transmetuar nga këto shkenca dhe sa nuk kanë transmetuar dhe sa prej tyre ia kanë adresuar vetes?" Shumë shkencëtarë europianë e trajtojnë këtë çështje me një paragjykim ndaj myslimanëve. Madje, një pjesë e tyre që lëvdon myslimanët, i lëvdon padashur. Për shembull, Carra de Vaux, autorja e temës "Astronomia dhe Matematika", e veprës The Legacy of Islam (Oxford University Press, London 1931), e ka parë të arsyeshme të fillojë trajtimin e temës duke shpërfillur myslimanët:

"Është e kotë të gjejmë tek myslimanët fuqinë mendore, aftësinë dhe vullnetin e fantazisë shkencore dhe mendimin origjinal sikurse vërejmë tek grekët. Studentët e grekëve, para së gjithash, janë arabët myslimanë. Shkenca e arabëve është vazhdimi i shkencës së grekëve. Arabët e kanë mbrojtur dhe zgjeruar dhe e kanë përsosur në disa aspekte."

Megjithatë, Carra de Vaux, detyrohet më pas të rrëfehet në këtë mënyrë:

*"Vërtet myslimanët arabë arritën suksese të mëdha në shkencë. Ata na e mësuan zeron, megjithëse nuk e zbuluan vetë. Myslmanët u bënë themeluesit e aritmetikës praktike. Hodhën themelet e gjeometrisë aritmetike. U bënë po ashtu, themelues edhe të planit dhe trigonometrisë së hapësirës. Sikur të themi të vërtetën, këto shkenca nuk njiheshin më parë nga grekët. Myslmanët edhe në astronomi kanë bërë vështirime mjaft të vyera."*⁷

Pas periudhës së përkthimit (koha e el-Me'munit, shek. IX), në botën islame u zgjua një interes i paparë ndaj shkencave. Si rezultat i këtij 'oreksi', dolën në pah mjaft zhvillime të rëndësishme. Ndaj dhe në vitet në vazhdim, myslimanët kryesuan në prodhimin e shkencës dhe të dijes. Me kontributin e tyre në shkenca apo me akademitë shkencore, qendrat e observimit dhe medresetë që u ndërtuan në Azi të Mesme, Spanjë dhe Afrikën Veriore, myslimanët përgatitën periudhën që quhet Rilindje. Në shekujt në vazhdim, institucionet në fjalë janë bërë modelet që janë kopjuar nga europianët.

5. Bu konuda daha geniş bilgi için bk. Ziya Kazıcı, *İslam Kültür ve Med - niyeti*, İstanbul 1996, fq. 185-186.

6. Montgomery Watt, *İslam'ın Avrupa'ya Tesiri*, Hulusi Yavuz, İstanbul 1986, fq. 11

7. Sigrid Hunke, *Dielli i Allahut shkëlqen mbi Perëndimin*, përkth. O. Ad - movi, Tiranë, 2007, fq. 8 - 9.

8. Watt, *İslam'ın Avrupa'ya Tesiri*, fq. 39.

Sipas historianit të shkencës, George Sarton, çdo 50-vjeçar mes viteve 750 – 1100, meriton të përmendet si epoka e atyre shkencëtarëve të mëdhenj myslimanë që kanë kontribuar për shkencë dhe kanë vënë emër për kontributin e tyre. Sipas tij, koha mes 750 – 800 duhet përmendur si “Epoka e Xhabirit”, 800 – 850 si “Epoka e Harizmit”, 850 – 900 si “Epoka e Razit”, 900 – 950 si “Epoka e Mes’udit”, 950 – 1000 si “Epoka e Ebul-Vefasë”, 1000 – 1050 si “Epoka Birunit dhe Ibn Sinasë”, 1050 – 1100 si “Epoka e Ibnul Hajthemit dhe Omer Hajjemit”. Sërish sipas Sartonit, periudha gjër në 1300-ën, pesëdhjetvjeçarët e shkencës tashmë u duhen adresuar emrave të shkencëtarëve me prejardhje europiane. Por edhe gjatë kësaj periudhe duhen përmendur emrat e Ibn Rushdit, Nasiruddin Tusiut dhe Ibnun-Nefsit.

Briffault-i, në veprën “Making of Hummunity”, thotë kështu: *“Fenomeni që e quajmë shkencë, u soll nga arabët në Europë dhe ka lindur si shkak i metodave eksperimentale, vëzhgimore dhe matëse. Shkenca është dhurata më e rëndësishme që i ka dhënë qytetërimi islam botës.”*⁹ Megjithatë, duhet të nënvizojmë edhe këtë: shkencëtarët myslimanë, megjithëse u përkisnin racave dhe kombeve të ndryshme, veprat i shkruanin arabisht. Ndaj dhe shpeshherë, në vend të qytetërimit islam është përdorur nocioni qytetërimi arab.

Si sot, ashtu edhe në kohët e mëparshme, anëkend botës janë bërë dhe po bëhen studime serioze, që nxjerrin në pah produktin e qytetërimit islam. Një pjesë e këtyre studimeve trajtojnë vetëm një fushë të caktuar, kurse pjesa tjetër trajton në tërësi qytetërimin islam. Natyrisht, ne s’mund t’i analizojmë të gjithë këto punime. Për të krijuar një ide, po përmendim vetëm njërin prej tyre, se si është trajtuar një fushë e caktuar.

Qytetërimi islam, në kohën e lulëzimit të tij, shekulli i 10-të, kishte depërtuar në të gjithë botën islame, nga Himalajat deri në Pirenej, nga Deti i Zi deri në Ishullin e Edenit. Mbi tokat e Bagdadit, Sirisë dhe Irakut po krijoheshin traditat e shtetit botëror të Lindjes së vjetër. Ky qytet, që është pika kyçe e të gjitha rrugëve tregtare të Azisë së Vogël, ishte bërë një qendër e takimit të të gjitha lëvizjeve ndërkombëtare.

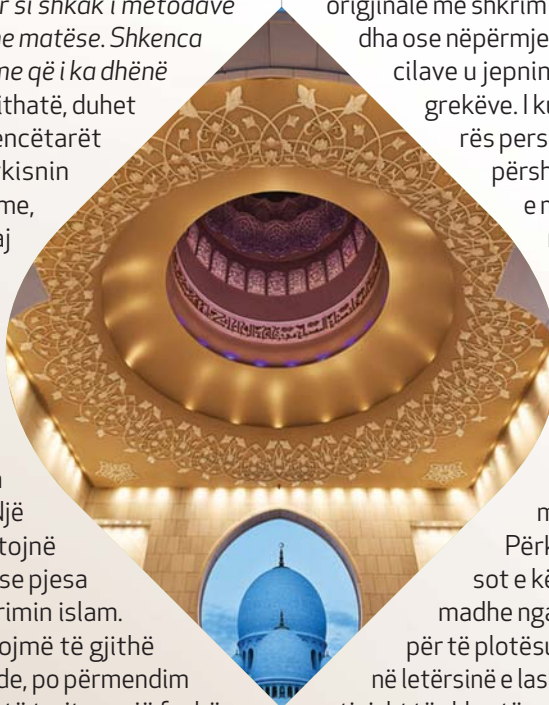
Marramendja që të jepte madhështia e sarajit në Bagdad, magjepste popujt e tërë, pasi kishte mbledhur thesaret në të dy anët e botës. Bagdadi, qyteti

i Harun er-Rashidit, u zhvillua si qyteti më i madh dhe më madhështor i shtetit. Në kohën e ndritur, në Bagdad jetonin dy milion banorë. Sarajet i jepnin qytetit një paraqitje madhështore. Ato rretoheshin nga vilat, komplekset e këndshme dhe kopshtet me kafshë e shpendë. Pikërisht prej këtu, buronin frymëzimet e pasura fantastike, frymëzime, të cilat i jepnin mendjes artistike gjithnjë detyra të reja.

Faktori më i fuqishëm, që nga gjeneza e punimeve madhështore mjaft të dobishme, ishte sfera intelektuale, e cila ishte nën drejtimin e vullnetit të kalifëve, që dinin t’i dilnin për zot produktit intelektual të të huajve. Në sajë të përkthimit në mënyrë sistematike dhe graduale, u përfshinë të gjitha degët. Gjithashtu, u zhvillua mjaft edhe veprimtaria e qëmtimit të veprave të huaja. Kjo veprimtari kaloi një etapë zhvillimore edhe më të madhe në kohën e abasive. Myslimanët morën veprat origjinale me shkrim dore, kundrejt kapitaleve të mëdha ose nëpërmjet rrugëve diplomatike. Veprat, të cilave u jepnin më shumë rëndësi, ishin ato të grekëve. I kushtuan vëmendje edhe literaturës perse dhe sanskrite. Gjetën njerëz të përshtatshëm për t’u marrë me veprat e mjekësisë, matematikës, astronomisë dhe gjeografisë.

Më pas, u zhvilluan filozofia dhe shkencat e natyrës. Kultura islame e shpëtoi nga shkatërrimi (asgjësimi) thesarin kulturor të Greqisë së Lashtë. Myslimanët mblodhën dhe ruajtën prej shekujsh me radhë diturinë e lashtë helene. Përkthimet e bëra nga arabët edhe sot e kësaj dite, përbëjnë një rëndësi të madhe nga aspekti i kritikës tekstuale dhe për të plotësuar disa boshllëqe që janë krijuar në letërsinë e lashtë. Kështu, brenda një kohe relativisht të shkurtër, u zgjerua vizioni dhe botëkuptimi. Autorët myslimanë nuk u mjaftuan vetëm me përkthimin e diturisë së huaj. Përkundrazi, ata sollën një dije të re, origjinale. Qytetërimi islam, i cili ishte përhapur në tre kontinente, thuajse të pakufij, dha provat e pakrahasueshme të aftësisë njerëzore për njohjen që ekzistonte në shtetin e madh islam. Bagdadi, Xhundi-shapuri, Kajroja, Kajravani dhe Fezi ishin qendra mjaft të rëndësishme të kulturës islame. Në këtë periudhë, niveli kulturor i arritur në Bagdad, është arritur edhe në Spanjë, e cila ishte marrë nga arabët në vitin 711, ku bënte pjesë një popullatë heterogjene. Pas një shekulli, ashtu si në Lindje, po u jepej një shtysë në zhvillimin e kulturës islame për ta prezantuar si triumf kombëtar edhe brigjeve të Kadalkuvirit, paralel me Eufratin dhe Tigrin.

9. Për më shumë njohuri shih. Ahmet Yüksel Özemre, 21. Yüzyılda Türkiye’de Bilimin Geleceği, Çerçeve (1996), 17., fq. 35-37.

Trajektorja e Njeriut

Osman Sëkëxhë

Njeriu është krijesa që ka rënë në tokë nga një vend tjetër dhe është i detyruar të kthehet sërish tek vendi nga ka ardhur. Njeriu ka dalë udhës dhe udhës që ka nisur do t'i vijë fundi një ditë. E rëndësishme është që njeriu ta ketë përfunduar si duhet udhën, kur asaj t'i vijë fundi. Me fjalë të tjera, në qoftë se njeriu është përsosur gjatë këtij udhëtimi dhe kjo rrugë e shpie atë drejt përsosjes, pikërisht kjo është rruga që duhet ndjekur. Në të kundërt, ashtu siç është shprehur edhe Ismet Özeli: "Në qoftë se të gjitha rrugët që i dalin përpara njeriut janë rrugë ku mund të ecë, atëherë ai njeri e ka humbur rrugën."

Të gjithë krijesat janë udhës dhe rruga e secilës prej tyre një ditë do të sosë. Krijuesi ka përcaktuar një rrugë të veçantë për secilën krijesë. Rrugat formojnë trajektoren që do të ndjekë secila krijesë. Të gjithë, me përjashtim të njeriut, vazhdojnë rrugën e tyre në mënyrë instinktive në trajektoren e përcaktuar për to. Pra, të gjithë krijesat i binden Zotit të tyre. Kur vjen puna tek njeriu, kjo gjë ndryshon. Njeriu dallon nga krijesat e tjera, për shkak të intelektit dhe vullnetit që i ka dhuruar Zoti. Por në fund të fundit edhe njeriu ka dalë udhës dhe është i detyruar ta plotësojë këtë udhëtim. Me fjalë të tjera, paracaktimi (kader) për të gjitha krijesat është i njëjtë: të kthehen aty ku e kanë filluar udhëtimin dhe të plotësojnë rrethin.

Që ta përmbushë në mënyrë të përkryer këtë udhëtim, njeriu duhet t'ia dorëzojë vullnetin e tij Krijuesit. Vullneti i Krijuesit në këtë jetë është feja islame. Në të vërtetë,

Islami është feja e universit. Në kuptimin e ngushtë të fjalës, feja islame është feja e shpallur njeriut, thirrja që i bëhet njeriut që të përfshihet me vullnet brenda nënshtrimit universal. Kështu që, trajektorja e njeriut është Islami. Ndërsa Profeti është udhërrëfyesi, që përpiqet ta vendosë njeriun brenda trajektores së tij.

Deri në periudhën e përgjegjësisë fetare, njeriu është i gjithë krijesat e tjera. Pra, me fjalë të tjera, ai është brenda trajektores në kuptimin ontologjik. Atëherë kur njeriu arrin forcën të ndajë të mirën nga e keqja, ai ballafaqohet edhe me problemin e shmangies prej trajektores së tij. Kështu që Profeti, në një farë kuptimi, është personi që punon fort që njeriu të qëndrojë brenda trajektores së vet. Në një hadith të Profetit thuhet: *"Çdo njeri lind në natyrën e pastër islame. Më pas janë prindërit e tij, që e bëjnë atë të krishterë, hebre apo zjarrputist..."* (Buhari, Xhenaiz 92, Muslim, Kader 22.) Po të lexohet me kujdes, do të kuptohet se në hadith nuk përdoret shprehja *e bëjnë mysliman*, sepse, të jesh në përputhje me natyrën njerëzore, do të thotë të vish në këtë botë si mysliman. Pra, kur njeriu nis për udhë, Allahu e lë atë pikërisht në drejtimin e duhur për të vazhduar udhën.

Të gjitha krijesat janë në paqe me Allahun pa kushte dhe pa diskutim. Pikërisht këtë paqe tregon në çdo sekondë edhe harmonia dhe përputhshmëria e madhe që ekziston në gjithësi. Njeriu është krijesa e vetme, që mund ta vërë në rrezik këtë paqe dhe këtë harmoni që ekziston

në gjithësi. **“Ata të cilët shkelin besën e Allahut, pasi e patën dhënë, ndërprejnë atë që ka urdhëruar Allahu për ta mbajtur lidhur dhe bëjnë ngatërresa në Tokë; ata janë njëmend të shkatërruar.”** (Bekare, 27) **Shkatërrimi në tokë dhe në det është shfaqur si pasojë e punëve të këqija të njerëzve, kështu që (Allahu) do t'i bëjë “të shijojnë” pjesë nga ajo që kanë punuar, me qëllim që të kthehen** (në përmirësim). (Rum, 41) Në qoftë se njeriu dëshiron të përfshihet në këtë paqe universale si një anëtar i paqes, duhet të pranojë Islamin, në mënyrë që të këndojë së bashku me korin e krijesave që i këndojnë paqes universale. Kjo do të thotë që feja islame është paqe. Kjo do të thotë që, kur njeriu bëhet mysliman, nënshkruan me Allahun “marrëveshjen e paqes”. Në këtë kuptim edhe Profeti është ambasadori i paqes, ingarkuar me detyrën që të vendosë paqen universale.

Universi funksionon sipas ligjeve të caktuara. **“Sunduesi i qiejve dhe i Tokës, i Cili nuk ka bir e nuk ka ortak në pushtet; i Cili ka krijuar çdo gjë dhe e ka rregulluar si duhet!”** (Furkan, 2) Kurani i ka quajtur sunetullah këto ligje universale. Çdo krijesë duhet të veprojë në përputhje me ligjet fiziologjike dhe biologjike. **“I tillë ka qenë ligji i Allahut edhe më parë e ti kurrë nuk do të gjesh ndryshime në ligjin e Allahut.”** (Feth, 23) **“Ky ishte ligji Ynë për të dërguarit e ardhur para teje, kështu që edhe ti nuk do të gjesh shmangie nga ligji Ynë.”** (Isrâ, 77) Nënshtrimi i tyre arrihet nëpërmjet këtyre ligjeve. Pra, në një kuptim, ata janë myslimanë të bindur. Njeriu bëhet mysliman me vullnetin e tij, duke u përfshirë në këto ligje, që mund të quhen përcaktim (kader) universal.

Liria e njeriut duhet vlerësuar në këtë kontekst. Peshku në det, shqiponja në qiell dhe fara e bimës në tokë janë të lira. Në qoftë se peshku kërkon lirinë e tij përtej detit dhe del në tokë, kjo është fatkeqësi për të. Prandaj, rruga që e shpie njeriun tek takimi me Zotin, është rruga që e bën të lirë atë, që e ruan atë në gjendjen që është krijuar, pa e këputur lidhjen mes së kaluarës dhe së ardhmes së tij, duke e ruajtur të delirë në natyrë. Të gjitha krijesat janë të lira në shtëpinë dhe në vendlindjen e vet. Shtëpia dhe vendlindja e njeriut është feja islame.

Feja është një lidhje dhe urë... **“Të gjithë mbahuni fort për litarin e Allahut (Kuranin) dhe mos u përçani...”** (Al-i Imran:103.) Islami është litari dhe ura që e kalon njeriun në gjendje të sigurt prej lindjes drejt vdekjes, pa e marrë me vete rrjedha që quhet botë. Njeriu do të kthehet tek Ai në fund fare. Pra, rrethi do të mbyllet. Problemi është se si do të përfundojë ky udhëtim. Me vetëdijen e shprehur aq mirë nga poeti me fjalët: “Mos ma zgjat më shumë syrgjynosjen time në këtë botë” dhe duke thënë fjalët: “E kush flet më bukur se ai që thotë: **“Unë, me të vërtetë jam mysliman.”** (Fusilet, 33) apo i penduar duke thënë fjalët: **“Më mirë të kisha qenë dhë sesa njeri”**, mund të jesh në udhën e drejtë. Fjalët: **“Na udhëzo në rrugën e drejtë”** në një farë kuptimi janë lutja e dëshirës dhe përpjekjes për të qenë udhëtar i kësaj udhe. Me fjalë të tjera, kjo lutje nënkupton: “O Zot! Unë jam nisur udhës për tek Ti, prandaj

më mundëso një udhëtim të lehtë”. Nuk ka asnjë dyshim se ky udhëtim është i vështirë, por udhëtar i di se ky udhëtim ka për të përfunduar një ditë dhe ai do të jetë i lumtur kur ta ketë përfunduar atë. Prandaj, udhëtar i kësaj udhe nuk mund të ankohet për udhëtimin e tij. E vetmja frikë është se mos del nga rruga e drejtë. Të dalësh nga rruga e drejtë, do të thotë të bëhesh njëri nga ata që janë **“magdubi alejhim...”**.

Feja islame është feja e pyetjes: “A nuk jam Unë Zoti juaj?” Islam është emri i respektimit të Besës së Madhe. Të hysh në Islam, do të thotë të jesh besnik. Të hysh në Islam, do të thotë të hysh në rrugën e drejtë dhe të vish në vete. “Islami nuk bën gjë tjetër, përveç se i kujton njerëzimit dëshminë e parë që ai ka bërë ndaj Zotit. Hyrja në Islam do të thotë kujtesë dhe kthim në origjinë.” Nuk ka dyshim se njeriu nuk është i vetëmjaftueshëm. Asnjë ideologji dhe besim tjetër përveç Islamit nuk e vë njeriun në paqe me veten e tij dhe me Allahun. Për këtë arsye, çdo gjë veç Islamit do të thotë shmangie nga trajektorja, tëhuajësim dhe largim nga thelbi. **“Kush kërkon tjetër fe përveç Islamit, nuk do t'i pranohet dhe ai në botën tjetër do të jetë i humbur.”** (Al Imran, 85) Feja islame është rruga organike dhe e natyrshme e njeriut. Çdo rrugë tjetër veç Islamit, është joorganike, me hormone artificiale dhe e rreme.

Sistemi islam i besimit shprehet me konceptin e monoteizmit (tevhid). Monoteizëm do të thotë bashkim dhe unifikim. Pra, në kontekstin e njësisë së Krijesit njeriu duhet të përfshihet në këngën e vetme të përlulesisë ndaj Zotit që këndon e gjithë gjithësia dhe këtë duhet ta bëjë në mënyrë të natyrshme dhe me vullnetin e tij.

Në çdo periudhë të historisë kanë ndodhur shmangie nga natyra e pastër njerëzore, por në kohët tona moderne shmangia është shndërruar në një mosbindje sistematike. Në një farë kuptimi, njeriu modern ka dalë nga trajektorja e vet dhe e ka braktisur vendin e tij. E ka braktisur shtëpinë e tij. Pikëpamja moderne e ka nxjerrë njeriun nga rruga dhe e ka bërë atë të huaj me veten e tij. Ajo i ka hapur luftë çdo gjëje që mundëson lidhjen me të vërtetën absolute. Ajo e ka mashtruar njeriun duke e bindur se ai është i zoti i vetes dhe e ka reduktuar jetën vetëm në këtë botë. Ajo u bënte thirrje njerëzve se do t'u krijonte parajsën në këtë botë, por ngado që ka kaluar, ka sjellë shkatërrimin e jetës. Rugët janë shtuar dhe numri i madh i tyre ka bërë që edhe njeriu të humbasë rrugën e drejtë. Sasia e madhe do të thotë shpërndarje, copëtim dhe arratisje nga vetja. Të bëhesh si gjithë të tjerët. Ai fenomen që quhet globalizim, në fakt nuk është gjë tjetër përveç se procesi ku të gjithë individët unifikohen në një prototip. Njeriu tani nuk sheh më nga qiejt dhe nga horizontet, por sheh vetëm mishin dhe barin. Ajo që është në qendër të vëmendjes sonë, në të vërtetë vlen vetëm për të pajisur njeriun në rrugën e tij.

Po ne myslimanët, ku jemi dhe çfarë shohim? A është rruga jonë rruga e të nënshtruarve ndaj Zotit, ashtu siç e ka edhe emrin feja jonë, apo është rruga që na shpie në rrugica pa krye? Çfarë mendimi keni ju në lidhje me këtë çështje?

ARMIKU I VËRTETË I ISLAMIT DHE MYSLIMANËVE ËSHTË INJORANCA

Ma. Muhidin Ahmeti

"Kush dëshiron lavdi e pushtet, ta dijë se e gjithë lavdia e pushteti i takojnë Allahut. Tek Ai ngjiten fjalët e bukura, ndërsa veprën e mirë Ai e ngre Vetë. Sa i përket atyre që kurdisin të këqija, ata do të kenë dënim të rëndë dhe dredhitë e tyre do të dështojnë."
(Fatir, 10)

"Në kushtet e sotme të jetës zotëron ky ligj absolut: Ajo racë që nuk i vlerëson talentet e veta, është e dënuar me shkatërrim... Sot ne e çojmë përpara jetën tonë, por nesër shkenca do të shkojë edhe një hap më përpara e për fatin e njerëzve analfabetë nuk do të ketë mëshirë." (Alfred North Whitehead)

Në kohët e vështira të ditëve tona, në këto kohë kur vala e materializmit vrastar ka pushtuar shpirtat e dëshpëruar të njerëzve, te të cilët është zbehur dhe dobësuar besimi në Zotin dhe shpresa në mëshirën e Allahut (xh.sh.), në mënyrë të veçantë duhet bërë kujdes që kjo epidemi e rrezikshme të mos rrënojë në masë. Me kujdesin më të madh, nga ky rrezik duhet të ruajmë rininë tonë myslimane, shpresën e Kosovës, shpresën e Islamit në Kosovë dhe nuk duhet lejuar që kjo epidemi e rrezikshme që na ka kapluar ne më të vjetërve, të fillojë t'i shkatërrojë radhët e rinisë. Edhe pse mendoj se virusi i epidemisë së xhunglës ka filluar t'i prekë edhe ata, megjithatë besoj se ende ka kohë derisa nuk është bërë shumë vonë.

Për të pasur siguri dhe garanci për ruajtjen e identitetit të gjeneratës së ardhshme janë dy elemente të pandashme që njëkohësisht janë edhe alternativa e shpëtimit tonë dhe fëmijëve tanë. Ato janë besimi (edukata) dhe arsimimi (dituria).

Besimi paraqet ikje nga dimri i ftohtë dhe i errët i materializmit drejt dritës së diellit pranveror të besimtarit. Ai do të thotë jetë dhe shpresë për të ardhmen.

Njeriu pa shpresë është depresiv dhe i trishtuar. Bota bashkëkohore, që përpëlitet në vorbullën e mosbesimit e të nihilizmit është një botë e tjetërsuar nga Zoti dhe tekembramja e tjetërsuar edhe nga vetvetja. Jo vetëm që e ka humbur Zotin, por ka humbur edhe veten. Prandaj, sot si asnjëherë më parë, i duhet rinisë sonë besimi në Zotin e Madhërishëm për t'ia kthyer asaj besimin në vetvete, për t'i lidhur hallkat e ekuilibrit në jetën e individit dhe të shoqërisë. Ai është identiteti më madhështor i njeriut si vazhdimësi e mbamendjes së shpirtit, ndërsa dija është e drejta më e madhe e njeriut si kërkesë për liri.

Prandaj, të besosh sot, do të thotë të dish se gënjeshtria nuk është e vërtetë; se errësira nuk është dritë; që e keqja nuk është e mirë; që dhuna nuk është drejtësi; që paarsyeshmëria (marrëzia) nuk është urtësi. Të besosh, pra, është të kthjellohesh, të zgjohesh nga gjumi letargjik, të vetëdijësohesh dhe t'i shohësh gjërat me syrin e besimit, me syrin e shpirtit. Pejgamberi (a.s.), ka thënë: ***"Njerëzit janë në gjumë, kur vdesin zgjohen."*** Ndërsa ajetet vijuese përshkruajnë shumë qartë gjendjen e mësipërme: ***"Nuk janë, kurrsesi, njësoj i verbëri dhe ai që sheh, as errësira dhe drita, as freskia (e hijes) dhe vapa. Po ashtu, nuk janë kurrë të barabartë të gjallët dhe të vdekurit."*** (Fatir, 19-22)

Të besosh, do të thotë të dish se besimi është çështje publike e mosbesimi çështje private. Nuk ka popull në histori, që nuk ka pasur besimin e vet, kulturën e vet dhe traditat e veta. Besimi nuk mund të imponohet me dhunë, për arsye të faktit se besimi i vërtetë në thelbin e vet është i natyrshëm. Mosbesimi imponohet me dhunë (siç e bëri komunizmi), sepse është i panatyrshëm.

Ndërsa të dish, do të thotë të besosh se Zoti i ndihmon ata që e ndihmojnë veten e tyre, që Zoti nuk do

ta ndryshojë gjendjen e një populli, përderisa ai vetë nuk përpiket.

Të dish, do të thotë të besosh se dituria është pasuri që s'mund të plaçkitet, se dituria është dhuratë e Zotit, e cila duhet ruajtur; se dituria është lumturi të cilën s'guxojmë ta humbasim; se dituria është siguri dhe investimi i jetës; se dituria është pushtet dhe fuqi, që sjell paqen dhe lirinë.

Nga kjo kuptojmë se nuk ka gjë më të fuqishme se dituria, mbretërit sundojnë popujt, por dijetarët sundojnë mbretërit. Një dijetar është më i fuqishëm kundër shejtanit se njëmijë njerëz të devotshëm. Dituria mund t'i lëvizë malet dhe asnjë forcë në botë nuk mund ta mposhtë atë.

Ndihem i paaftë t'i përmend të gjitha veçoritë e dijes. Dija, mësimi është dritë, që të ruan nga verbëria. Dituria është maja e malit, që ofron mbrojtje dhe kushdo që strehohet dhe ngryset në gjirin e saj, është i sigurt nga fatkeqësia. Dituria (të mësuarit) të shpëton, deri sa bota të përmbysset. Mbështetu tek ajo edhe kur shpirti është duke të dalë. Kush e dëshiron dhe e kërkon diturinë, do të plotësojë shumë dëshira. Në qoftë se e nxë, i ka realizuar të gjitha qëllimet. O mendje! Dituria është në pozitë të lartë e Zoti yt. Nëse e merr atë, nuk ka rëndësi pozita as pushteti i tokës.

Mbajeni në mend si myslimanë: armiku i Islamit nuk është as Perëndimi as Lindja. Armiku i vërtetë i Islamit është xhahilijeti, padituria, injoranca, është konfuzioni dhe topitja (letargjia), është mosinformimi dhe indiferentizmi i myslimanëve karshi dukurive dhe ngjarjeve që u përkasin vetë atyre e pastaj besimit të tyre, kulturës dhe politikës, etj.

Prandaj, armiku i vërtetë i Islamit është egoizmi, smira dhe përtacia e shpirtit të ulemasë, mospërdorimi i arsyes së intelektualëve dhe qëndrimi pasiv i studentëve ndaj së ardhmes së tyre vetjake.

Dituria zbulon pasurinë e besimit, ndërsa besimi nxit dëshirën për dije. Me shtimin, zgjerimin e horizontit të diturisë forcojmë besimin, fenë, dhe i zbulojmë sekretet e jetës kështu bëhemi të aftë të jetojmë në pajtim me urdhrat e Zotit (xh.sh.).

Por, që të jetojmë në pajtim me urdhrat e Zotit (xh.sh.), duhet të armatosemi me armën më të fuqishme që na e dhuroi Vetë Ai. Ajo është dituria, dituria për individin, familjen dhe kombin. Popujt, të cilët shpesh historia nuk i ka përkëdhelur, sikurse jemi ne shqiptarët, me kufijtë tanë të përgjakshëm, me shtetet fqinjë që nuk na e duan të mirën, duhet t'i mbledhim të gjitha forcat, që nga venat e këmbës deri te damarët e qafës, bashkë me të edhe fuqinë e kokës e të trurit, që të vijmë

te gjallëria, që me ndonjë gisht sekret të Zotit ripërtërihet. Para së gjithash, neve na duhet një ripërtëritje e mendimit, shpirtit dhe mentalitetit. Na duhet lindja e përgjegjësisë së mendimit, shpirtit dhe qëndrimit ndaj jetës. D.m.th. asgjë nuk do të ndryshojë në jetën tonë, po që se ne nuk fillojmë vetë ta çajmë detin e pastaj Allahu do të na hapë jo dymbëdhjetë, por dymbëdhjetë mijë rrugë dhe po aq mënyra për të na shpëtuar.

Jemi bindur se të dobët i duhet fuqia e jo mëshirimi e keqardhja. Kjo tregon se ripërtëritja jonë duhet të jetë në mendje e fuqi e jo në lot e vaj. Xhiahadi ynë nuk duhet të shkojë rrugëve të shkatërrimit, urrejtjes e vrasjes së njerëzve, por rrugëve të mësimi e të ndërtimit. Shpata e Islamit është penda (lapsi). Zoti është betuar në lapsin dhe atë që shkruhet me të. Shpallja e besimit islam filloi me fjalën "mëso (lexo)".

Islami nuk ka nevojë për shpatën. Shpata paraqitet atje ku nuk është e pranishme logjika. Mirëpo, karshi nesh nuk janë gjithmonë luftëtarët e logjikës. Për këtë arsye, kur është fjala për përdorimin e shpatës, Islami është realist e jo idealist. Ideale do të ishte të thyeshin të gjitha shpatat, mirëpo, a është e mundur diçka e tillë...?

Prandaj, neve na duhet dija, mësimi, zhvillimi, krijimi i kushteve dhe realizimi i fuqive të mëdha të dynjallëkut. Të kesh shumë dynjallëk, nuk do ta dëmtonte aspak vendin dhe pozitën tonë në Ahiret, vetëm nëse me atë dynjallëk do të dinim çfarë të bënim. Çështja e të gjitha çështjeve, jo vetëm për shqiptarët, por edhe për popujt e tjerë myslimanë, është se a do t'i bëjnë ata më në fund vetes një vend dinjitoz në botën bashkëkohore. Nuk është blasfemi (gjynah) të thuash që shkalla e tyre në atë botë do të varet nga shkalla e tyre e kësaj.

Dhe së fundi, o Zot i Mëshirshëm forcoje besimin në zemrat tona! Udhëzoji në rrugë të mbarë familjet tona! Forcoje unitetin në xhematet tona! Forcoje paqen në atdheun tonë! Shpejtoje lirinë e plotë dhe pavarësinë e shtetit të Kosovës! Jepi fuqi Umetit tonë! Zot i Mëshirshëm! Jepu të sëmureve shëndet! Fukarenjve furnizim! Të persekutuarve kthim në shtëpitë e tyre! Të burgosurve lirinë! Mbrojtësve tanë (ushtrisë sonë të ardhshme) ndihmë e forcë! Pasuroji të parët tanë (liderët) me urtësi dhe guxim! Ulematë tanë me dituri dhe sinqeritet! O Allah i Mëshirshëm! Fisnikëroji të gjithë njerëzit me dashuri e mëshirë! Pastroji zemrat e njerëzve nga smira, urrejtja dhe e keqja! O Zot, pashë mirësinë Tënde të pakufishme, dhuroji gjithë botës udhëzimin dhe mëshirën Tënde!

Amin!

Libër të zgjedhura

Ferid Piku

Ëmbëlsia E BESIMIT

Profeti Muhamed (a.s.), ka thënë në një hadith: “Ai që ka tri gjëra, do ta shijojë ëmbëlsinë e besimit: Të dojë Allahun dhe Profetin (a.s.), më shumë se çdo gjë tjetër, ta dojë tjetrin vetëm për hir të Allahut dhe të urrejë kthimin në mosbesim, siç urren të hidhet në zjarr.”

Pse sakrifikojmë kaq shumë për fëmijët tanë? Pse bëjmë çdo gjë për ta? Sepse ne i duam fëmijët, pasi fëmija është nga krijesat më të dashura në këtë botë dhe bëjmë çdo gjë në emër të kësaj dashurie. Ne lodhemi shumë për të fituar pasuri. Për hir të saj bashkohemi dhe ndahemi me të tjerët. Për të lodhemi gjithë ditën, sepse shpirti i njeriut e do pasurinë dhe ëmbëlsinë e saj.

Kur një punë bëhet monotone, pa dashuri e kënaqësi, ajo nuk zgjat shumë. Nëse njeriu nuk e do një punë, ai nuk e bën atë kurrë me qejf, ndërsa punën që do e bën me qejf të madh. Çdo gjë që bëjmë, e bëjmë sepse kemi dashuri për të dhe nuk ka rëndësi nëse e themi këtë apo vetëm e ndjejmë.

Po besimi në Allah, a është dashuri? Shumë myslimanë mundohen ta trajtojnë besimin në Zot si një tërësi rregullash, që duhen zbatuar dhe disa adhure që duhen kryer. “Duhet ta bësh këtë gjë, duhet t’i besosh Zotit etj.” Kur dikush pyet përse duhet t’i bëjë këto gjëra, ne përgjigjemi: “Sepse kështu duhet.”

Besimi në Allah nuk qëndron vetëm në rregulla dhe fjalë, por është më shumë se kaq. Ai në radhë të parë është ndjenjë, dashuri dhe ëmbëlsi. Nëse nuk e ndjen dashurinë për Zotin, për Profetin e Tij dhe për fenë e Tij, ti nuk do ta vazhdosh dot gjatë këtë rrugë. Nëse nuk e ndjen ëmbëlsinë e kësaj rruge, të duket njëllloj si me fe si pa fe.

Besimi në Zot është dashuria dhe ëmbëlsia më e madhe. Ëmbëlsia e besimit në Zot nuk krahasohet me asnjë ëmbëlsi tjetër, që ekziston mbi shpinën e kësaj toke. Ta ndjesh ëmbëlsinë e besimit, do të thotë të ndjesh rehati në mendjen tënde, ta kesh mendjen të qetë. Ta ndjesh ëmbëlsinë e besimit, do të thotë të ndjesh qetësi në zemrën tënde. Ndryshe nga shumë zemra të tjera, që lëvizin për çdo moment, zemra jote është e qetë, me fjalë të tjera, me besim të zgjerohet kraharori. A të ka ndodhur të të shtypet kraharori dhe të mos marrësh dot frymë lirisht? Ndërsa besimi në Zot ta hap kraharorin dhe ti merr frymë natyrshëm, edhe pse të tjerët kanë ankth shumë të madh.

Ta ndjesh ëmbëlsinë e besimit do të thotë që Allahu (xh.sh.), të të ruajë dhe të të japë dritë, edhe pse njerëzit e tjerë nuk e kanë këtë dritë. Ëmbëlsia e besimit është e butë. Ajo futet në trupin tënd pa u ndier, si uji në kërcellin e bimëve, por, nëse nuk ka ujë, bima vdes. Ashtu vdes edhe zemra e njeriut, nëse brenda saj nuk ekziston besimi në Zot. Ajo futet te njeriu, ashtu siç futet gjaku nëpër damarë. Nëse për një moment gjaku ndalon, njeriu ka probleme të mëdha, edhe pse nga pamja e jashtme të duket se është për mrekulli.

Profeti Muhamed (a.s.), i donte shumë besimtarët dhe e dinte se të arrish ëmbëlsinë e besimit, është kulmi i kësaj bote dhe botës tjetër, prandaj i këshillonte dhe i nxiste me dy-tre fjalë të shkurtra shokët e tij, që ta arrinin lehtësisht ëmbëlsinë e besimit.

Subhanallah! Profeti (a.s.), fliste gjithmonë shkurt dhe kuptohej nga njerëzit, kurse ne na duhet të flasim gjatë, që t’i mbushim mendjen njëri-tjetrit. Profeti (a.s.), thoshte: “A doni t’ju tregoj për tri gjëra, të cilat, nëse i bëni me sinqeritet, do ta shijoni ëmbëlsinë e besimit?”² Kur njeriu e shijon ëmbëlsinë e besimit,

1. **Hadith i vërtetë.** Buhariu (16) dhe Muslimi (43).

2. Shiko referencën paraprake.

thotë ashtu siç kanë thënë të parët tanë: "Vallahi, në disa momente kalon diçka aq e ëmbël dhe aq e bukur në zemrën time dhe, nëse banorët e xhenetit përjetojnë atë që përjetoj unë tani, ata qenkan për mrekulli!" Ndërsa dikush tjetër thoshte: "Sikur ta dinin pasanikët se çfarë ëmbëlsie kemi ne në zemrat tona, do të luftonin për të na e marrë, qoftë edhe me shpatat e tyre."

Le t'pyesim veten tonë sinqerisht nëse kemi ndjerë ndonjëherë ëmbëlsi në zemrat tona. A të ka ndodhur ndonjëherë të falësh dy rekate e të duash që këta dy rekate të mos mbarojnë kurrë? A ke bërë ndonjëherë ndonjë punë dhe të është dukur se, edhe nëse Zoti të jep gjithë dynjanë nuk e krahason me ëmbëlsinë e asaj pune? Nuk është kusht që ëmbësia e besimit të zgjasë shumë. Ajo zgjat pak, por nuk krahasohet me gjithë kënaqësitë e kësaj dynjaje.

Profeti (a.s.), ka thënë: *"Rruga e parë për të shijuar ëmbëlsinë e besimit është ta duash Allahun (xh.sh.) dhe të Dashurin e Tij, më shumë se çdo gjë tjetër që ekziston në gjithësi."* Ne i duam fëmijët tanë, gratë tona, familjet tona, farefisn tonë dhe për ta rropatemi dhe bëjmë çdo gjë. Këtë e bëjmë nga dashuria që kemi për ta. Kur dashuria për Allahun (xh.sh.), të jetë më e madhe se çdo gjë tjetër, atëherë do ta ndjejmë ëmbëlsinë e besimit në Zot.

Ta ndjesh ëmbëlsinë e besimit, do të thotë ta duash fenë e Zotit, ta duash ligjin e Zotit, sepse ka ardhur prej Tij. Është e thjeshtë të thuash se e do Zotin dhe Muhamedin (a.s.), por dashuria ka tregues. Ti s'mund të pretendosh se e do dikë, kur nuk bën asgjë për të. Nëse nuk bën asgjë, atëherë ti nuk e do atë njeri, prandaj mos gënje veten tënde e as të tjerët me fjalë të bukura.

Ta ndjesh ëmbëlsinë e besimit, do të thotë ta duash fenë e Zotit dhe jo thjesht ta zbatosh atë. Mos të të duket feja e Zotit barrë, sepse ajo nuk ka ardhur si barrë për të na rënduar. Allahu (xh.sh.), nuk ka nevojë ta çojë fenë e Tij barrë përmbi njerëzit. Vallahi, feja e Zotit është privilegj. Allahu (xh.sh.), do që të ta lehtësojë rrugën me këtë fe dhe nuk do që të t'i vështirësojë punët.

Ta duash Allahun (xh.sh.) dhe Muhamedin (a.s.), do të thotë t'i duash besimtarët, ata që venë ballin në sexhde për Zotin, ata që marrin abdest për Zotin, ata që kanë frikë haramin, ata që vrapojnë pas urdhrit të Zotit. Duaji këta njerëz, edhe sikur të jenë të zinj nga lëkura, edhe sikur të jenë nga ato zona, që ti nuk i ke qejf, edhe sikur të mos jenë prej fisit tënd apo bashkëkombësit e tu. Duaji këta njerëz, se ata janë të dashurit e Zotit, duke filluar nga profetët e Zotit, pastaj te dijetarët, te evlijatë e Zotit, te hafizët dhe te ata që përmendin Zotin. Pra, duaji këta njerëz vetëm për

hatër të Zotit.

Ta duash Zotin do të thotë të ndjekësh rrugën e Tij me kënaqësi e me ëmbëlsi. Thuhet se njëri nga sahabët, sa herë që falte namaz lexonte suren *Ihlas* në rekatën e dytë. Njerëzit u mërzitën nga kjo gjë dhe thoshin me vete: "A nuk di sure tjetër ky njeri?" Ata shkuan dhe i thanë Profetit (a.s.): "O Profet i Zotit, imami jonë na ka mërzitur pak, sepse gjithmonë në rekatën e dytë të namazit lexon suren *Ihlas*". Profeti (a.s.), u tha: *"Shkoni dhe pyeteni imamin tuaj se përse e bën diçka të tillë."* Kur e pyetën imamin, ai u përgjigj: "Vallahi, e dua shumë këtë sure, sepse ajo ka cilësitë e Zotit. Kur lexoj këtë sure, më kujtohet Zoti. Unë e dua Zotin dhe prandaj e dua edhe këtë sure". Atëherë Profeti (a.s.), e përgëzoi atë imam, duke thënë: *"I thoni atij njeriu se edhe Allahu (xh.sh.), e do atë, sepse ai do suren Ihlas, që është surja e Zotit."*³

Kush i do besimtarët, kush e do Kuranin, ai e do edhe Allahun (xh.sh.). Dikush e pyeti Muhamedin (a.s.): "O profet i Zotit, kur do të bëhet Kiameti?" Profeti (a.s.), ia ktheu: *"Çfarë ke përgatitur ti për Kiamet?"* Sahabi iu përgjigj: "Vallahi, nuk kam bërë shumë punë, por unë e dua Allahun (xh.sh.) dhe të dua edhe ty". Pas kësaj Profeti (a.s.), i tha: *"Ti do të jesh me ata që t'i do zemra."* Kur sahabët e dëgjuan këtë thënie, filluan të qanin nga gëzimi, sepse të gjithë e donin shumë Zotin dhe Muhamedin (a.s.).

Atij që ndjen ëmbëlsinë e besimit në Zot, nuk do t'i hyjë në sy asnjë ëmbëlsi dhe asnjë pasuri tjetër. E lus Allahun (xh.sh.), të fusë në zemrat tona dashurinë për Të, të fusë në zemrat tona ëmbëlsinë e besimit në Zot.

Hadithi vazhdon: *"Ta duash tjetrin vetëm për hir të Allahut."* Të mos e duash tjetrin për interes, sepse

3. Hadithi i vërtetë. Buhariu (774) dhe Muslimi (813).

sado i madh qoftë interesi, ai do të mbetet i vogël, ngaqë është prej dheu, ndërsa ta duash tjetrin për hatër të Zotit kjo vjen prej qiellit. Ta duash tjetrin, jo sepse e ke të afërm apo se pi kafe apo se luan futboll me të, por vetëm për hatër të Atij që i do besimtarët. Prandaj, ne i duam të gjithë profetët e Zotit, edhe pse nuk i kemi parë ata kurrë me sy. I duam shokët e Profetit (a.s.), edhe pse nuk kemi ndenjur me ta. I duam njerëzit e mirë, edhe pse ndoshta nuk i kemi parë kurrë. Ne i duam të gjithë besimtarët dhe nuk kemi urrejtje ndaj tyre.

Tregohet se Ahmed Ibn Hambel, një dijetar shumë i madh, shkoi nga Bagdadi në një vend tjetër. Nata e zuri në xhami, por pasi u fal namazi i jacisë, pastruesi i saj, i cili nuk e njihte, i tha: "Dil se do të mbyll xhaminë dhe nuk lejohet askush të rrijë këtu." Imam Hambeli doli në shi dhe nuk dinte ku të strehohej. Dikush e pa dhe i tha: "O njeri, pse rri në mes të shiut?" Imam Hambeli u përgjigj: "Vallahi, nuk kam ku të rri sonte." "Hajde tek unë" - ia ktheu tjetri. Ky person e mori Imam Hambelin në shtëpinë e tij, ia ndërroi rrobat dhe u ulën të dy. Imam Hambeli shikoi se ky njeri e përmendte shumë Zotin. U habit nga kjo gjë dhe e pyeti: "O njeri, po e shoh se ti po e përmend shumë Zotin. Ç'është kjo punë?" Burri ia ktheu: "Vallahi, nuk më ka dalë keq nga kjo punë. Me këtë përmendje që bëj, Allahu (xh.sh.), më ka dhënë një sekret. Për çdo dua që bëj, më vjen përgjigja. Vetëm një dua nuk më është plotësuar dhe inshallah ma pranon Zoti, para se të ndërroj jetë. E kam lutur Zotin të mos ma marrë shpirtin pa u takuar me dijetarin e madh Ahmed Ibn Hambel dhe shpresoj se Zoti do të ma pranojë këtë dua." Atëherë Imam Ahmedi i tha: "Allahu (xh.sh.), ta ka pranuar lutjen, sepse unë jam Ahmed Ibn Hambel." Atëherë ky person filloi të qante dhe ta përqafonte Imam Hambelin. Imam Hambeli u habit dhe pyeti: "Po ti kush je?" Ai tha: "Unë jam Is'hak Ibn Rahauej", (një tjetër dijetar i madh).

Ata nuk kishin telefona, s'ishin takuar më parë në ndonjë konferencë, por ishin takuar me gjuhën e shpirtit dhe me gjuhën e zemrës. Kjo është dashuria për hatër të Zotit.

Ta duash vëllain tënd për hatër të Zotit, do të thotë t'ia qash hallin, kur ai ka hall e të mos bësh sikur nuk dëgjon. Nëse ke mundësi ta ndihmosh, ndihmoje ose të paktën lehtësoja hallin. Tekefundit, bëji të ditur se të vjen keq për të. Kjo është dashuria. Përndryshe, dashuria është fjalë që e merr era.

Ta duash vëllain tënd për hatër të Zotit, do të thotë ta vizitosh atë. Dikush mori një rrugë të largët për të vizituar vëllain e tij mysliman. Rrugës ai takoi një melek në formë njeriu, i cili e pyeti: "Për ku je nisur o njeri?" Ai iu përgjigj: "Po shkoj të vizitoj vëllain tim për hatër të Allahut (xh.sh.). Meleku e pyeti: "Mos ke

ndonjë hall, që ai mund të ta zgjidhë apo ke tregti apo miqësi me të?" Burri u përgjigj: "Jo vallahi, nuk kam as hall as tregti e as miqësi, por e dua për hir të Allahut (xh.sh.) dhe po shkoj ta vizitoj vetëm për hir të Tij." Atëherë meleku i tha: "Unë jam meleku i Zotit. Më ka dërguar Allahu (xh.sh.), të të them, se edhe Allahu (xh.sh.), të do ty ashtu siç do ti vëllain tënd." Në lidhje me këtë, Muhamedi (a.s.), ka thënë: "Ditën e Gjykimit do të ketë disa njerëz, që i kanë fytyrat plot dritë. Ata janë në podium drite. Nuk janë as profetë e as dëshmorë, por profetët dhe dëshmorët i kanë zili. Ata janë njerëzit, që u deshën vetëm për hir të Allahut (xh.sh.). Atë ditë kur njerëzit kanë frikë, ata nuk do të kenë frikë".⁴

Ta duash vëllain tënd për hatër të Zotit, do të thotë t'ia falësh gabimin. Të gjithë jemi njerëz dhe bëjmë gabime. Ndonjëherë bëjmë gabime shumë të mëdha ndaj njëri-tjetrit. Por, kur ta duash vëllain tënd për hir të Allahut (xh.sh.), duhet ta kesh zemrën e madhe. Fale o njeri, se Zoti e ka faljen më të madhe. Nëse Allahu (xh.sh.), do të na gjykonte ne për veprat tona e të thoshte, se filanin nuk e fal për këtë gabim, këtë tjetrin nuk e fal për një gabim tjetër, atëherë ne do të ishim të mbaruar.

Mëso prej cilësisë së Allahut (xh.sh.). Ai është Falës i madh dhe sidomos besimtarin e fal shumë, sepse besimtari thotë: "O Zot, më fal!" Jo vetëm e thotë, por e përjeton dhe e ndjen thellë kur bën gabim dhe pendohet e kërkon falje. Allahu (xh.sh.), e fal këtë njeri.

Pjesa e fundit e hadithit është: "Të urrejë njeriu që të kthehet në mosbesim, ashtu siç urren të kthehet në zjarr." Nëse të thuhet ta lësh besimin ose përndryshe do të futesh në zjarr, ti duhet të zgjedhësh zjarrin. Të gjithë e kemi përjetuar rrugën e keqe në një formë apo në një tjetër, madje mund të kemi qenë pjesë e rrugës së keqe, por Allahu (xh.sh.), na ka marrë si me dorë dhe na ka nxjerrë në rrugën e Tij.

A e falënderon Allahun (xh.sh.), për këtë gjë apo të duket se besimi është një mënyrë jetese dhe thua: "Ne falemi ata nuk falen, ne adhurojmë Zotin ata nuk e bëjnë diçka të tillë e kështu me radhë." Jo! Dije se ty të ka dhënë Allahu (xh.sh.), pasurinë më të madhe, dhuratën më të çmuar, besimin në Zot. Këtë dhuratë nuk ua jep shumë njerëzve të tjerë, edhe pse ata mund të kenë pasuri e pushtet më shumë se ti dhe mund të jenë njerëz edhe më të zgjuar. Falënderoj Zotin për të gjitha këto.

Ta urresh kufrin e ta duash besimin, do të thotë të thuash gjithmonë: "O Zot! Ty të falënderoj që më shpëtove me mëshirën tënde, se, nëse nuk do të më udhëzoje, unë do të isha prej të humburve." Mos e kra-

4. Hadith i vërtetë. Hakimi (4/471). Hakimi e vlerëson vargun e hadithit të vërtetë dhe me të pajtohet edhe Dhehebiu.

haso këtë besim me para. Mos e ki zili dikë që ka para, por që nuk ka besim, pasi ai nuk ka harmoni në shtëpi dhe zemrën e ka sterrë të zezë. Besimi nuk matet me para.

Të ndjesh ëmbëlsinë e rrugës së besimit, do të thotë ta falënderosh Zotin ditë e natë dhe falënderimi bëhet duke përhapur fjalën e Tij. Ashtu siç të udhëzoi Allahu (xh.sh.), në rrugën e drejtë, mundohu të bëhesh shkak që edhe dikush tjetër të udhëzohet, se rruga e Zotit ka vend për të gjithë.

Ta duash besimin, do të thotë të sakrifikosh për këtë gjë. Nëse të merret gjithë pasuria, të vdesin fëmijët, të merret pushteti që ke, nëse të merr Zoti sytë, duart dhe këmbët, dhe pas gjithë këtyre Allahu (xh.sh.) të le vetëm ëmbëlsinë e besimit në zemër, a s'më thua se çfarë do të zgjidhje? Këtu është provimi. Vijnë momente të caktuara në jetën tonë, ku me të vërtetë jemi në luhatje dhe shtrohet pyetja: "Të mbaj rrugën e Zotit apo pasurinë e kësaj dynjaje?" Besimtari pranon që, jo vetëm t'i merret gjithçka, por edhe sikur ta hedhin në zjarr, ai mban besimin e tij.

Pse u hodh në zjarr Ibrahim (a.s.)? Sepse e dinte se zjarri i dynjasë nuk krahasohet me zjarrin e Ahiretit dhe pranoi me kënaqësinë më të madhe të mbante besimin dhe të hidhej në zjarrin e kësaj dynjaje. Nuk iu lut askujt për ndihmë e as nuk u bë servil. Nuk kërkoi as ndihmën e Xhebrilit (a.s.), por tha: "Vetëm për Allahun (xh.sh.), kam nevojë."

Ka shumë njerëz që jetojnë në këtë botë dhe nuk kanë dëgjuar për pejgamberë, nuk dinë asgjë rreth fesë. Nuk dinë as për Kuranin, as për namazin, as për agjërimin, as për Zotin e as për Profetin (a.s.). Ç'do të bëhet me këta njerëz, kur të vdesin? Allahu (xh.sh.), është i Urtë dhe i Drejtë. Kur i ringjall këta njerëz, i pyet: "A njihni ndonjë libër të Zotit? A ju ka ardhur ndonjë profet?" Ata përgjigjen: "Jo". Pastaj Allahu (xh.sh.), i pyet: "A besoni në Zot?" Të gjithë përgjigjen njëzëri: "Po, besojmë në Zot". Atëherë, Allahu (xh.sh.), u thotë: "Përpara jush ka dy vende: njëri është zjarr, tjetri është parajsë. Kush beson tek Unë, të futet me shpejtësi te zjarri dhe jo te parajsa".

Ata që janë besimtarë thonë: "Si të thuash Ti, o Zoti ynë" – dhe shkojnë drejt asaj që duket si zjarr, por në fakt ajo vetëm pamjen e jashtme e ka si zjarr, por brendësia është xheneti i Allahut (xh.sh.). Ndërsa ata që e kanë besimin vetëm me fjalë, nisen drejt zjarrit, por e ndërrojnë rrugën dhe më pas nisen drejt asaj, që pamjen e jashtme e ka si xhenet, por brendësia është zjarr.

Ky është besimi në Zot dhe këtë besim nuk duhet ta krahasojmë me asgjë tjetër. Duhet t'i lutemi Zotit ditë e natë, duke thënë: "O Zot! Ti që më shpëtove nga rruga e gabuar dhe më fute në rrugën e drejtë, m'i forco

këmbët në këtë rrugë, dhe më bëj që shpirtin ta jap si besimtar". Mirësia më e madhe që Zoti mund t'i japë njeriut, është që ai ta mbyllë jetën e tij me besim.

Në fund mbetet shpresa jonë e madhe te Zoti, se Ai do t'i falë gabimet tona. Ai që me mëshirën e Tij na nxori nga errësira në dritë, inshallah me mëshirën e Tij, do të na bëjë të mundur që jetën tonë ta vazhdojmë në rrugën e kësaj drite, shpirtin ta japim me këtë dritë dhe të ringjallemi bashkë me këtë dritë.

Besimi në Zot nuk është as fjalë, as rregulla, as hytbe e as shkrime që lexohen. Të gjitha këto janë mjete. Besimin duhet ta ndjesh në zemër, se vetëm atëherë e kupton vërtetësinë e kësaj fjale. Sikur të jesh në vendin më të humbur, nëse ke Zotin me vete, ai do të jetë vendi më i ëmbël. Sikur të t'i marrë Zoti të gjitha, por të ta lërë zemrën, e cila pulson me besim, thuaj: "O Zot, Ti më ke dhënë shumë e unë nuk di si të të falënderoj për këto të mira".

Ky është besimi në Zot. Muhamedi (a.s.), ka thënë: "Nuk është devotshmëria me fjalë të bukura, as se çfarë bën ti përpara njerëzve, por ajo është këtu (duke treguar zemrën)"⁵ Prandaj, vetëm Allahu (xh.sh.), e di se kush është më i devotshmi.

Allahu (xh.sh.), na bëftë besimtarë të devotshëm. E lus Zotin e gjithësisë të na bëjë nga ata njerëz, që ndjejnë në shpirt e në zemër dashurinë për Zotin dhe dashurinë për Muhamedin (a.s.). O Zot! Bëje besimin gjënë më të ëmbël që ke krijuar mbi shpinën e kësaj toke, na bëj ta jetojmë jetën si besimtarë, shpirtin ta japim në rrugën e Muhamedit (a.s.) dhe të lutemi të na ringjallësh nën flamurin e tij.

Amin!..

5. Hadith i vërtetë. Muslimi (2564).

RANDSI E MARTESËS

Ku do qì kthejmë sytë rreth gjanavet të ndodhuna me një herë na çfaqet një e vertetë; randësi e martesës, shtjem sytë mbi shpiegët, një fuqië naturale e shohim qì këto i martohen dhe i shtohen për vazhdimin e farës tyne; shtazët, dhe këta prap t'udhëhequn nga kjo fuqië e dimë qì janë tue aplikuë me besnikë nënet e pa shkruëme të këtij Ligji naturelë.

Po bimërat, e Lulet; po fluturat e bukra qì fluturojnë mbi to! Si është e mundun pa një marrë-dhanëje shkëmbimtare të mprojnë racën e llojin e tyne! E dashuna Naturë! Si mbas Ligjit famshëm që të ka falun Krijuesi i vertetë sa mrekullisht je tue vazhduë në harmonin tande të kandëshme dhe të rregullshëm! Lulevet me dritën e vesen e mengjezit, me rrezet e Hanës u fale ambëlsinën e mjalit; fluturat e bletët i shtyte të shijojmë atë hualë t'ushqimshëm për vehte por ndërmjetësuër për martesën e luleve njena me tjetrën. Ti marton afshin avullin dhe krijon renë, me ererat e ndryshme kur rrëzonë gjethet në Vjeshtë pejosë tokën me plehurina të gjallshime për krijimin e një bimës së re; Me ererat bumbenë retë n'ujë, atë e ngref n'ajër dhe lëshon shinë kù është nevoja!

Ç'do lëvizje e dukshime dhe e pa pikasun n'është qì pjellë para teje një ndryshim, ky po bāhet në vazhdimë të martesës së fuqina njena me tjetrën; edhe lëshënjt e hapësirës në lëvizjet e tyne madhështore janë tue u krijuë, rrëmuë, e u shuë vetëm me marrë-dhanjet shëmbimtare të cilat pa dyshim në trajtën e martesës janë tue përplotësue qellimin kryesuer së fuqisë Krijuese.

Po njeriu vall! A është fije për fije si këto? Ky i udhëhequn nga ligji i eaturës a mjaftonë të mertohet si shtazët e si bimrat, si gjith fuqinat pa qënë i lidaun në ligjë jo vetëm materjale por edhe shpirtënore! Kjo problemë në shekujt e kaluëm si edhe sot midis shumë dijetarëve ka shkaktuë dyshimin i cili me të vërtetë si një sëmundje ngjitarake është tue përhapun peginjet damtuëse mbi bazat e qytetnimit.

Ç'është pra martesë? A vetëm një detyrë natyrale?

A po njerzënore edhe sociale? Mbasi njeriu me ndërgegjen qì ka ndodhet i ngarkuëm me ca detyra q'u përkasin edhe të tjerve naturisht martesë është një detyrë njerzënore edhe sociale; dashunia e Prindëvet kundrejt të pjellunve të t'ynë në mënyren mē të dhimshëme ka qënë e renjosur në shpirtin e njeriut qì ditën e krijimit kjo dashuni e dhimsunië ka krijuë bazën e bashkë-rrojtjes; e mprojtjen kundrejt egërsinave të Natyrës. Shtazët e tjerë mbasi nuk e kanë këtë dhimsuni e dashtuni kaqi sa njeriu nuk janë të shtrenguë me ligjë të vueme me mbajtun rregullimin e jetës së tyne.

Sosieteja, nuk mund të rronjë kurrë pa qënë jeta familjare, por kjo bazën e vetë e ka të ngrefun me kushtet e martesës. Ndodhën shumë të ditun të rinjë qì thonë: njerzit tue formue një trup socialë

mundet të rrojnë pa formue jetën familjare të cilët shembëll tregojnë ca sekte, kabile të pa qytetëueme tue mos barazue se këta t'egër deri dikuë mund të kenë marëdhanje me Historin dhe kohën e kalueme të njerëzimit.

Këto janë theorina të thata, allusionë e andralle jo vetëm të pa dobishme por edhe shumë të rrezikshme për qytetnimin. Po të mejtohem i rreth kushteve të Jetës së sotshme qi pështetetet sosietej a njerzënore pa dyshim bindemi se qytetnimi pa jetën familjare pa martesë nuk mund të jetë e forcuëme dhe e vazhduëme.

Jeta familjare fillonë me fjalën e besën qi lidhin midis tyne – në bazë të ligjit- nji i ri me nji të re, themelohet në martesën e këtyne qi thuret e stoliset me fletët, Lulet e dashunisë së vertetë.

Jeta familjare është nji traktat social me kushte morale e materiale aqi të randa sa secilli prej kontraktuesavet për me sigurue fatbardhësin duhet me qenë respektuës e admiruës fije për fije në vazhdim të kohës dhe afatit të saj. Per me qenë të lirë të larguemit nga martesë është nji damë i madhë për nji atdhe edhe për jetën sociale; Profedi i Naltë Muhamedi ka pas thanë:

“Ndër muslimanë më të këqijët fatzezë janë ato qi nuk martohen.” “Kunorzohuni; shtohuni; se me shtuarjen tuej para popujve të tjerë kanë me u ndëruë në

Kijamet.” Me të vertetë aji njeri qi nuk është bamun kryetari i nji familjes nuk mund të quhet i plottë; në kohrat e vjetra ato njerës qi nuk kishin fitue këtë nderë nuk i përdornin as në detyrë me randsi; martesë sa më tepër në kohën e rinisë është nji detyrë dhe nji fatbardhësi, nji dobijë morale për marëvajtjen e njerzimit, nji shtegtim i domosdoshëm për vazhdimin e qytetnimit.

Asht nji fatbardhësi thamë; po edhe jemi gati t'a vertetojmë se nji jetë e ambël qi realizohet në jetën e përbashkët familjare i kalonë të gjitha dashunitë e pa lidhme e gati të çthuruna me nji frymë ftofëtsije. Nuk mundë të ket qendrim kurr nji dashuni e zbërthuqun, nji amor i pa pështetun ne nji mbasim shpirtënuër; Prudhoni ka pas thanë: për me pasun burr e grue qetësin e dishirueme, për me gjetun gëzimin, dhe për me formue nji familje të vërtetë me doemos kundrejt njeni tjetrit duhet t'ushqejnë nji mbesim martesuër. Se pa këtë nuk është e mundun lidhënia e singertë. Me fjalën mbesim martesuër kemi për qëllim mëndimin e pastër qi naltonë burrin e grunë sipër ndjenjavet shtazore dhe qi nderonë kundrejt njeni tjetrit. Me këtë; marëdhanëjet martesore më tepër se dashunia lidhen në nji perulje shpirtënore.

Paul de Meri thotë: “Nji dashunië e tillë nga detyrat qi të ngarkon, nga jeta e re qi pregatit për naltim pjellë nji amor të këthellët e t'ambël, sa njeriu këtë pa u druajtun; pa u shtërnguë e pohonë vetë. Nji burrë i rre nji grue e rre veç kujtimeve t'orvet t'ambëlta qi kalojnë në jetën martesore nuk harrojnë kurrë fillimin plotë gëzime të rrugës përbashkët por kujtojnë kurdoherë edhe distancat qi do të matin në jetën e ardhëme.

Sa bukur ka pa thanë Victor Hugo-ja për të dashmen:

Lorsqu'en ajoutant votre âge a mon âge,
Nous ne comptons pas a deux quarante ans,
Et que, dans notre humble e petit menage,
Tout, même l'hiver, nous etait printemps?

“Kur tue mbledhun vjeçët e tua me të mijat shuma nuk kapte të dyzetat në kësollën t'onë ç'do gjë edhe dimni na dukesh si prendvëra.” Dhe me të vertet po të mejtohem i pakë me pa anësi nuk është e mundun qi mos t'a pohojmë se fatbardhësia e vertet dhe e qendrueshme, nuk mund të gjindet kurrë për njerin për veç se në Jetën familjare e cilla i detyrohet kryekëput martesës.

F. V.

Marrë nga “Zëni i Naltë”, fq. 182.

NJË SHPRESË PËR TË SËMURËT ME SINDROMIN DOWN

Sindromi Down është anomali gjenetike që shkaktohet si pasojë e një kromozomi shtesë, që quhet kromozomi 21. Njerëzit me sindromin Down janë më të shkurtër se mesatarja, kanë probleme në fizikun e syve, veshë të vegjël dhe muskuj të reduktuar. Personat e tillë janë të prirë të kenë probleme me zemër, gjëndrat tiroide, infeksione, çrregullime të gjakut dhe mund të preken më lehtë nga sëmundja e Alzheimerit.

Kohët e fundit, një grup hulumtuesish nga Katedra Medicinale e Universitetit të Massachusetts besojnë se e kanë gjetur mënyrën e heqjes apo shkatërrimit

të kromozomit 21 që shkakton sindromin Down. Raporti gjerësisht i publikuar në BBC thotë se tani kjo metodë është e suksesshme, edhe pse do të kërkojë shumë vite të tjera për t'u hulumtuar.

Terapia me gjene është përdorur mjaft gjatë për të trajtuar problemet mjekësore që rezultojnë nga prania e një gjeni të dëmtuar, por kjo është hera e parë që heqja e këtij kromozomi mund të jetë reale. Ky ekip shkencëtarësh ka shtuar një gjen që e kanë emëruar XIST në laborator, për të rritur kështu qelizat burimore në sindromin Down.

Rëndësia e këtij gjeni qëndron në faktin se e bën të mundur zhvillimin e qelizave natyrore në rastin e heqjes së njërit prej dy kromozomeve X që janë gjetur tek femrat. Gjithashtu, studiuesit kanë zbuluar se e njëjta mënyrë mund të përdoret për të eliminuar një kopje shtesë të kromozomit 21 që është gjetur tek njerëzit e prekur me sindromin Down. "Hulumtimi do të na mundësojë që menjëherë t'i studiojmë bazat qelizore të sindromit Down, në mënyrë që të jetë e mundur të krijohet medikamenti për sindromin Down", ka thënë përfaqësuesi i hulumtuesve në këtë rast, Dr. Jeanne Lawrence.

Ndërkohë Carol Boys, Shef Ekzekutiv i Asociacionit për Sindromin Down, beson se me këtë zbulim, njerëzit e prekur me këtë sindrom do të kenë mundësi reale për përfitime pozitive. "Gjetjet mund të kenë implikacione në punën e ardhshme që do të mund të sjellë përfitime për njerëzit me Sindromin Down", ka thënë Boys.

TË VËRTETAT E GABUARA MBI ALKOOLIN

Keni dëgjuar shpesh disa shprehje "pro" alkoolit dhe më pas e keni konsumuar atë në bazë të tyre. Në fakt, keni dëmtuar çdo ditë veten tuaj, pasi ato janë thjesht disa mite false. Ja përse!...

Ekzistojnë disa klishe të përgjithshme të cilat lidhen me konsumin e alkoolit. Shpesh thuhet se: "vera bën mirë për gjakun", "të ngroh", "është një tretëse e mirë e ushqimit" etj. Por bëhet fjalë vetëm për disa thënie të zakonshme, pa asnjë bazë shkencore. E vetmja gjë e sigurt është se alkooli i bën keq orga-

nizmit tonë, madje ai nuk ndihmon as në jetën intime, përkundrazi, e përkeqëson situatën. Le të shohim disa prej këtyre miteve:

Të ndihmon të marrësh veten pas emocioneve të forta

Nuk është aspak e vërtetë. Alkooli ndalon gjakun të furnizojë trurin dhe organet e tjera të brendshme të trupit. Në këtë mënyrë, këtij të fundit i shtohet edhe një problem tjetër!

Ndihmon tretjen

Një tjetër mit që duhet hedhur poshtë. Përkundrazi, alkooli ngadalëson tretjen, pasi ai krijon një sasi të madhe lëndësh gastrike, të cilat janë pengesë në tretjen e ushqimit.

Të ngroh

Efekti i ngrohtësisë zgjat vetëm në momentin e parë, ndërsa rritet shpejtësia e qarkullimit të gjakut në lëkurë, më pas trupi e ndien përsëri të ftohtin, në rastet kur bën ftohtë.

I bën mirë gjakut

Kjo gjë thuhet për verën, por nuk është aspak e vërtetë dhe gjyshërit tanë e kanë shumë gabim nëse e thonë këtë gjë. Në fakt, në sasi të tepërt, alkooli favorizon rritjen e lipideve në qarkullim dhe zhvillimin e disa forma të anemisë, si dhe rrit praninë e yndyrës në gjak.

Heq etjen

Edhe ky është një mit fals. Alkooli dehidraton, sepse në të vërtetë metabolizmi ynë kërkon një sasi më të madhe uji, pra alkooli provokon një bllokim të hormonit antidiuretik. Për pasojë, shkakton akoma edhe më shumë ndjenjën e etjes, ndërsa ne shkojmë

më shpesh në banjë.

Të jep forcë

Është vetëm një legjendë. Në të vërtetë ai vepron vetëm si një qetësues, të bën të ndjesh më pak ndjenjën e lodhjes dhe dhimbjet. Vetëm një pjesë shumë e vogël e kalorive të ofruara nga alkooli përdoret nga muskujt për punën e tyre të përditshme.

Prodhon qumësht

Kjo gjë thuhet për birrën, por në fakt, gratë për të pasur qumësht kanë nevojë vetëm për ujë, lëngje frutash, perime dhe fruta. Pra, është e kundërta, alkooli është i rrezikshëm për nënat të cilat ushqejnë me gjë fëmijët e tyre. Ai kalon nëpërmjet qumështit të gjirit të nënës te fëmija. Ndërkaq, gjatë shtatzënisë alkooli mund të kalojë në lëngun amniotik. Kjo është shumë e rrezikshme për rritjen e fetusit. Por jo vetëm, fëmija mund të dalë me probleme apo me ndonjë sindromë të mundshme.

Të jep siguri

Pi dhe do të jesh më i sigurt te vetja... shumë e gabuar. Është e vërtetë që në fillim të jep thjesht eufori, por më pas të dëmton duke mos perceptuar ndonjë rrezik të mundshëm.

Mbron organizmin

Është treguar se te meshkujt e rritur, vetëm një sasi e vogël alkooli ndihmon për të parandaluar sëmundjet kardiovaskulare, por në të njëjtën kohë ai rrit rrezikun e dëmtimit të mëlçisë, shfaq cirozën e mëlçisë. Po kështu, ai ndihmon krijimin e tumoreve të ndryshëm dhe përkeqëson sëmundjet cerebrovaskulare apo dhimbjet e ndryshme të cilat mund të jenë shkaktuar nga një aksident.

BE E FUT HIZBULLAHUN LIBANEZ NË LISTËN E ORGANIZATAVE TERRORISTE

Njoftohet se Ministrat e Punëve të Jashtme të BE-së kanë miratuar një rezolutë që përfshin në listën e organizatave terroriste krahun ushtarak të Hizbullahut që vepron në Liban. Ministrat e Punëve të Jashtme të BE-së e morën vendimin në fjalë duke marrë në konsideratë aktivitetin e Hizbullahut në Evropë.

Me përfshirjen e krahut ushtarak të Hizbullahut në listë e zezë, autoriteteve të Bashkimit Evropian u ndalohet të krijojnë kontakte në çfarëdo formë me anëtarët e Hizbullahut.

Rezoluta e BE-së parashikon sekuestrimin e aseteve të Hizbullahut dhe ndalimin e dhënies së vizave anëtarëve dhe drejtuesve të kësaj organizate. Hizbullahu libanez është krijuar në vitin 1982. Në fillim organizata është ndaluar në Holandë. Kurse transmetimet e televizionit El-Manar janë të ndaluara në shumë vende.

Ndërsa ata që janë të mendimit opozitar brenda Bashkimit Evropian, pretendojnë se situata në Liban

do të bëhet akoma edhe më e brishtë për shkak të rezolutës së Brukselit për Hizbullahun.

Gjithashtu, edhe Libani shpreh keqardhje mbi vendimin e Bashkimit Evropian për përfshirjen në listën e tij të zezë të forcës ushtarake të partisë shiite të Hizbullahut, duke deklaruar se kjo nuk do të ndikonte në marrëdhëniet me evropianët.

«Do të dëshironim një interpretim të fakteve duke qenë më të informuar, por shoqëria libaneze, në të gjithë komponentët e saj, do të vazhdojë mbajtjen e relatave më të mira me këto vende», deklaroi kreu i qeverisë në largim, Najib Mikati.

«Vendi ynë do të vazhdojë diskutimet mbi këtë çështje me anë të rrugëve diplomatike», shtoi ai.

«Ky ishte një vendim i nxituar, që ndikon negativisht në interesat e Libanit dhe ne do të kishim preferuar të mos merrej», deklaroi ministri libanez i Punëve të Jashtme, Adnane Mansour.

ERDOAN: TURQIA RESPEKTON PËRZGJEDHJEN E VULLNETIN E POPULLIT EGJIPTIAN

Kryeministri i Turqisë, Rexhep Tajip Erdoan, tha se ndihen të shqetësuar nga deklaratat e udhëheqjes së ardhur të pushtet me grusht shteti në Egjipt. Ai theksoi se Turqia respekton përzgjedhjen e popullit egjiptian.

«Ne nuk kemi ndonjë problem me Mursin ose dikë tjetër, por unë si president të Egjiptit shikoj Zotin Mursi. Pse? Për shkak të respektit që ushqej për popullin egjiptian. Në qoftë se do të ishte zgjedhur Baradej (si president), të njëjtat fjalë do të kisha thënë sot edhe për atë», u shpreh Erdoan.

-Udhëheqja e re, që erdhi në pushtet pas grushtit të shtetit në Egjipt kërkoi kontakt të drejtpërdrejtë me mua, por unë e refuzova një kërkesë të tillë, - sqaroi Erdoan, duke shtuar se letrës që kishte marrë nga

Ndihmës presidenti Baradej i ishte përgjigjur me fjalët: «Ti nuk je as i zgjedhur».

Kryeministri turk kritikoi edhe një herë vendet perëndimore për heshtjen ndaj grushtit të shtetit në Egjipt.

«Po i drejtohem të gjithë botës, Perëndimit: Ai që bëri grushtin ushtarak të shtetit në Egjipt, pra Sisi, u bë ministër i mbrojtjes dhe ky ministër i mbrojtjes bëri betimin duke qëndruar duarkryq përpara presidentit të caktuar nga ai vetë. A mund të ndodhë një tragjedi e tillë? Përse hesht Perëndimi ndaj kësaj, përse vazhdon akoma të mos e ngrejë zërin ndaj gjithë këtyre?» - tha Erdoan.

Duke folur për zhvillimet në Egjipt, Erdoan iu referua viteve të para të ardhjes në pushtet të Partisë AK, ndërsa rikujtoi se vendet e Bashkimit Evropian në atë kohë i kishte vizituar me titullin e Kryetarit të Partisë AK për shkak të vendimit të gjykatës që i kishte ndaluar aktivitetin politik. Kurse Kryeministri i Luksemburgut, Jean Claude Juncker më priti si një kryeministër, tha Erdoan dhe ndau me të pranishmit fjalët që i kishte thënë Juncker në takim.

«E rëndësishme për ne është që ju jeni lideri i zgjedhur i një partie politike. Partia e tij për momentin është në pushtet, kurse emri që ka caktuar partia e tij, është duke krijuar kabinetin e qeverisë së re», më tha Juncker, nënvizoi Erdoan dhe shtoi: «Ky është koncepti i demokracisë. Ky është koncepti i respektimit të vullnetit të popullit».

APARATI QË KTHEN DJERSËN NË UJË TË PIJSHËM

Një aparat i vogël që merr djersën në rroba dhe kthen lagështinë e tyre në ujë të pijshëm është në përdorim në Suedi. Pajisja rrotullon dhe ngroh materialet për të hequr djersën dhe pastaj e kalon avullin nëpër një cipë të veçantë, e projektuar për të lënë vetëm molekulat e ujit të depërtojnë.

Që nga e hëna, krijuesit e saj thonë se më shumë se 1000 njerëz kanë pirë djersën "e të tjerëve" në Gothenburg. Ata shtojnë se uji është më i pastër se uji i pijshëm

në shtëpi. Pajisja është ndërtuar për shoqatën bamirëse Unicef, për të promovuar një fushatë, e cila thekson faktin se 780 milionë njerëz në botë nuk kanë ujë të pastër.

Aparati është projektuar dhe ndërtuar nga inxhinieri Andreas Hamar, i njohur lokalisht për paraqitjet e tij në programin televiziv Mekatronik. Ai tha se pjesa kritike e makinerisë së djersës ishte një komponent i ri i pastrimit të ujit, e zhvilluar nga një kompani e quajtur HVR në bashkëpunim me

Institutin Mbretëror të Teknologjisë në Suedi. Aparati është vënë në shfaqje në Kupën GOTHIA, turneu më i madh ndërkombëtar i futbollit për të rinjtë.

THIKA QË ZBULON INDET KANCEROZE

Një thikë e re inteligjente e zhvilluar në Londër, mund të ndihmojë kirurgët të gjejnë indet kanceroze në kohë reale gjatë operacionit, në një normë më të shpejtë se testet laboratorike.

Kjo thikë inteligjente, e njohur si "i-Knife", zbulon saktësisht nëse

indi që një kirurg është duke prerë është kanceroz, brenda tre sekondave. Ajo e bën këtë nëpërmjet analizës që u zbulua nga shpikësi Zoltan Takats në kolegjin Imperial të Londrës. Për të trajtuar kancerin me tumore solide, kolegji vuri në dukje në një deklaratë për shtyp se, kirurgët zakonisht përpiqen për të hequr tumoret nëpërmjet operacionit, por është e vështirë për të parë saktësisht se cili është indi kanceroz.

Takats zbuloi se tymi i prodhuar gjatë operacioneve të tilla me thika kirurgjikale elektrike është i mbushur me informacione të rëndësishme. Thikat elektrike përdorin elektricitetin për të ngrohur dhe djegur indet dhe tymi është

një efekt anësor i këtij procesi, sipas kolegjit Imperial.

I-Knife e Takats është një thikë elektrike e lidhur me një instrument analitik dhe përbërja e tymi është analizuar, në kohë reale, gjatë operacionit. Hulumtuesit në këtë studim thonë se kirurgët mund të heqin më shumë nga indet kanceroze dhe kështu minimizojnë heqjen e indeve të shëndetshme. Në një test, i-Knife ishte 100% e saktë në diagnozën e 81 mostrave të indeve nga pacientët. I-Knife dhe pajisja shoqëruese nuk janë të lira: Ato kushtojnë rreth 380 000\$. Por çmimi mund të ulet, në qoftë se teknologjia komercializohet, njoftoi AssociatedPress.

PROPOZOHET VENDOSJA E NJË TELESKOPI NË HËNË

Moon Express, Inc dhe International Lunar Observatory Association, kanë njoftuar planet për të vendosur një teleskop në Hënë, në mënyrë që të fotografojë universin.

Teleskopi është planifikuar të lëshohet në vitin 2015 dhe do të vendoset në një kodër që është tre milje mbi sipërfaqen e Hënës,

pranë Polit të Jugut. Kjo do të jetë hera e parë që një anije kozmike do të dërgohet në Polin e Jugut, si dhe hera e parë që një teleskop do të vendoset mbi të.

Moon Express Inc është një pretendent për çmimin prej 30\$ milionë nga Google Lunar Xprize, për të vendosur një robot në Hënë, ndërsa International Lunar Ob-

servatory Association, është një organizatë jofitimprurëse, duke punuar në krijimin e një kolonie të përhershme në Hënë.

Partneriteti mes këtyre dy kompanive bashkon ekspertiza të ndryshme, në mënyrë që të vënë një teleskop në Hënë. Mëmbresë-lënës është fakti se teleskopi do të kontrollohet nga publiku.

Arbëria
Design

Të gjitha në një vend!

- Studio dizajni
- Shtypshkronjë
- Shtyp - sitë (screen printing)
- Shtypi në format të madh
PVC • Tekstil • Billboard
- Reklama ndriçuese
- Organizimi i fushatave
promovuese
- PR dhe Marketing

TETOVË - R. e Maqedonisë
Tel. +389 44 35 33 70
www.arberiadesign.com

N.T.P. MAHMUT-HOLDING

Samettin Taç - Nazim Taç

Dewilux®
SPECIALIST IN PAINT
NGJYRA DHE LLAQE E SPECIALIZUAR

NGJYRNA - LLAQE - PJESE TË MOBILAVE DHE MEDIJAPAN
BOYA - VERNIK - MOBILYA AKSESUARI VE MEDIYAPAN

- SAMET LLAGERA PËR FIOKA
- MEDIJAPAN
- KËND MALLTERIT
- KËND ME RRJET
- KËNDE KNAUFIT NGJA ALUMINI
- RRJETA PËR FASADË

YapaS

MOBELLUX

eskim

smirdex
COATED ABRASIVES INDUSTRY

Lagja Arbanë Prizren
mahmut_holding@hotmail.com

Mob: +377 044 242 468
+377 044 230 751
+377 044 339 452
+377 044 390 538
Turk/Mob: +90 537 887 1210

BASHKËSIA ISLAME E KOSOVËS
Këshilli i Bashkësisë Islame në Gjakovë
dhe

SHOQATA NDËRKOMBËTARE HUMANITARE DHE KULTURORE E STAMBOLLIT

Konkurs

Për rregjistrimin e kandidatëve për HAFIZ (mësimin e Kuranit përmendësh) në institutin e hifzit, Medreseja e Madhe në Gjakovë.

Në institut mësohet Kurani përmendësh, shkollimi zgjatë katër vjet dhe është falas.

Kandidati, shkollimin do të vazhdon po ashtu në njërën nga shkollat shtetërore në Gjakovë.

Gjatë këtyre katër viteve mësohet Kurani përmendësh dhe në fund nxënësi merë diplomë për Hafiz.

APLIKIMI:

1. TË JETË NË KLASËN 5 - 9.

2. TË JETË NË MOSHËN 10 - 15 VJEQ.

Afati i rregjistrimit është prej datës 15 Qershorë deri me 30 Gusht. (përparësi do të kenë ata të cilët kanë sukses të lartë, pastaj sipas rënditjes së aplikimit).

Për informacionet më të hollësishme mund të kontaktoni në: 0390/327 106, 044 535 735.

email: hafizat@live.com.

"LUX DEKOR"

Lux Dekor është firmë private e specializuar për prodhimin e kuzhinave si dhe orendive të ndryshme shtëpiake dhe të zyreve. Bën shitjen e materialit: iverëpllaka, MDF, folje për vakumpress, dhe të aksesuarëve përcjellëse për mobiljeri. Bën prodhimin e balloreve – mvëshjen me ultrplast – laminat, si dhe plastifikimin vakumpres – ballonpress të balloreve me folje të pvc-se në dimensione të kerkuara nga klienti, gravirimin e fronteve me makinë CNC, kandimin –qitjen e shiritëve pvc dhe abs, prerjen e pllakave, të gjitha keto kryhen me makina të persosur kualitet dhe cilësi të lart.

Gravirimin e fronteve
me makinë CNC
Aksesora për mobiljeri
Folje për vakumpress
Shirit PVC
Shirit ABS
Iverëpllaka
MDF

Kuzhina

Paradhoma

Komoda

Tavolina

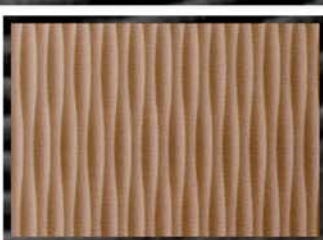

Dhomat e thjeshtë

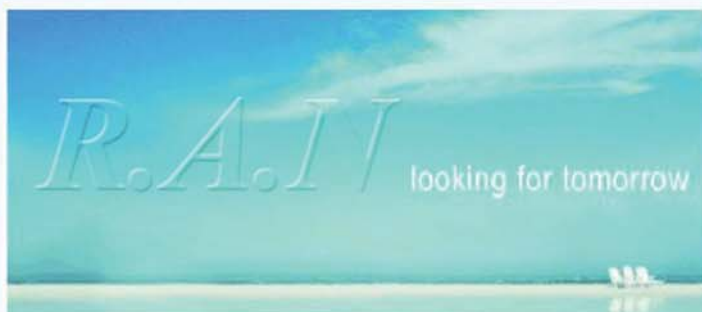

MDF panelet dekoruese

*Blerësi / kënaqur
ne edhe më të kënaqur!*

ÇAPA[®] musluk

REYHAN

Kosovë për herë të parë
me 5 vjet garanci

N.T.SH. REYHAN
Distributor për KOSOVË

Të gjitha llojet e baterive, rubinetave të CAPA mund
t'i gjeni tek firma N.T.Sh. REYHAN - Prizren.
Si dhe mund të gjeni edhe nëpër lokale të tjera
në KOSOVË

**ELEGANCË, BUKURI, CILËSI
DHE 5 VJET GARANCI
ME ÇMIME TË VOLITSHME**

ISO 9001

5 ★★★★★
Yıl Garanti

www.capamusluk.com.tr

www.reyhan-ran.com

Armatürde Dünyaya Uurulan Marka

Rr:UCK, Pn Tel: + 381 29 225 555
Prizren - KOSOVË Mob: + 377 44 115 238

Shitje me shumicë mund të kontaktoni
përmes telefonave dhe web faqes.

Prodhimet me të cilat kemi fituar SHPËRBLIMIN KOSOVAR TË PRODUKTIT TË QUMËSHTIT 2005

KONSUMONI PRODUKTE ME CILËSI TË VËRTETUAR

CILËSI E VËRTETUAR

Jogurtat me përmbajtje
të kulturave *Bio Active*
Në Kosovë prodhohet
vetëm nga qumështorja "ABI"

Probiotic
drink

www.abimilk.com

Industria e qumështit "ABI" Prizren-Kosovë

Adresa-Address: "Tirana" N:9, Prizren
Tel & Fax: +381 29 622 356
E-mail: abi@abimilk.com

www.abimilk.com

Industria e qumështit "ABI" Prizren-Kosovë

"ABI" është licensuar nga ana e Agjencisë Veterinare e Ushqimit të Kosovës
Numri i licencës : AVUK-001
"ABI" ka fituar të drejtën për eksport me numrin eksportues : KS-033